

Wharfedale and
Craven

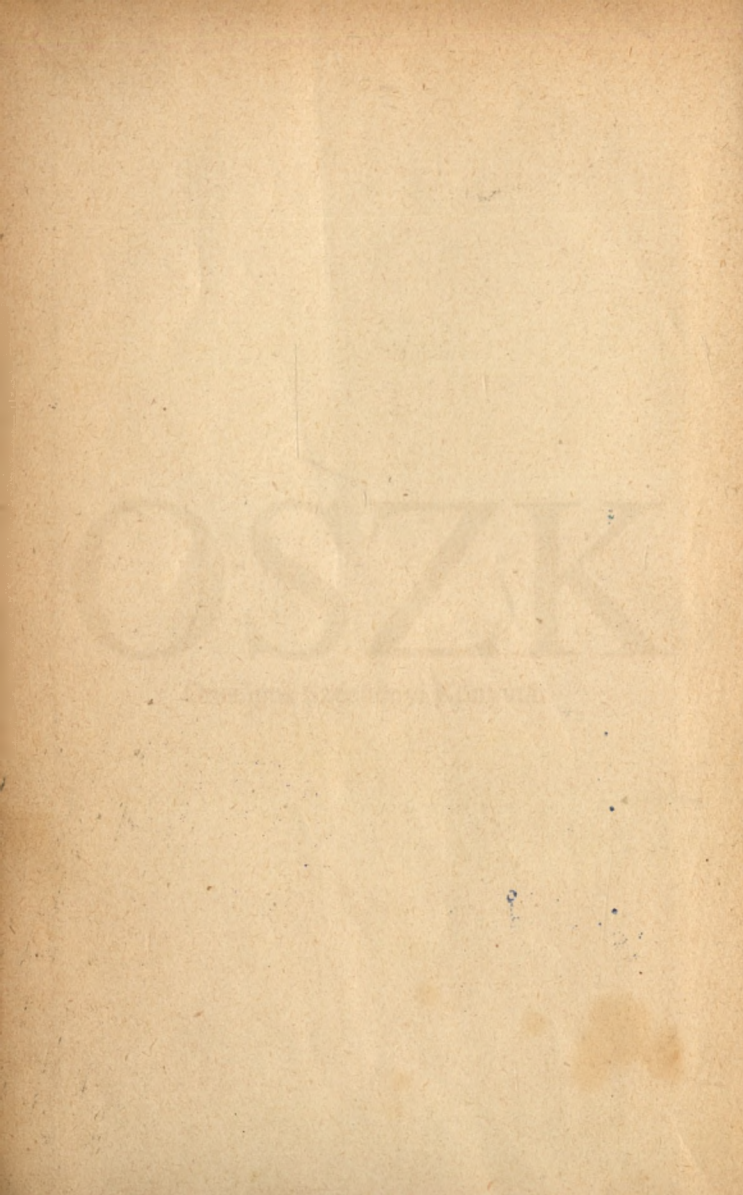
County of Yorkshire

I.

301976

UNIVERSÁLIS
KÖNYVTÁR

Thurston Katherine Cecil
Chilcote képviselő



CHILCOTE KÉPVISELŐ

REGÉNY

IRTA

THURSTON KATHERINE CECIL

FORDITOTTA

GINEVERNÉ GYŐRY ILONA

ELSŐ KÖTET



BUDAPEST,
SINGER ÉS WOLFNER KIADÁSA
ANDRÁSSY-UT 16.



301.976

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR	
B	Növedéknapló
1951 év	1470 SZ



ELSŐ FEJEZET.

Január 23-ának estéjére véletlenül két dolog esett össze. Természetükre nézve ugyancsak eltérők voltak, de azért úgy fordult, hogy kimenetelükben mégis szorosan kapcsolódtak egymáshoz. Aznap este történt, hogy London némelyik városrészét a fekete ködnek olyan sűrűsége lepte meg, amilyenhez hasonlót évekre visszatekintve sem tudott emlékébe idézni az ember. És egyszersmind ugyanazon este jött meg az első hír arról a határszéli lázadásról, melyet a khorasani tartományban támasztottak a perzsa kormány ellen. Ezt a hírt eleinte kételkedés fogadta ugyan, sőt bizony még meg is mosolyogták, de azért az utóbb bekövetkezett események világításában ugyancsak megnövekedett a fontossága.

Esti nyolc óra tájt kezdett a hír az Alsóházban elterjedni, de kilenc órakor a belső folyosókon a fecsegő csoportok közt nagyban folyt a szóbeszéd; nem annyira arról, hogy vaj-

jon Oroszország, — amely színleg a sah pártján volt, — mennyire részes azoknak a zsinegeknek a rángatásában, amelyek a felkelőket táncoltatták, mint inkább arról, ahogyan a „St. George's Gazette“, a Tory-párt estilapja, rögtön üstökénél ragadta az eseményt, hogy fenyegetőleg tartsa oda a kormány szeme elé.

Hiszen megtörtént az eddig is nem egyszer, hogy Lakeley, a „St. George's Gazette“ szerkesztője és tulajdonosa, kilépett a hagyományok illedelmes, kimért határai közül, hogy a modern hírlapírás árjába vesse magát, de ma aztán mélyebben ment bele a szokottnál és egy csaknem szenzációs címmel ellátott cikkben arról mennydörgött, hogy ez az ártatlannak tetsző határszéli lázadás nem is annyira a faji gyűlölködés eredménye, mint inkább annak halvány jele, hogy a régen ápolts orosz politika immár lassan hatalmassá érik a jelenlegi angol kormány mivel sem törődő magatartása mellett.

Ha ennek a kijelentésnek a visszhangja erős volt is, de egyszersmint nem volt változatoság nélkül való. Az ellenzéki képviselők látták, vagy legalább látni vélték, hogy a miniszteri padokban célzatosan túlzott fel nem vevés rá a felelet, a kormánypárt viszont bizonyos nyugtalansággal gondolt arra, hogy az ellenkező oldalnak e mögött a hirtelen támadt nagy érdeklődése mögött valószínűleg az rejlik, hogy összeütközést szimatolnak a levegőben. De noha mindezek a benyomások villamos áram gyanánt

futottak át a légkörön, útjukat semmi kézzel fogható dolog nem jelezte s az Alsóház ügyrendje csak haladt a maga útján éjjel féltizenegyre, amikor a kérdés elnapolását hozták javaslatba.

A legelső ember, aki a helyéről elsietett erre, Chilcote John volt, East Wark képviselője. Nagy gyorsasággal hagyta el a házat, azzal a szinte ijedt, félénk sietséggel, amit a magába merült emberen olyan gyakran észlelhetni; s mikor aztán a nagy udvar íves kapuboltja alá jutva hirtelen a mereven ott álló rendőrhöz ért, szinte megtántorodott egy kicsit, mint akit mély gondolatokból riasztottak föl. De visszariadásának tüstént tudatára ébredt, jóformán mielőtt még magát a mozdulatot befejezte volna, s erre aztán ideges bosszankodással szedte magát össze.

— Kődös éjjelünk van, — szólt erőltetett gondtalansággal.

— Kődös bizony, uram, pedig nyugatról még sűrűsödik is, — felelt a rendőr.

— Ah, igazán, — mondta Chilcote bizonytalan, szórakozott hangon. A rendőr derült hangja sértette a fülét s e percben vette észre másodszor, hogy valami megmagyarázhatatlan ingerültség bántja. Anélkül, hogy csak rá is pillantott volna még egyszer a rendőrrre, az udvarra lépett, hogy egyenesen a főkapu felé tartson.

A kapu előtt a sűrű, imbolygó ködből egy bérkocsi két lámpája úgy pislogott ki, mint va-

lami óriási kandur szemepárja és az ismeretes kiáltás: „Kocsi tetszik?” olyan elfojtott hangon törte csak át a ködöt.

Chilcote megállt, egyszerűen a megszokás hatalmánál fogva és előre lépve már rá is tette kezét a kocsi nyitott ajtajára, mikor egyszerre valami más ötlött eszébe, mert újra visszalépett.

— Nem, — szólalt meg erre hirtelen, — gyalog megyek.

A kocsis dörmögött egy kicsit, aztán a füle közé csördített a lónak és a kocsi szerszámcsongés meg patkócsattogás közt gördült el onnan, mialatt Chilcote, még mindig az előbbi bizonytalan sietséggel vágott át az út másik oldalára, egyenesen a Whitehallnak tartva.*)

Az Apátság körül a köd ritkább volt valamivel és a parlament-épülettel szemközt levő vasrácsos kertből a szobrok körvonalai mint árnyalakok tüntek elő. De Chilcote tekintete hirtelen és közömbösen suhant át rajtuk; aztán azzal a sietséggel ment át az úton, ahogy csak régesrég óta ismert helyen jár az ember. Így ért oda a balkéz felől fekvő Whitehallhoz.

Ott megint sűrűbb volt a köd, s ha az ember a Trafalgar-tér felé tekintett, bizvást azt gondolhatta, hogy a lámpasorok alig terjednek a testőr-laktanyánál messzebb s azontúl aztán az ür következik.

Chilcote nem is vette észre a sötétség és fény szeszélyes játékát s csak haladt egyre to-

* A Whitehallban a kormányhivatalok, minisztériumok, tengernagyi hatóság, stb. vannak elhelyezve.

vább. Ha véletlenül akad figyelmes szemlélő, arra nézve Chilcote járása érdekes is lett volna, meg mindenféle találgatásra is adott volna okot, mert noha olyan módon haladt előre, mint aki teljesen magába van merülve és magával van elfoglalva, mégis a legsemmitmondóbb neszre, érintésre is összerezszent, mint akinek az egész idegrendszere kínzó túlfeszültséget mutat.

Nem csökkenő gyorsasággal ment, ment egyre tovább, nem ügyelve arra, hogy a sötétség kárpitja minden lépésnél sűrűbb, nyirkosabb, kézzelfoghatóbb lesz körülötte; hogy a szembejövők egyre gyakrabban ütköztek egymásba, míg a beszéd töredékei egyre tompítottabbak voltak csak hallhatók. És ekkor Chilcote egyszerre, valami hirtelen átértésével annak, hogy mi történt, megállt helyében mozdulatlanul. Mert anélkül, hogy erre elkészült volna, egyszerre belement a köd legsűrűjébe; ott pedig a köd oly áthatatlan volt már, hogy az imént meglátott homályos alakok is egyszerre mind eltűntek, mintha valami varázsló vesszeje parancsolta volna el őket onnan, az utcai lámpák fényét pedig elnyelte a homály, az éjszaka.

Chilcote első érzése valami ösztönszerű félelem, szinte az állat félelme volt e tökéletes elszigeteltség láttára; a második pedig bizonyos ideges bosszankodás a miatt, hogy elmerültsége ilyen kelepcébe vitte. S a második érzés kerekedett felül. Megindult újra, aztán megint megállott, mint aki nem tudja, mit akar. Végre,

mikor az az érzés teljesen úrrá lett rajta, hogy a tétlen veszteglés egyszerűen elviselhetetlen volna, előre lépett ismét, szemét tágra nyitotta, kinyújtott karját pedig védelmezőleg tartotta maga elé.

Előtte éppen oly sűrű tömegben zárult össze a köd, mint mögötte, lehetetlenné téve a visszavonulást is; körülötte a sötétségben hangok zürzavara gomolygott; vidám és habozó, ijedt és haragos hangoké egyaránt, néha-néha egy felöltő újja súrolta az övét, máskor egy-egy kéz ért az övéhez az irányt keresve. Sajátságos pillanat volt; tele mindenféle eshetőséggel, amihez a nyikorgó kerekék, meg a kociúton teljesen fönnakadt közlekedés folytán hallható szitkozódás meg kacagás szolgáltatták a szokatlan kíséretet.

Chilcote erősen balra tartva, csak ment előre, ha lassabban is; előre törtetésében annyi volt a kitartás, hogy az már csaknem a félelemig emelkedett s ezt a félelmet az a végtelen magánosság hozta létre, amely azért mégis hangok ezreitől volt népes. Néhány pillanatig hiába nyújtotta ki két kezét, nem volt semmi, amihez hozzáérhetett volna, de ekkor keze egyszerre egy bolt leeresztett vasredőnyének hideg felületéhez ért. Erre hirtelen a biztonság érzete rezgett át rajta. Megújult gyorsasággal, megszilárdult törekvéssel ment tovább vak ember módjára fogózva abba, ami tájékoztatóul szolgált neki.

Vagy tíz-tizenöt lépést haladhatott gyors, bár egyenlőtlen lépésekben, mikor aztán megtörtént az elkerülhetetlen. Egyenesen beleütközött egy szemközt jövő emberbe.

A teljesen váratlan ijedelemre mind a két ember elkáromkodta magát, aztán mind a ketten felkacagtak. Az egész dolog tiszta, érthető véletlen volt persze, csakhogy Chilcote-ot ma oly kedélyhangulatban érte, amikor a legköznapibb dolog is könnyen tetszhetik rendkívülinek. A másik férfi felkiáltása, kacagása úgy hatott idegeire, mint valami nagy rázkódtatás, amint úgy, onnan a sötétségből hangzottak ki, olyanok voltak éppen, mint a saját szavának, nevetésének visszhangja.

Pedig hát hiszen az csak érthető, hogy Londonban tíz ember közül kilenc, — feltéve, hogy egyforma műveltségű, egyforma osztálybeli ember, — körülbelül egyformán fogja kifejezni boszankodását, tetszését, valószínűleg ugyanazzal a hanghordozással is. És Chilcote-nak mindez átvillant az elméjén jóformán ugyanazon perc alatt, míg idegein az a rázkódtatás futott végig.

— Adta förtelmes ködje, — kiáltott fel. — A Grosvenor-térre akarok eljutni, de úgy látszik, nincs rá sok remény.

A másik megint elnevette magát és kacagása megint szinte kihozta Chilcote-ot a sodrából. Borzongó érzéssel gondolt arra, nem-e valami érzékesalódás űz vele tréfát. De mielőtt

még a kérdés magától megoldódott volna, az idegen szólalt meg ismét.

— Bizony, attól félek, valami sok nincs. Ilyen éjszaka még az ördöghöz vezető útát sem volna könnyű megtalálni.

Chilcote egy kicsit elnevette magát, aztán megint odahúzódott a boltajtóhoz.

— Az már igaz. Az ember egyszerre megérti, hogy így aztán a vak embernek ugyancsak jól áll a kártyája, ami az üdvözülést illeti, — felelte. — Ez a mai teljesen hasonló a hat év előtti emlékezetes ködhez. Tanúja volt ön annak? — vetette utána hirtelen, mint ahogy szokása volt neki egyik dologról a másikra ug-rani át, s ez a szokás az utóbbi időben nagyon megerősödött nála.

— Nem, — felelt az idegen, aki ezalatt szintén odalépett a boltajtóhoz. — Nem. Hat évvel ezelőtt nem voltam Angolországban.

— Szerencséről beszélhet. — Mialatt ezt mondta, felhajtotta a köpenye gallérját. — Az volt aztán a rettenetes köd! Éppen olyan szuroksötét, mint ez, csak még kiterjedtebb. Ma is emlékszem rá. Azon az estén volt, mikor Lexington a cukor-kérdésről való híres szónoklatát tartotta. Többeket közülünk még a hajnali három óra is a Lambeth-hídon talált, pedig éjfélkor oszlottunk szét a Házból.

Chilcote ritkán ment bele bármiféle visszaemlékezésbe, de ez a beszélgetés egy ilyen láthatatlan társsal, inkább magánbeszédhez volt

hasonló. Ugy, hogy majdnem felkiáltott meglepetésében, mikor a másik visszaadta a szót.

— Ah, a cukor-szónoklat! — mondta. — Milyen furcsa, hogy éppen tegnap olvasgattam. Micsoda remek módon tudta feltálalni azt a száraz tárgyat. Milyen nagyszerű pályát jósolt akkor Lexingtonnak mindenki.

Chilcote megmozdult.

— Érdekli önt az a zűrzavar, ami odalenn van a Westminsterben?*)

— Engem?

Erre aztán a másik húzódott egy kicsit vissza.

— Oh, csak annyira, hogy én is elolvassom a magam ujságját, mint akárki más az ötmillió londoni ember közül, de az az egész. Én csak néző vagyok.

Hangja kimérten, csaknem ridegen hangzott; mintha az a melegség, amit még az imént a csodálat öntött bele, egyszerre megfagyott volna.

— Néző! — ismételte Chilcote. — Micsoda irígylést keltő szó!

— Lehet, azok előtt, akik már jól benn vannak a gyűrűben. De térjünk vissza Lexingtonra. Micsoda szédületes magasságra jutott el az az ember — és mekkorát bukott. Előttem mindig olyan rendkívüli példája volt az az egész eset annak, hogy micsoda sajátságos kovász is éleszt bennünket mindnyájunkat.

* A Westminster-városrész az, a hol a parlament van.

Elmélázva hallgatot el, de rövid szünet mulva ismét megszólalt a hang a sötétségből: — Mi is volt az igazi oka annak az összeomlásnak? — kérdezte aztán hirtelen. — Valami kábító szer vagy az ital? Sokszor szerettem volna annak a nyitjára jönni.

Chilcote ismét nyugtalan mozdulatot tett.

— Érdemes valaha is nyomára jönni az igazságnak? — kérdezte.

— Ha olyan közismert emberről van szó, akkor érdemes. Az olyan ember cserébe adja a magánéletét a nagy tömeg érdeklődéseért. Ha sikereinek részleteit nem titkolja el a világ előtt, miért maradnának a kudarc részletei titokban? Az ital vitte a romlásba?

— Nem, — felelte Chilcote, de szava csak némi szünet után hangzott fel.

— Kábítószer volt?

Chilcote ismét késett a válaszzal. Éppen ekkor egy asszony haladt el mellette s mialatt kabátja ujját horzsolta, hangosan kacagott. Chilcote idegeinek a nevetés szinte fájdalmat szerzett.

— Kábítószer volt? — kérdezte az idegen könnyedén. — Magam sem tudom miért, mindig azt gondoltam, az.

— Az volt. Morfin.

A válasz meg volt adva, jóformán mielőtt Chilcote döntött volna arra nézve, feleljen-e vagy sem. Az ismeretlen nő kacagása, meg a férfi nyugodt, kitartó ismétlése együttvéve ki-

hozták belőle. De amint a szó elröppent, Chilcote clyanformán tekintett körül, mint aki a leg-szükségesebb óvatosságról feledkezett meg egy pillanatra.

Csend volt s ezalatt a másik a nyert értesülést gondolta végig. Akkor aztán ismét megszólalt, még pedig felújult hevességgel.

— Ugy képzeltem, habár, lelkemre mondom, hihetetlennek találhatná az ember, hogy valaki, mikor annyit megnyert, egyszerre mind eldobja magától egy olyan közönséges vétékért!

Amint ezt mondta, az undorodás felkiáltásában tört ki.

Chilcote nyugtalanul nevetett fel.

— Nagyon keményen ítél! — mondta, aztán.

Amaz csak megismételte a megvetés előbbi felkiáltását.

— És igazam van benne. Senkinek sincs joga, hogy eltékozzoljon oly valamit, amiért a másik a lelkét adná oda. Az ilyen tettek csökkentik az általános tiszteletet a hatalom iránt.

— És ön hisz a hatalomban?

Chilcote hangja gúnyos volt ismét, de ez a gúny olyan erőtlenül hangzott.

— Hiszek. Minden hatalom az egyéniség kifolyása, vagy a multban, vagy a jelenben élő egyéni erőé. Nem tudok azzal az emberrel érezni, aki játékszer csinál belőle.

Az idegen hangjában rejlő csendes megvetés sebezte Chilcote-ot.

— Hát azt hiszi ön, hogy Lexington talán nem küzdött a baj ellen? — kérdezte nagy élénkséggel. — Nem tudja ön elképzelni, hogyan kellett harcolnia egy embernek, mialatt az, ami előbb rabszolgája volt, lassan urává lesz.

Itt elhallgatott, hogy lélegzetet vegyen s a beállott szünet némaságában úgy tetszett neki, mintha amaz pár halk szóban a hitetlenségének adna kifejezést.

— Ön talán valami élvezetnek képzei a morfin használatát, — kérdezte. — Pedig jobb lenne, ha úgy képné el a morfint, mint valami kegyetlen zsarnokot, amely, ha ragaszkodunk hozzá, akkor a lelket kínozza, ha meg el akarunk szakadni tőle, akkor a testet.

A sötétség, valamint társának hallgatása megoldották Chilcote nyelvét. Most nem East Wark képviselője volt, akinek sajátságos hangulatai és nagy szótlansága már közmondásossá váltak, hanem Chilcote, az ember, akinek lelke szomjazta a beszélgetésből eredő megkönnyebbulést.

— Ön úgy beszél, mint a világ általában, a helyzet igazi ismerete nélkül és csupán magából indulva ki, — folytatta. — Mielőtt Lexingtont elítélné, igyekeznie kellene, hogy a helyébe képzelje magát.

— Mint ön teszi? — kérdezte nevetve a másik.

Ez a nevetés ugyan ment volt minden gya-

nútól és minden sértő szándéktól, de azért Chilcote-ot mégis megdöbbentette. Hirtelen támadt ijedtséggel szedte össze magát.

— Én?

Visszhangozni szerette volna a kacagást, de kudarcot vallott.

— Oh, én, én csak más nyomán, De Quincey nyomán beszélek. De lám, nekem úgy tetszik, mintha a köd felszállóban volna. Nem lenne olyan jó egy gyufát adni? Csaknem megfeledkeztem róla, hogy az ember szivarozhatik, még ha a látástól meg is van éppen fosztva.

Chilcote gyorsan beszélt és szakadozottan. Egészen úrrá lett rajta az a gondolat, hogy elragadtatta magát a túlságos közlékenységre, s hogy most ennek a következményeit minden áron meg kell semmisítenie. Mialatt beszélt, a szivartárcája után kezdett kutatni. Az ideges merengés alatt lehajtott fővel állt ott. Anélkül, hogy föltekintett volna, tudatában volt annak, hogy az a köd, amely eddig fogságban tartotta, megindult, felszállt, majd összezsapódott körülötte ismét, a végleges eloszlásra készülődve. Amint aztán a szivartárcáját megtalálta, egy cigarettát tett a szájába s erre rá fölemelte a fejét éppen akkor, mikor az idegen végighúzta a gyufát a skatulya oldalán.

Egy szempillantásig mindkettő elképedve bámult a másiknak az arcára, amint az az eloszló ködben láthatóvá vált. A gyufa tövig égett az idegen kezében, míg végre megégette az új-

ját is. A fájdalom érzésére elnevette magát s ledobta a gyufa tönkjét a földre.

— No ha valaha még ember ilyet látott, — kezdte, de aztán elhallgatott. A helyzet sokkal csodálatosabb volt, semhogy bármi köznapi megjegyzés helyén való lett volna.

A véletlen legsajátságosabb játékánál fogva — és ezek a véletlenek túlságos képteleneknek látszanak a való élet számára, pedig azért még sem tartoznak más világ jelenségei közé, — az a két arc, amely előbb oly csodálatosan el volt rejtve egymás előtt, most pedig oly csodálatosan volt elébe tárva egymás szemének — szakasztott egyforma volt vonásról-vonásra. Mindkét férfinak úgy tetszett, mintha nem egy másik ember szeme közé tekintene, hanem a leghibátlanabb tükörbe.

Kettőjük közül az idegen nyerte vissza önuralmát először. Észrevéve Chilcote határtalan megdöbbenését, segítségére jött neki, ha egy kicsit nyersen is, de tapintatosan.

— A helyzet határozottan rettenetes furesa, — kezdte. — De hát végre is, miért lepné meg az embert olyan nagyon? A természet sem lehet örökkön örökké eredeti; néha egy kicsit belefárad az alkotásba, és végre is, ha egyszer van egy jó mintája, miért ne használhatná kétszer? — Ezzel hátrált egy lépéssel s jókedvűen szemlélte Chilcote-ot. — De bocsánat, el is felejttem, hogy ön még mindig vár a tűzre.

Chilcote a fogai közt tartotta a cigarettát.

A papiros egészen kiszáradt s újra megnedvesítette, mialatt odahajolt a másik emberhez.

— Ne törődjék velem, — kezdte aztán; — ma egy kicsit... egy kicsit ziláltak az idegeim és ez a köd is nagyon hatott rám. Hogy őszinte legyek, úgy áll a dolog, hogy a ködben a képzeletem lett úrrá fölöttem. Az a gondolat kapott meg, hogy saját magammal beszélgettem...

— S aztán azon vette észre magát, hogy amit képzelt, az igaz?

Az idegen mosolygott.

— Körülbelül.

Egy pillanatig mindketten hallgattak. Chilcote erősen szívta a cigarettáját, aztán hirtelen eszébe jutott az imént elfogadott szívesség és erre hirtelen odafordult a másikhoz:

— Ön nem szivarozik? — kérdezte.

Az idegen elfogadta a kínálást, kivéve egy szivarkát az odanyújtott tárcából s mialatt eztette, Chilcote-ot újra, kétszeres erővel lepte meg a hasonlóság rendkívüli volta. Önkéntelenül megérintette kezével az idegen férfi karját.

— Az idegeim teszik, — mondta magyarázatképpen. — Meg akarnak győződni róla, hogy ön csakugyan hus és vér. Az idegek olyan alávaló játékot üznek velünk néha. — Ezt mondta s félszegen nevetett.

A másik fölpillantott e szóra. Arc kifejezése e pillanatban egy kicsit meglepett is volt, de valamennyire kicsinylő is, de ezt aztán hirtelen

a szokásos, illedelmes érdeklődés kifejezésévé módosította.

— Attól félek, hogy idegek dolgában nem vagyok szakértő.

De Chilcote el volt foglalva. Gondolatai más mederbe csaptak.

— Mennyi idős ön? — kérdezte hirtelen. Jellemző sajátsága volt többek közt a váratlanul ide-oda irányuló kíváncsiság is.

A másik nem felelt azonnal.

— A koromat kérdi? — mondta aztán lassan. — Oh, azt hiszem harminchat leszek éppen holnap, hogy egészen szabatosan feleljek.

Chilcote hirtelen fölkapta a fejét.

— Miért beszél ilyen hangon? — kérdezte. — Én hat hónappal vagyok idősebb önnél s azt szeretném, bár hat év volna hat hónap helyett. Hat évvel közelebb a tökéletes feledéshez.

Az idegen arcán ismét átsuhant az a kissé kicsinylő kifejezés. — A feledéshez? — kérdezte. — Hát a nagyratörés?

— Az bennem nincs?

— Nincs? És mégis szóvivője az országnak? Legalább a ködben így vettem ki a szavából, hogy az.

Chilcote gúnyosan mosolygott.

— Ha az ember hat évig volt az ország szóvivői közt, akkor elreked; ez csak természetes következés.

A másik mosolygott.

— Ah, ön elégedetlen? Ez az újkori általános kór. De most már mennem kell. Jó éjszakát. Akarja, hogy kezet fogjunk: annak bizonyosságul, hogy hús és vér vagyunk?

Chilcote sajátságos mozdulatlanságban állt ott s aztán engedelmeskedett az idegen szavának, mintha annak önbizalma ragadta volna meg és egyénisége hatott volna reá. Most aztán, hogy nem beszélt többé, Chilcote hirtelen előre lépett valami ideges kíváncsiság hatása alatt.

— Miért tennénk úgy, mint a közmondásos hajók, amelyek csak üdvözlik egymást, aztán elhaladnak, — kérdezte nagy élénkséggel. — Ha a természet elég gondatlan volt megengedni, hogy az eredeti minta és az utánzat találkozzanak, akkor viselje a következményeket.

A másik elnevette magát, de nevetésének hangja hirtelen csapódott el. — Óh, tudja Isten, a mi utaink más irányban futnak. Ön nem nyerne vele semmit; én meg . . . — Itt elhallgatott s megint fölhangzott előbbi hirtelen végződő nevetése. — Nem, — folytatta, — ha én önnek volnék, beérném azzal, hogy most elválljunk. A sikertelen pályáju ember ritkán szolgálhat hasznos tanulmánnyal. Talán mondjunk jó éjszakát.

Itt megfogta Chilcote kezét egy pillanatra, aztán hirtelen lement a gyalogjáróról a kocsitra és eltűnt a Strand irányában.

Mindez egy perc alatt történt, de Chilcote

az idegen távozásával úgy érezte, hogy veszteség érte. Egy pillanatig ott állott egyedül s megújuló erővel hatott rá az a gondolat, milyen idegen arcok és hangok is azok, amelyek körülveszik; azután egyszerre úrrá lett fölötte valami legyőzhetetlen ösztön; sarkon fordult s utána eredt annak a magas, nyúlánk alaknak, amely oly nevetségesen hasonlatos volt a saját maga alakjához.

A Trafalgar-tér közepe táján érte utól. Az idegen ott állott meg az egyik úgynevezett kis kőszigeten, amelyek megtörik a kocsiközlekedés árját. Ott várta, míg átmehet az utca tulsó oldalára. A feje fölött levő lámpának leömlő fényében Chilcote most azt is látta, hogy az idegen ember ruházata szembeötlő rendessége mellett is meglehetősen viseltes volt, csaknem hogy kopott. Ez a fölfedezés olyan érzést keltett benne, amely erősebb valami volt a meglepetésnél. A szegénység eszméje, hogy, hogy nem olyan összeférhetetlennek tetszett az ember erőteljes önbizalmával, tartózkodásával és egész egyéniségével. Chilcote valami zavart sietséggel lépett oda hozzá, hogy megérintse a karját.

— Hallgasson rám, — szólalt meg, mikor az idegen nyugodtan odafordult hozzá; — utánajöttem önnek, hogy a névjegyeinket kicserélhessük. Ártalmára nem lehet egyikünknek sem, és én, én szeretném ismerni a másik éneket. — Ezzel elkacagta magát ideges nevetéssel, mialatt névjegytárcáját vette elő.

A másik csöndesen figyelte. Tekintetében most is ott volt valami az előbbi kissé kicsinylő kifejezés, de volt benne egyszersmind akaratlan érdeklődés is, mialatt a névjegytárcával babráló ujjakról lassan fölnézett az erős állkapcsu halvány arca, az egyenes vágású szájra és a sugár szemöldökre, mely mélyen lehúzódott a szürke szempár fölé. Mikor a másik végre átadta neki a névjegyét, az idegen minden megjegyzés nélkül vette azt át, hogy aztán a zsebébe csúsztassa.

Chilcote várakozással tekintett reá. — S most lássuk a cserét! — mondta.

Egy pillanatig az idegen nem is mozdult. Akkor váratlanul elnevette magát.

— Végre, miért ne, — ha ez mulattatja önt, — mondta. — Aztán mellényzsebébe nyulva ő is elővette a maga névjegyét.

— Fölvilágosítani ugyan ez sem fogja önt, — tette hozzá. — A sikertelen életű ember neve nem jelent semmit. — Ezzel újra elmosolyodott, félig derülten, félig gúnyosan s aztán lelépve a kőpárkányról, csakhamar eltűnt a tömegben.

Chilcote még itt állt egy pillanatig, arra a pontra bámulva, ahonnan az idegen eltűnt, aztán a lámpa alá lépett s a följebb emelt névjegyről ezt a nevet olvasta le: „Mr. John Loder. 13. Clifford's Inn“.*

* Az Inn-eknek nevezett, lakásokra osztott házak a Temple nevű régi városrészben vannak, ahol leginkább törvénytudók emberek, ügyvédek vesznek lakást.

MÁSODIK FEJEZET.

A ködös éjszakára virradó reggel Chilcote kilenc óra tájban ébredt föl álmából. Éppen abban a percben rázta le magáról az álmot, mikor Allsopp, a komornyikja keresztültipegve a szobán, odatette egy tálcán az ágy melletti asztalkára az ébresztő csésze teát, ami még nem maga a reggeli.

Chilcote néhány percig még behunyt szemmel maradt fekvé; az az erőfeszítés, hogy most ismét meg kell kezdenie egy új napot és az a tökéletes bizonyosság afelől, hogyha majd kinyitja a szemét, mit fog látni, szinte leszorította a szemehéját. A félig összevont nehézredőjű függönyök, a szigorúan leeresztett vászonredőnyök; a pompás butorzatu nagy szoba a maga nyugodt színeivel és a londoni tél nyirkos szagával; mindenek fölött pedig Allsopp, a csöndes, a tiszteletteljes és jóra való, ez mind olyan volt Chilcote előtt, hogy félt tőle.

Egy egész perc eltelt már s még mindig színlelte az alvást. Hallotta, amint Allsopp megmozdult óvatosan s ekkor aztán az elkerülhetetlen figyelmeztetés is fölhangzott:

— Kilenc óra van, sir!

Chilcote kinyitotta a szemét, dörögött valamit, aztán lehunyta újra.

A komornyik az ablakhoz lépett, csendesén

széttárta a függönyöket s a redőnyt is fölhuzta félig.

— Jobb éjszakája volt, sir? — bátorkodott megjegyezni halkan.

Chilcote a szemére húzta a takarót, hogy védekezzék a napvilág ellen, amely pedig elég borongós volt amúgy is.

— Jobb, — felelte aztán. — Most az egyszer azok az átkozott rémlátások sem gyötörtek. Itt összeborzadt, mint aki valami szörnyű emlék hatása alatt áll. — De ne beszéljen, ne emlékeztessen rá. Gyűlölöm az olyan embert, akiben nincs eredetiség. — A hangja éles volt, mikor ezt mondta. Koronként csaknem gyerekes ingerültséget árult el a legköznapibb dolgok miatt.

Allsopp némán fogadta ezt a megjegyzést is. Áthaladt a szobán és ura ruháit kezdte kिरakni. Ez meg aztán éppen fölbosszantotta Chilcote-ot.

— Átkozott dolog! Nem nézhetem ezt a gépies szabályosságot. Szinte látom, hogy rakja majd ki ugyanilyen mozdulattal a szemfödőmet is a temetésem napján. Ne bántsa! Jöjjön vissza egy félóra múlva.

Allsopp megengedett magának annyit, hogy egy pillantást vessen gazdájára, aki összehúzódnak feküdt ott a nagy ágyban, aztán letéve a kezében tartott kabátot, az ajtó felé indult. Mikor a keze már ott volt a kilincsen, megállapodott újra.

— A saját szobájában méltóztatik reggelizni, sir, vagy — vagy a földszinten?

Chilcote szorosabban burkolódzott bele a takaróba. — Óh, akárhol, — sehol. Bánom is én.

Allsopp csöndesen távozott.

Mikor Chilcote magára maradt, felült az ágyban s a tálcát odavette a térdére. A hirtelen mozdulat azonban szinte testi szenvedésként hatott idegeire: elővette zsebkendőjét a vánkosa alól és megtörölte a homlokát vele; majd odatar- totta maga elé kinyújtott kezét és vizsgálni kezdte. A kéz viaszszínű volt és nyugtalan. Chilcote ideges mozdulattal toltá vissza a tálcát az asztalra, aztán kiszökött az ágyból.

Sietve haladt át a szobán s megállva az egyik óriási ruhaszekrény előtt, kitérte annak az ajtaját. Előbb vizsgálódva nézett körül a szobában, aztán hirtelen benyult az egyik polc legbelső sarkába. Ügylátszik, amit keresett, az ugyancsak kezeügyében lehetett, mert jóformán azonnal vissza is húzta a karját s aztán a kandalló mellett álló asztalhoz sietett, lapos fehér tabloid-pirulákkal telt kis üvegesét tartva a kezében.

Az asztalon metszett üveg állott, vizeskorsó és szódásüveg. Chilcote whiskyt kevert, aztán kinyitotta a kis üveget, még egyszer az ajtó felé tekintett s idegesen rángatózó kézzel számolta bele a fehér pirulákat a pohárba.

Mialatt azok olvadtak, Chilcote földre szeg-

zett szemmel állt ott, kezével jóformán belekapaszkodva az asztalba, hogy türelmetlenségén uralkodjék. De amint az utolsó is elolvadt, megkapta a poharat és kiitta az utolsó cseppig. Egy perc sem telt bele s a kis üveg el volt rejtve ismét a ruhaszekrényben; Chilcote pedig, megbor-zongva a reggel hideg levegőjétől, visszaugrott az ágyába.

Mikor Alsopp újra belépett, Chilcote már felült az ágyban, a vánkosainak támaszkodva; foga között cigarettát tartott és a teáscsésze üresen állott mellette. Az ideges ingerültség eltűnt a modorából. Most már nem voltak a mozdulatai olyan izgatottak; szeme tisztább tekintettel fénylett, halvány arcborén egészségesebb szín derengett át.

— Ah, Alsopp, — mondta, — *mégis* csak vannak az életben valamire való pillanatok is. Mégsem csupa sivatag az egész.

— A reggelit a kis nappaliba rendeltem, sir, — felelt Alsopp változatlan arc kifejezéssel.

— — — — —

Chilcote tíz órakor reggelizett. Amúgy is bizonytalan étvágya különösen a reggeli órákban volt gyenge. Vett ugyan a halból, de a tányért aztán mégis érintetlenül küldte ki; aztán mikor két csésze teát megivott, hátrább tolta a székét s új cigarettára gyujtva széttárta a reggeli lapot, hogy olvasson.

Kettőt rázott rajta, aztán kétszer is megfordította, de a vonakodás attól, hogy elméjét

most határozottan rá kell valamire irányoznia, késedelmezővé tette. A morfin hatása még érezhető volt ugyan kezének nagyobb biztosságában és modora nyugodtabb voltában, de ez csak pillanatnyi volt és letargikus. A régi napok, a hat évvel ezelőttiek, mikor ezek a morfin-pirulák valami százszorosra fölfokozott gondolkodási képességet, csodásan biztos itélni tudást jelentettek; az agy és testi munkára való megsokszorozott erőt; azok már mind a multhoz tartoztak. Mint Lexingtonról mondta, nála is úgy volt, hogy a rabszolgából már zsarnok úr lett azóta.

Mikor az ujságban új levelet fordított, még egy kísérletet téve, ha tán érdeklődni tudna, megnyitl az ajtó és titkárja lépett a szobába, egy-két lépésnyire közeledve.

— Jó reggelt, sir, — szólalt meg a titkár.
— Bocsásson meg, hogy olyan rosszkor jövök.

Friss, fiatalos modoru, élénkszemü, huszonhároméves fiú volt a Chilcote titkárja. Acélos tetteje, tiszteletteljes modora, — mely utóbbival készségesen adózott Chilcotenak, mint olyan embernek, aki már elérte azt, amiről ő csak álmodott, — néha tetszettek Chilcotenak, néha meg lehangolták.

— Jó reggelt, Blessington, — felelte. -- Nos, mi járatban van? — Itt aztán fölsóhajtott csak úgy szokásból, majd fölemelte kezét, hogy elhárítson egy napsugarat, amely mintegy véletlenül, utat talált törni a ködös légkörön át.

A fiu mosolygott. — A Warkból való épü-

letfa-ügyben való szerződés, sir. Úgy méltóztatott mondani, hogy ma majd elintézzük; tudja, sir, hogy már egy hete halogatjuk aztán Craig és Burnage már nagyon sürgetölöznek.

Ezzel előre lépett és odatette a magával hozott iratokat a Chilcote közelében levő asztalra.

— Sajnálom, hogy terhelni vagyok kénytelen, — tette hozzá; — de remélem, az idegei nem gyötrik ma?

Chilcote ezalatt a papirosokkal babrált. Az idegeiről esett szóra azonban gyanakvó pillantással kapta föl a fejét. De Blessington nyílt, őszinte arca teljesen megnyugtatta.

— Nem, — felelt Chilcote. — Tegnap este megnyugtattam az idegeimet egy adag — egy bromid-porral. Tudtam, hogy az a köd ki fog hozni a sodromból, ha nem teszek valami olyan óvintézkedést előre.

— Örülök rajta, sir; habár ha önnek volnék, nem nyulnék a bromid-hoz. Rossz szokássá válhatik. De ami a warki szerződést illeti — szeretnék igazán hozzálátni, ha nincs ellene kifogása.

Chilcote végighúzta kezét az iratesomón.

— Ön is az utcán volt tegnap abban a köd-ben, Blessington?

— Nem, sir. Néhány ismerősömmel a Savoy-ban vacsoráztam és éppen úgy elmulasztottuk. Azt hiszem, csak pásztás köd volt.

— Én is azt hiszem.

Blessington fölemelte a kezét takarosan

megkötött nyakkendőjéhez és húzkodni kezdte. Rendkívül udvarias fiu volt ugyan, de törhetetlen volt benne a kötelességérzet.

— Bocsásson meg, sir, — szólalt meg; — de hogy a szerződésre térjünk; — tudom, hogy rettentő unalmas vagyok.

— Oh, igaz, a szerződés! — mondta Chilcote és szórakozottan nézett körül. — Jó, jó, de várjon, mondja csak, látta tegnap a feleségemet. Mi terve volt neki tegnap estére?

— Chilcotené asszony szíves volt teát adni nekem tegnap délután. Azt mondta, hogy lady Sabinetnél fog ebédelni s aztán később fölnéz még egy-két családhoz. — A fiu itt már az iratokon és Chilcote nyugtalan kezén jártatta a szemét.

Chilcote gúnyosan mosolygott. — Éva nagyon hű, odaadó tagja a társadalomnak. Engem rá nem lehetne venni, hogy Sabineteknél ebédeljek, ha a miniszterelnökké választatásom függne is tőle. A pincemesterük valóságos törvénybe átmént intézmény; aféle öröklött családi kincs. Olyan kövér már, hogy messzire hallatszik a lélegzése. Mikor utóljára náluk reggeliztem, aznap éjjel folyton gyötrött a látása, mint valami lidércnyomás.

Blessington jókedvű kacajra fakadt.

— A nagyságos asszony nem lát kísérteteket, sir, — mondta, — de most ha szabadna kérnem . . .

Chilcote ujjaival dobolt az asztalon.

— Nem. Éva nem lát kísérteteket. E tekintetben nincs köztünk nagy lelki rokonság.

Blessington uralkodni próbált a türelmetlenségén. Néhány percig némán állt ott, aztán letekintett hegyesorru cipőjére, mialatt így szólalt meg:

— Ha elnézéssel lesz az én okvetetlenkedésem iránt, sir, arra volnék bátor emlékeztetni...

Chilcote hirtelen támadt ingerültséggel kapta föl a kezét.

— Az ördögbe is, Blessington, hát nekem már egy percnyi békességem se lehet az életben? Hát már asztalhoz sem ülhetek a nélkül, hogy munkát hoznának a nyakamra? Munka, munka, örökké tartó munka! A lemúlt egész hat év alatt egyebet se hallottam! Azt mondom önnek, hogy vannak percek, mikor . . . — Itt hirtelen fölállt ültéből és az ablak felé fordult. — Vannak percek, mikor úgy érzem, hogy egy garasért odadobnám az egészset; ezt az egész átkozott...

Blessingtont úgy megdöbbentette ez a hevesség, hogy egyenesen odafordult Chilcotehoz.

— Csak nem a politikai pályáját érti, sir?

Egy pillanatra Chilcote habozva állt ott; s e pillanatban az a kívánság, amely már hónapok óta betöltötte a lelkét, szinte föltöltült szívéből az ajkára, de akkor Blessington kérdése s az arcán látszó hitetlenség kifejezése egyszerre lelohasztotta a feltűnő szót s ez viasszasülyedt ismét a némaságba.

— Azt, azt nem mondtam, — felelte. —

Maguk, fiatal emberek olyan váratlan következtetésekre szoktak jutni, Blessington.

— Bocsásson meg, sir. Eszembe sem jutott, hogy a visszavonulását értsem. Hiszen Rickshaw Vale, Cressham meg Wark egész lakossága egyszerre itt röpködnék, dongának körül, mint a legyek, ha ilyesmiről csak szó is esnék; s most még jobban, mint valaha, mióta annak a perzsa lázadásnak jár a híre. De igaz, van valami komoly alapja annak a khorasani históriának? A „St.-George's“ ugyancsak kirohant tegnap.

Chilcote visszatért az asztalához. Arca sápadt volt az iménti kitöréstől s ujjai idegesen babráltak az írásokkal.

— Nem láttam a „St.-George's“-t, — felelt sietve. — Lakeley mindjárt kész a vörös posztót lobogtatni, amint Oroszországról van szó; hogy nekünk is ki kell-e állnunk a porondra, vagy sem, az előtte más kérdés. — De hát Craig és Burnage? Azt hiszem az imént valami szerződést emlegetett?

— Óh, ne törődjék azzal, sir! — felelt Blessington, mert Chilcote szája sarkának ideges rángatózása meg a hangjának éles volta nem kerülte ki a figyelmét. — Craig és Burnage még várhatnak. Elég lesz, ha csütörtökre megkapják a választ. — Ezzel össze akarta szedni az írást, de Chilcote meggátolta.

— Megálljon! Most rögtön elintézzük. Ha végzek valami munkát, az legjobban rendbe hoz. Jövök én is önnel a dolgozószobámba.

Gyors léptekkel haladt keresztül a szobán, de mikor keze már a kilinesen volt, habozni kezdett újra.

— Menjen előre, Blessington. Majd . . . majd én is jövök tíz perc múlva. Előbb okvetlen át kell futnom a lapot.

Blessington tétozva nézett maga körül.

— De ugy-e, nem feledkezik meg a dologról, sir?

— Ugyan már! Persze, hogy nem.

Blessington azonban még mindig nem volt megnyugodva, mikor kiment és betette az ajtót maga mögött.

Amint Chileote egyedül maradt, visszament az asztalhoz, odahúzta a székét és leült, tekintete ott pihent a fehér abroszon, a reggeli lapok pedig csak heverték tovább is, érintetlenül.

Mult az idő. Az inas is bejött már, hogy az asztalt leszedje. Chilcote csak akkor mozgott, ha ez szükséges volt, de akkor is csak keveset, különben pedig úgy maradt, egy helyben. Mikor az inas elvégezte tennivalóját az asztal körül, szemet rakott a tűzre, aztán kiment. Chilcote csak ült tovább is csendesen.

Végre csaknem zsibbadást érzett már a tagjaiban, erre fölkelt s odament a kandallóhoz. A párkányon levő óra szemrehányóan meredt a szeme közé. Chilcote ránézett, aztán egy kicsit összeresztette, majd kihúzta a zsebóráját. A két óra teljesen összevágott. Tizenkettőt mutatott mind a kettő. Chilcote ideges mozdulat-

tal hajolt előre s aztán megnyomta a villamos csengőt, keményen és hosszan.

A küszöbön rögtön megjelent az inas.

— Blessington úr a könyvtárban van? — kérdezte Chilcote.

— Öt perccel ezelőtt láttam, hogy ott van, sir.

Chilcote megkönnyebbülten lélekzett fel.

— Jól van. Mondja meg neki, hogy elmentem hazulról, hogy el kellett mennem. Fontos dologban. Értette?

— Értettem, sir.

De mielőtt az inas még ennyit is mondhatott volna, Chilcote már elhaladt mellette és kilépett az előcsarnokba.

HARMADIK FEJEZET.

Amint a házat elhagyta, egyideig gyorsan és céltalanul haladt előre. A szabad levegő csípős érintésére a tegnap esti kaland is újra eszébe ötlött megint. Mióta csak felébredt, egész idő alatt vele volt az emlék, de csak ködös, elmosódott formában, de most, a napvilágnál, tisztábban látszott az egésznek rendkívül sajátságos volta.

Képtelenül hóbortos dolognak látszott és mégis igaz volt teljesen. Ugyanaz a télikabát volt rajta, ami tegnap este és Chilcote valami

hirtelen ösztön folytán belenyúlt a kabát zsebébe s kihúzta belőle az idegen névjegyét.

— Mr. John Loder! — Amint ment, többször is elismételte a nevet, míg ez aztán már magától is visszhangzani kezdett az elméjében s még a lépései üteméből is ezt a nevet hallotta ki. — De hát ki is lehet ez az ember? És ugyan micsoda? — A kérdések úgy kínozták, hogy lépéseit észrevétlenül meggyorsította. Az a gondolat, hogy egy és ugyanazon városban élhet két ilyen nevetségesen, képtelenül egyforma ember, a nélkül, hogy megismerkednének egymással, úgy állott elébe, mint valami probléma: szinte keresztezte Chilcote egyéb, személyes gondjait és csak sulyosította azokat. Volt valami, szinte a veszéllyel rokon, ebben a feltétlen nagy hasonlóságban. Egyszerre csak bánni kezdte a maga elhamarkodottságát, amivel a névjegyét úgyszólván ráerőszakolta arra az emberre; valamint az is, hogy olyan ügyetlenül elszólta magát a Lexington dolgát illetőleg. Majd a hideg, majd a forróság futott rajta végig arra a gondolatra, hogy Uristen, miket is mondott és miket is mondhatott volna még. S ekkor aztán megállt, most a legelső ízben, mióta elindult. Megállt és körülnézett.

Mikor a Grosvenor-teret elhagyta, nyugatnak fordult s meg sem állt addig, míg a Márványkaput*) el nem érte, onnan aztán, még mindig szinte azt sem tudva, hol van, merre jár,

* A Marble Arch, a Hyde-park egyik bejárata.

befordult az Edgware Roadra s ezt is maga mögött hagyva, odajutott azoknak a szegényes utcáknak a tömkelegébe, melyek Paddington mögött fekszenek. Most látta csak, amint körülnézett, milyen messzire is elkerült hazulról.

A tegnap éjjeli köd nyirkos foszlányai páraszerű fátyol gyanánt még mindig ott lebegtek a háztetők körül; a zöld tenyészetnek nyoma sem látszott sehol, minden élettelen volt, kietlen és elhanyagolt. De Chilcotenak most ez a szegénység szinte pihenést hozó volt és a tompa, szintelen környezet valami belső békét nyújtott neki. A szomorú házak között, a jelentéktelen járó-kelők körében, akiknek mind megvolt a maguk gondja, valami megkönnyebbülést érzett. A divatos világ előkelő utcáiban, amelyek az ő szokott láthatárát jelezték, ha egy ember csak egy pillanatra is megállt volna egyedül, hogy valami eszébe ötlött gondolatnak a végére járjon, rögtön egész tömege vette volna körül a kíváncsi vagy mosolygó embereknek; míg itt, itt ugyan megállhatott volna az ember akár egy félóraig is, kinek mi köze volt hozzá.

Chilcote annyira élvezte ezt a gondolatot, hogy egy órája is elmúlt már, s még mindig járta az utcákat boldog céltalansággal, olyan lépésben, ahogyan éppen kedve tartotta, majd lassabban, majd gyorsabban, s akkor aztán, ugyancsak ennek a boldog céltalanságnak az érzésével megállt és betért egy kis kifőző boltba.

A helyiség alacsony volt és tisztátalan, a

levegő forró és tele az ételek gőzével, de Chilcote azért végigment a szobán s minden undorodás nélkül telepedett le az egyik asztal mellé, századrészét sem mutatva annak a vizsgálódó idegességnek, amit otthon, a saját házában is annyiszor árult el. Az elmének valami különös játékánál fogva, mintha nagyobb szabadságot, lelki megújulást érzett volna ebben a fakó környezetben, mint saját életének tág terén és súlyos felelősségei közben. Sarokülést választott és kávéhozott, hogy aztán a homályban és a szivarfüst felhői között belemerüljön abba a képzeletbe, hogy ő most valami elszabadult parány, amely elszakította magát a tartó horgonytól és boldogan lebeg tova.

Ez a képzelet gyönyörűséget szerzett neki, addig, amíg tartott, csakhogynála semmi sem tartott sokáig. Az utóbbi időben szenvedéseinek javarészét is az okozta, hogy minden céljában olyan ingerülten állhatatlan bírt csak lenni; minden tartós, fegyelmezett erőfeszítés valóságos iszonyodást keltett benne. Alig gyujtott rá a második szivarkára, mikor a régi nyughatatlanság megint csak rájött, úgy, hogy idegesen kellett helyén megmozdulnia. Öt perc múlva már felállt, kifizette a csekélyke számláját és kilépett a boltból.

Künn a kövezeten megállt és megnézve az óráját, azt látta, hogy még teljes két órája van, mielőtt bármi kötelezettség is igényt tartana az idejére. Határozatlanul kezdte mérlegelni, hova

is mehetne, mit is csinálhatna ez alatt a két óra alatt?

A legutóbb lemult pár pillanatban egyszerre valami ellenséges érzés támadt benne az egyedüllét iránt s egyszerre az elhagyottság olyan színét árasztotta az egész utcára, amit előbb észre sem vett.

Amint ott állt tétovázó elmével, az utcán egy bérkocsi kocogott végig. Az egyetlen uriasan öltözött ember látása felélénkítette a kocsist. Ostorát megcsördítve, odaléptetett a lovával szorosan Chilcote mellé, megállási szándékot mutatva.

A bérkocsi látása a civilizált világ képét keltette föl, Chilcote intett. A kocsi megállt s a képviselő beleugrott.

— Hová megyünk, sir? — kérdezte a kocsis, betekintve a tetőn át a kocsiba.

Chilcote felkapta a fejét.

— Oh, akárhova, Pall Mall körül, — felelt aztán. De mikor a ló kocogni kezdett, hirtelen kinyújtotta a karját, hogy a tetőn levő kis csapóajtót fölemelje.

— Megálljon! — kiáltott. — Mást gondoltam. Cadogan Gardens 33-ik szám.

*

Hamar odaértek. Chilcote alig tudta elhinni, hogy már ott vannak, mikor a kocsi megállt. Kiugorva a kövezetre, fizetett és odasietett a ház bejárata elé.

— Itthon van Lady Astrupp? — kérdezte éles hangon, mikor kopogtatására kinyílt az ajtó.

Az inas tisztelettel húzódott vissza, hogy helyet adjon.

— Ő méltósága már jóformán befejezte a lunch-öt, sir, — felelte aztán.

Chilcote válasz helyett belépett a küszöbön s az előcsarnok közepéig haladt.

— Jól van. De semmi esetre se háborgassa a méltóságos asszonyt. Majd megvárom a fehér szobában. — S aztán nem is ügyelve többé az inasra, fölment a lépcsőn.

A szobában, ahol Chilcote várni akart, kellemes hasábtűz derítette fel a homályos januári délutánt, lágyabb színezetet adva a vastag, nehéz fehér függönyöknek, az aranyozott butornak és a velencei vázáknak, melyek mind fehér rózsával voltak tele. Chilcote a kandallóhoz lépve, a tűz felé nyújtotta kezét, aztán meg hirtelen, a maga szokásos következetlenségével elfordult és odatartott a pamlaghoz, amely négy-öt lépésnyire volt a tüztől.

A pamlagon, egy kötet regény meg egy kristály varázsgolyó közé ékelődve egy hófehér angora-macska aludt mélyen, Chilcote fölvette a kristálygolyót, odatartotta a tűz elé, aztán könnyedén elnevetve magát, visszatette a golyót a pamlagra s helyette a fehér cica farkát fogta meg. A kis állat megmozdult, nyújtózkodott egyet, aztán elkezdett dorombolni.

Ugyanebben a percben nyílt meg a szoba ajtaja.

Chilcote megfordult

— Különösen meghagytam, hogy semmi-kép se háborgassák, — kezdte. — Megharagítottam?

Gyorsan beszélt, azon a nyugtalan hangon, ami olyan sokszor ott rejtőzött a beszédében.

Lady Astrupp bizalmasan és mosolyogva fogta meg a kezét.

— Sohasem haragít meg, — felelte lassan és aztán ismét mosolygott. Valami nagyon éles-szemű néző talán észrevette volna, hogy a mosolygás egy parányit mesterkélt, de a Chilcote kedélyhangulatában lévő ember ugyan hogy lenne éles megfigyelő ott, ahol nőről van szó. Végre is ez a mosolygás nagyon édes volt, szinte simogató — és ez elég volt neki.

— Mit csinált mindeddig? — kérdezte a grófné. — Már azt hittem, egészen elfelejtett. — Ezzel odalépve a pamlag mellé, fölvette a kis macskát és megcsókolta. — Ugy-e, hogy édes? — kérdezte.

Amint úgy visszafordult a kis állatot magasra tartva, bájos volt végtelenül. Huszonhét éves asszony volt ugyan, de fiatal leánynak nézte volna bárki. Arcának vonalai tiszták voltak hibátlanul, hajának halvány aranyszíne szinte légies, magas, karcsu alakja pedig azt a hajlékonyságot — a jövőbeli fejlődés lehetőségének azt a jelét — mutatta, amely csak a fiatalság

sajátja. Ruhája színe nem volt élénkebb a lágy csipkék színénél, ami gyönyörű összhangban állott a szobával és a grófné gyöngéd arcszínével.

— Most pedig üljön le és pihenjen, vagy járkáljon. Ahogy legjobban esik. — Ezzel behúzódott a pamlag sarkába és fölvette a kristálygolyót.

— Hát ez miféle játékszer? — kérdezte Chilcote, mialatt nézte a grófnét onnan a kandalló mellől, amelynek párkányához támaszkodott. Sohasem próbálta magyarázatát adni annak, hogy Astrupp Lillian mivel is gyakorol reá vonzóerőt. Egyéniségének sekélyes volta enyhítőleg, pihentetőleg hatott rá; következtelen önzése segítségére volt Chilcotenak abban, hogy ez megfeledezhessek magáról. Lillian sohasem kérdezte tőle, hogy van; sohasem várt lehetetlenségeket. Megengedte neki, hogy jöj-jön, menjen; hogy úgy cselekedjék mindenben, ahogy neki tetszik, anélkül, hogy az okát valaha is kérdezte volna. Mint a fehér angora macska, az asszony is bájos volt, kedves és könnyen mulattatta minden; lehet ugyan, hogy ugyanúgy, mint a macska, eléggé bosszuálló is tudott volna lenni arra, hogy karmoljon, de hát Chilcote ezzel nem törődött. Néha, amúgy határozatlanul azt is kifejezte, hogy irigylésre méltó embernek tartja a megboldogult Lord Astruppot, de azért, ki tudja, talán még ha a körülmények megengedik is, akkor sem határozta volna magát arra, hogy a gróf utódjává legyen. Lillian ba-

rátnőnek elragadó volt, de feleségnek? . . . Ez már más kérdés volt megint.

— Miféle játékszer ez? — kérdezte Chilcote újra.

Az asszony lassan fölemelte a fejét. — Milyen kegyetlen maga, Jack! Ez az én legújabb vesszőparipám.

Az is egyik eleme volt a grófné varázsának, hogy sohasem volt valami rögeszme nélkül. Minden újabb rögeszme csak olyan mulandó volt, mint a megelőző, de mindegyiket ugyanazzal az elragadó, mondvacsinált lelkesedéssel kapta föl s egyforma tetszetős odaadással hódolt neki. Mindegyik csak egy-egy újabb szerep volt, de mindegyik szerepet oly bájosan játszotta, hogy a nézők nem veszítették el a türelmüket.

— Nem engedem, hogy nevéssen, — tiltakozott most az asszony, mialatt a macska lecsúszott az öléből a földre. — Mikor öt aranyával fizettem a leckéket és a legérdekesebb mester tanított, akit csak képzelhetni, — hivatásos kristálynéző és most már magam is egészen beavatott kezdek lenni. Persze most még nem igen vittem messzebbre annál, mikor az ember a tejszín ködfoltokat látja, de az ilyen tejszín ködfolt a fő, tudja, a többi mind megjön. Rá akarom birni Blanchet, engedje meg, hogy kristályjósító sátorom legyen az ő márciusi ünnepélyén és akkor aztán jósolok maguknak, unalmas politikus népségnek. — Itt ismét elmosolyodott.

De mosolygott Chilcote is.

— Aztán hogy történik az? — kérdezte pillanatnyi érdeklődéssel.

— Oh, az remek. Az ember leül az asztal mellé és a kristálygolyó ott van előtte; aztán megfogja annak a két kezét, akinek jósol, oda teszi az asztalra és nagyon gyöngén elkezdi simogatni, míg a kristálygolyót nézi; ez azért van, tudja, hogy az együttérzést fölkeltsé, — tette hozzá s ártatlan tekintettel nézett fel. — Megmutassam magának?

Chilcote odahúzott egy kis asztalt a pamlag mellé, aztán két kezét az asztalra tette, tenyerével lefelé. — Így kell? — kérdezte. De ekkor valami nevetséges idegesség vett erőt rajta és fölkelte az asztaltól. — Majd máskor, — mondta hirtelen. — Majd megmutatja egyszer máskor. Ma nem vagyok arra való.

Ha Lillian érzett is talán csalódást, azért nem mutatta.

— Szegénykém, maga! — mondta lágy hangon. — Uljön ide mellém, aztán ne izgassuk magunkat semmivel. — Helyet adott Chilcote-nak maga mellett s amint ez leült, Lillian megfogta a kezét és jóakaratulag veregette meg.

Az érintés enyhítő volt és Chilcote elég jól tűrte. Lillian egyszerre fölemelte a kezében tartott kezét s szemrehányó hangon kiáltott föl:

— Maga elfajult teremtés! Maga abba hagyta a kézápolást. Hát az én kitünő tanításom csak erre vezetett?

Chilcote elnevette magát.

— Rajtam már nem fog, — mondta aztán könyvedén. De egyszerre a hangja is, az arckifejezése is megváltozott. — Ha az ember már az én koromban van, az aprólékos, divatos hóbortokat nem tartja a fáradságra érdemesnek; a szükséges társadalmi kötelességek is eléggé bosszantják az embert. Ami engem illet, én néha irigylem az utcai koldust, aki ment a borotválkozás, mosakodás kötelességétől is.

Lillian fölhozta sugár szemöldökét. Ez az érzés teljesen érthetetlen volt előtte.

— De a kézapolást elhagyni! — mondta aztán szemrehányólag. — S mikor még hozzá magának olyan szép keze van. Tudja, hogy a keze meg a szeme volt az, ami rám először hatással volt? — Itt fölsóhajtott halkán, valami elérzékenyítő emlék hatása alatt. — Olyan erős jellemvonásnak találtam azt, hogy nem viselt gyűrűt, mikor az olyan nagy kísértés. — S ezzel lenézett a maga kezére, amelyen csak úgy villogtak az ékköves gyűrűk.

De az asszony kezének érintésétől származó pillanatnyi jól eső érzés már elmúlt. Chilcote elhúzta a kezét és a könyvet vette föl, amely ott hevert kettőjük közt.

— „Más ember helyén!“ — olvasta a címet — Persze, regény?

Lillian mosolygott.

— Persze. Olyan fantasztikus történet! Két ember, akik helyet cserélnek az életben.

Chilcote fölállt és visszament a kandallóhoz.

— Helyet cserélnek? — kérdezte némi érdeklődéssel.

— Az ám. Az egyik művész, a másik milliomos; az utóbbi azt akarja tudni, mi az a hírnév, a másik meg azt, hogy milyen is az igazán, rettentően gazdagnak lenni. Így egy hónapra egymás helyét foglalják el.

Nevettek.

— De hogyan? — kérdezte Chilcote.

— Óh, mondtam, hogy képtelenség az egész gondolat. Képzelve azt, hogy két ember oly tökéletesen egyforma, hogy sem a barátjaik, sem a szolgák nem veszik észre a cserét. Ez csak nem lehet, ugy-e?

Chilcote a tűzbe bámult.

— Nem, — mondta aztán kétkedőleg. — Nem. Azt hiszem, nem.

— Persze hogy nem. Hiszen vannak meglepő hasonlatosságok, de nem annyira tökéletesek.

Mialatt beszélt, Chilcote lehajtott fejjel állt ott, de az utolsó szóra fölkapta a fejét.

— Szavamra, azt nem merném mondani. Nemrégiben láttam éppen két embert, akik oly tökéletesen egyformák voltak, hogy én . . . én . . .

Itt elhallgatott.

Lillian mosolyogva nézte.

Chilcote elpirult e percben.

— Kétkedik? — kérdezte.

— De édes Jack! — felelt az asszony szelíd szemrehányással.

— Akkor hát azt hiszi, hogy a ... a képzeletésem játszott velem?

— De, édes barátom. Szó sincs róla! Jöj-jön, üljön ide vissza és mondjon el róla mindent.

Ismét mosolygott és hívogatólag veregette meg a pamlag ülését.

De Chilcote lelki egyensúlya már meg volt zavarva. Most történt először, hogy Lillianben is a figyelő, gyanakvó világnak egy részét látta, amely világ előtt örökké résen kellett lennie. Ez ösztön hatása alatt egyenest az ajtó felé tartott.

— A ... a Házba kell sietnem, várnak, — mondta hirtelen. — Majd eljövök máskor, amikor ... amikor inkább társaságba való vagyok. Tudom, ma olyan lehetek, mint valami medve. Tudja, az idegeim.

Visszatért a pamlaghoz s megfogta az asszony kezét, aztán egy pillanatra megérintette az arcát az ujjáival.

— Isten áldja, — mondta. — Vigyázzon magára ... meg a macskára! — vetette utána erőltetett vidámsággal és elhagyta a szobát.

Chilcote idegessége délután a tetőpontjára jutott. Egész nap azon volt, hogy a válságos pillanatot elkerülje, de az ilyen kerülgetés nem tarthat örökké; ez a tudat pedig akkor állott elébe egészen világosan, amikor ott ült helyén az ellenzéki padok között; abban a kékekszürke-

ségü, homályos félórában, amely a képviselőházban a lámpagyújtogatást előzi meg. Tudatára a dolognak ebben a félórában ébredt, de az, hogy e tudat nyomán aztán cselekedett is, az csak későbbben következett be, amikor annak érkezett el az ideje, hogy a kormányt kellett volna interpellálnia valami pontra nézve a Talkley-ban építendő száraz-dock ügyében. Akkor gondolt arra először, hogy a lemúlt hónapok szenvedéseinek lehet látható oldala is, csak úgy, mint van rejtett oldala is; amennyiben tönkretelhetik a mindennapi, külső élete folyását is, csak úgy, mint ahogy az akaraterejét és jellemét is szétszilálták már.

Ez a tudat bámulatosan, minden készülődés nélkül rontott rá. A szürkület ideje alatt elég nyugalommal ült a helyén; idegessége csakis abban nyilvánult meg, hogy többször a galériájához nyult s néha izgett-mozgott egy kicsit a helyén; de amikor aztán a lámpákat meggyújtották és ő hátradőlt a székében, behunyt szemmel, akkor valami sajátságos benyomásnak ébredt a tudatára; az a nyugtalanító gondolat kezdte gyötörni, hogy lehunyt szeme héján keresztül is látja a szemközt ülőket; látja a szemek, az álmos, az érdeklődő, vagy éber szemek hosszú sorát. Ez az érzése még nem volt ezelőtt szá, de most, hogy először fölmerült, egyszerre úrrá lett fölötte.

Valami örült képzelődés azt ébresztette benne, hogy azok a szemek át tudnak hatolni a

szeme héján, úgyszólván még a szemgolyóján is. Erre aztán kiült homlokára a hideg verejték, ami most már mindennapi réme volt, s véletlenül éppen akkor történt, hogy Fraide, az előtte ülő pártvezér hátrafordult és átlhajolva a széke támláján, megérintette Chilcote térdét.

Chilcote összerándult és kinyitotta a szemét.

— Oh . . . azt hittem, hogy . . . hogy elaludtam, — mondotta zavartan.

Fraide mosolygott a maga száraz, jóindulatu mosolygásával.

— Veszedelmes vallomás egy ellenzéki képviselő részéről, — mondotta. — De már korábban is kerestelek, Chilcote. Tudod, e mögött a perzsa dolog mögött valami rejlik. Nektek kereskedelmi nagyságoknak jó lesz résen lennetek . . .

Chilcote vállat vont.

— Oh, ki tudja, igaz-e. Lakeley csóvát dobott a „St. George's“ készen álló puskaporos hordójába, de az egész csak üres puffanás lesz, meg füstfelhő.

De Fraide nem mosolygott.

— Hogy vélekednek a dologról odalenn, Warkban? — kérdezte.

— Warkban? Oh, igazán nem is tudom. Egy kicsit megszakadt köztünk az érintkezés a lemult pár hét alatt. Az embernek annyi magánügye is van . . . — folytatta s igen kényelmetlenül érezte magát a pártvezér vallatása alatt.

Fraide ajka megmozdult, mintha felelni akarna, de aztán valami méltóságteljes hallgatósággal ismét összeszorította az ajkát és félre fordult.

Chilcote visszadőlt a székébe és futólag végigsimított a homlokán. Lelkét csak egy dologgal való törődés töltötte be: a saját magával való. Végignézett a zsúfolt, kivilágított házon, el egészen a nagy üvegajtóig; majd a társait nézte sorra, amint ott ültek, egyik érdeklődve, a másik közömbösen; akkor aztán ujjai titokban a mellényzsebét keresték.

A morfin-tabloidokat rendszeren mindig magával hordotta, de ma valami érthetetlen feledékenységéből otthon hagyta mégis. Tudta ugyan már ezt, de azért csak folytatta a keresést, mi alatt az orvosság után való vágyakozás valóságos testi szenvedés gyanánt futott végig egész lényén. Most már elvesztette a fonalát annak, ami a Házban történt s szinte öntudatlanul emelkedett fel a helyéről.

A szomszédja föltekintett rá.

— El ne hagyd a csatateret, Chilcote, — mondotta neki. — Rayforthnál már mindjárt elapad a szó.

Chilcote a megkönnyebbülés érzésével ült vissza a helyére. Bármilyen zilált volt hát a kedélye, az világos, hogy észre még nem vették.

Rayforth csakugyan leült most már, mire a szokásos halk mozgolódás állott be, aztán szü-

net s ekkor Yyse, a salchesteri képviselő emelkedett szólásra.

Yyse még alig ejtette ki az első néhány szót, amikor Chilcote keze már ismét a mellényszembe táját kereste. Szeme tévetegen nézett megint az ajtó felé, de a Fraide merev egyenességű háta, keményen tartott feje ott előtte, ez mégis ott marasztotta a helyén. Nagy erőfeszítéssel vette elő a jegyzeteit és idegesen simította végig a papirosokat, de noha szemét mereven szögezte rájuk, mégsem bírt a Blessington tiszta, olvasható írásainak egyetlen sora sem az öntudatáig érni. Rápillantott az elnök arcára, majd a kincstár első lordjának helyére s ekkor újra visszadőlt a székében. A szomszédja látta ezt a mozdulatot.

— Kerülgeted a száraz dockot? — kérdezte tőle tréfásan.

— Nem, — felelt Chilcote hirtelen, — de gyalázatosan érzem magam, már hetek óta.

A másik jobban szemügyre vette. — Bajod van? — kérdezte. Újság volt, hogy Chilcote bizalmasan szóljon valakihez.

— Oh, csak ez az őrlő munka, ez a pokoli megőrlő munka. — Mialatt ezt mondta, úgy tetszett neki, hogy az erejének csakugyan rögtön vége. Megfeledkezett a szomszédjáról, az állásáról, mindenről, kivéve azt az égető, ösztönszerű vágyakozását testnek és léleknek a kábító szer után. Alig tudta többé, hogy mit csinál, fölemelkedett s előre hajolva, Fraide fülébe sugott valamit.

Látni lehetett, amint Fraide megfordul s érdeklődéssel és aggodalommal nézi Chilcote-ot, majd egyszer-kétszer bölintott a fejével, mire Chilcote csendesen kilépett a padból.

Mialatt kifelé ment, többen is megszólították, de Chilcote szinte udvariatlanul rázta le őket, s aztán a legközelebbi kijárásnak tartva, kocsit hitt.

A Grosvenor-térig való kocsizás csupa gyötrellem volt. Időről-időre átcúszott a koci egyik sarkából a másikba; éles, kínzó belső fájdalmai pedig növekedtek a késedelem minden percével és minden mozdulással. Végre, minden porcikájában összetörve, valahogyan kívánszorgott a kocsiból az ajtó előtt.

A házba lépve, azonnal a maga lakosztályába ment föl. Hálósobájába nyitva, előbb óvatosan betekintett az ajtón. A villamlámpák égtek, de a szoba üres volt. Ideges túlfeszültségén most már nem is próbált uralkodni, hanem belépve a szobába, hirtelen bezárta az ajtót, s odaszökött a ruhaszekrény elé, hogy a tabloid-os üvegecskét kivegye onnan.

Keze erősen remegett, míg az üveget az asztalig vitte. A nap megerőltetései, a legutóbbi órák aggodalmas vergődése s végre a befejező kudarc, ez most mind kifejezésre jutott nála. Nagyobb adagot kevert a vízbe, mint valaha is tette s aztán hirtelen fölhajtotta azt, odament az ágyhoz, rádobva magát ruhástól, úgy, ahogy volt.

NEGYEDIK FEJEZET.

Azok előtt, akiknek az útja London nyugati részében van kimérve, a Flect Street*) alig egyéb egy névnél, a Clifford's Inn név pedig csupán holt betű. Pedig a Clifford's Inn éppen olyan jól megvédelmezetten húzódik meg a törvényszéki palota árnyában, mint valami sirkő a falusi temető fala tövében; annak is éppen olyan zöld a füve, szürke a köve, s éppen olyan kevéssé háborgatja a mellette elhaladó lépés amaszt is, akár azokat a csöndes sírokat.

A kis udvar bekerített gyeptáblájával átellenben állott az a ház, amelyben Loder lakott. Első tekintetre a ház olyan lakatlannak tetszett, mint valami hivatalos helyiség, ahol csak a nappali órákban van élet, de amint az este leszállt, itt-ott mégis kigyúlt néhány lámpa majd az egyik emeleten, majd a másikon; pislogó, gyöngye jeltüzei az emberi életnek, öntudatlanul integetve egymás felé. Loder lakása ott volt az első emeleten, s az ablakain át filozófiai magaslatról tekinthetett le az ember a fatetőkre, megfélemlítve a hepehupás kövezetről, meg a rozsdamarta kerítésről, ami a fákat körülvette. Az ajtón ott volt ugyan Loder neve, de a festéket az idő keze beszennyezte s a betűk

* Az angol sajtóvilág központja; ott vannak a legfontosabb szerkesztőségek.

csak előbbi mivoltuk árnyékaivá lettek. Ha az ember hozzáadta még mindehhez a kietlen lépcsőházat és csupasz falakat, az egész ház meglehetősen vigasztalan látványnak volt mondható.

De beérve a lakásba, a benyomás enyhült valamennyire. Az előszoba gyanánt szolgáló kis átjárón áthaladva, balkéz felől egy jókora, bár meglehetősen alacsony menyezetű szobába ért az ember. A falfestés, csakúgy mint a külső ajtón levő név, már régen valami bepiszkolódott, meghatározhatatlan színt öltött ugyan, a padló pedig hijával volt minden szőnyegnek, de azért a szoba közepén egy igen szép, antik, Cromwell-asztal állott s az egyszerű, nyers deszkából való könyvespolcokon meg a kandalló párkányán több értékes könyv volt látható, legnagyobb részben politikai és történeti munkák. Az ablakon nem volt függöny s az íróasztalon igen egyszerű olvasólámpa állott zöld ernyővel leborítva. Olyan ember szobája volt ez, akinek nem igen vannak kedvtelése, mulatsága pedig éppen semmi; olyan emberré, aki létezett azért, mert életben volt és aki dolgozott, mert kellett dolgoznia.

A nagy ködre következő harmadik estén Loder ott ült az íróasztalánál, a zöldernyős lámpa világában. A középső asztalon még ott volt az egyszerű vacsora maradványa, a kandallóban pedig takarékosan megrakott, elég kicsi kis tűz pislákol.

Loder már közel két órája írt szakadatla-

nul, de most hátrább tolta a székét és megmerevedett ujjait kinyújtva felkelt, hogy keresztül menjen a szobán. A kandallóhoz érve, levett egy pipát a pipatartóról s megtöltötte a könyvek mögött álló dohányszelencéből. A dohányt a keze közt morzsolta szét, aztán mikor a pipa meg volt töltve, papirosból tekert gyújtóval nyúlt a tűzbe, hogy a pipát meggyujtsa.

Alig, hogy ezzel megvolt, figyelmét az ragadta meg, hogy kívülről nesz közeledett, mintha valaki fölfelé jönne a szőnyegtelen lépcsőn.

A lépések most megszakadtak és valaki gyufát gyújtott odakünn, úgy látszik, nem lehetett bizonyos abban, hogy hol jár. Aztán megint megindulhatott az illető, mert a lépések közelebb hangzottak és végre ott álltak meg Loder ajtaja előtt.

Loder arcán a meglepetés kifejezése jelent meg. Mikor a látogató kopogott, Loder letette a pipáját és lassan keresztül ment a szobán, hogy az ajtót kinyissa.

A lépcsőház teljesen sötét volt és a látogató visszahúzódott a szobából kiömlő világosság elöl.

— Loder úrhoz . . . ? — kezdte kérdő hangon. De aztán egyszerre zavart nevetésbe tört ki.

— Bocsásson meg, — mondta, — a világosság kicsit elvakított. Nem voltam bizonyos, hogy ön-e az.

Loder valami, nála szokatlanul gyors meg-

érzéssel kitalálta, hogy ez annak a hangja, akivel a ködben került össze.

— Ah, ön az! — mondta. — De tessék, jöjjön be. — A hangja hideg volt egy kicsit. Ez a hirtelen megjelenés meglepte és nem egészen kellemesen lepte meg. Lassu léptekkel ment vissza a kandallóhoz, a vendég követte.

A látogató idegesnek látszott. — Bocsánatot kell kérnem a késői óra miatt, — mondta, — de . . . de az időmmel nem rendelkezem egészen.

Loder legyintett a kezével. — Hát ugyan melyikünk teheti azt?

Chilcote-ot ez a megjegyzés felbátorította és közelebb lépett a tűzhöz. Mindeddig tartózkodott attól, hogy gazdájának egyenesen a szemébe nézzon, de most fölemelte a tekintetét s ekkor újra teljes erejével lepte meg a hasonlatosság rendkívüli volta, noha most már nem találta készületlenül. Most, mikor itt látta ezt az arcot, a maga környezetében, egy rosszul burtozott és élesen világított szobában, ez a hasonlóság még megdöbbenőbb volt, mint amilyenek künn a ködben találta.

— Bocsásson meg, — ismételte. — Ez testi érzés, tisztán testi; meg vagyok rendülve akaratom ellenére.

Loder mosolygott. Az a némileg kicsinylő érzés, amit benne Chilcote egyénisége az első alkalommal keltett, fölébredt ismét, de volt vele egy másik, nehezebben körvonalazható ér-

zés is. A vendég olyan erőtlennek, olyan tehetetlennek tetszett és mégis olyan groteszk módon emlékeztette Lodert saját magára.

— A hasonlatosság csakugyan megdöbentő, — mondta Loder, — de ez nem elég súlyos dolog azért arra, hogy legörnyedjünk alatta. Jöjjön közelebb a tűzhöz. Mi hozta ide? A kíváncsiság?

A kandalló előtt fakarosszék állott. Loder helyet mutatott benne Chilcotenak, aztán fölvette hamvadozó tűzü pipáját.

Chilcote lopva figyelte, aztán a helyet mutató mozdulatnak engedelmeskedve, leült.

— Csakugyan rendkívüli! — kezdte aztán, mintha nem lenne képes végezni a tárggyal. — Egészen rendkívüli.

A másik körülnézett. — Hagyjuk a dolgot! — mondta kurtán. — Hisz' olyan bolondul szembeszökő úgyis.

Aztán megváltozott hangon folytatta:

— Nem gyújt rá?

— Köszönöm, — mondta Chilcote és a tárcája után nyúlt.

De gazdája megelőzte. Levéve egy skatulyát a kandalló párkányáról, odatartotta azt Chilcote elé.

— Az én egyedüli fényűzésem, — mondta gúnyosan. — A körülményeim csak egyet engednek meg és azt hiszem, azt az egyet jól választottam ki. Azt hiszem, ez az egyetlen vétek, amit nem kell hatszorosan megfizetnünk. —

Itt rápillantott arra az arcra, amely oly képtelenül hasonlatos volt a magáéhoz s ezalatt másik fidibuszt téve a tűzbe, odatartotta annak lángoló végét a vendége elé.

Chilcote megnedvesítette a szivarkája végét és előre hajolt. A fellobbanó lángban arca aggodalmasnak és megnyúlt vonásúnak látszott, de azért Loder viszont azt is észrevette, hogy szája széle most nem rángatózott úgy, mint mikor első ízben adott neki tüzet, mire Loder szemében a megértés tekintete villant fel.

— Mit iszik? Vagyis inkább iszik-e whis-
kyt? Mert egyebem nincs. A vendéglátás már a meg nem engedett fényűzések közé tartozik számomra.

Chilcote a fejét rázta. — Ritkán iszom bármit is. De ez ne tartsa önt vissza.

Loder mosolygott. — Én csak egyszer iszom minden huszonnégy órában. Rendesen éjjél után kettőkor, mikor az estéli munkámat befejeztem. Az ilyen magános embernek tudnia kell, hogyan haladjon.

— Kettőig szokott dolgozni?

— Kettőig vagy háromig.

Chilcote szeme az íróasztalra tévedt. — Ön ír? — kérdezte.

A másik igenlőleg bólintott.

— Könyveket?

Ohilcote hangjában valami aggodalom rezdült meg.

Loder nevetett, de a hangja keserűséget árult el.

— Nem, nem könyveket.

A másik hátradőlt a székén és végigsímitott az arcán. A megkönnyebbülés érzése alig látható kifejezést lelt, hogy nehéz volt eltitkolni.

— Mi a munkája?

Loder elfordult. — Azt nem szabad kérdeznie, — felelt kurtán. — Ha egy embernek csak egy képessége van és arra az egyre nem nyílik tér, akkor mindig félő, hogy valami rossz irányba csap át. Én gyomokat termelek, utálatos munka és kevés haszonnal jár.

Hátával a párkányhoz támaszkodott, s amint látogatójával szembenézett, modora sajtóságot vegyüléke volt a büszkeségnek, dacnak és csüggedésnek.

Chilcote ismét előre hajolt. — Miért beszél magáról így? Hiszen értelmes, tanult embernek látszik. — Ezt aggodalmas, kutató hangon mondta neki.

— Értelmes és tanult! — kacagott Loder. — Londont az értelmesség tartja össze, mint a cement. A nevelés! Mi az a nevelés, tanultság? Az az udvari ruha, amire szükség van, hogy az embert bemutathassák, vagy az a paróka és palást, amit az ügyvéd pályája követel meg. De azért a palást és paróka hoz-e mindjárt pöröket? Vagy az udvari ruha királyi kitüntetés? A tanultság csak mellékes, a befolyás a fő. Ön ezt jól tudhatja.

Chilcote nyugtalanul mozdult meg. — Nagyon keserűen beszél! — mondta aztán.

A másik föltekintett. — Keserűen gondolkodom, ami rosszabb. Azok közé a szerencsétlen koldusok közé tartozom, akikre vagyon nézett s ezért aztán nem adtak nekik sem hivatást, sem bárminemű foglalkozást, amibe aztán hajótörés esetére belekapaszkodjanak, úgy, hogy aztán okvetlenül elragadja őket a hullám. A multkor is óvtam önt, hogy kormányozza a hajóját tőlem mennél távolabbra. Engem az úszó hajóroncsok közé kell soroznia.

Chilcotenak felderült az arca. — Fejest esett ki a nyeregből? — kérdezte.

— Nem én. Valaki más esett ki a nyeregből fejest. Reám aztán ennek a következményei vártak.

— Súlyos következmények?

— Az, hogy a várható nyolevanezer font*) magaslatáról a bizonyos nyolcszáz fontra szálltam le.

— Nos és? És hogyan viselte el? — röppent el az önkéntelen kérdés.

— Én? Oh, lássa, huszonötéves voltam. Reménységem is, büszkeségem is volt bőven; de a munka világában egyiknek a számára sincs hely.

— És a rokonai?

— Az utolsó rokon a vagyon elvesztésével együtt halt meg a számomra.

* Közel két millió korona.

— Hát a barátai?

Loder letette a pipáját.

— Mondtam, hogy huszonötéves voltam csak, — felelte a humornak azzal az árnyalatával, amely néha átsillant a beszédjén. — Ez csak megmagyarázza talán a dolgot. Sohasem fogadtam el szívességeket másoktól, még mikor viszonzhattam volna, sem; és a vagyoni körülményeim ilyenforma megváltozása nem volt alkalmas arra, hogy azon változtasson. Mint mondtam, huszonötéves voltam akkor. — Elmosolyodott. — Mikor a helyzetemmel tisztába jöttem, eladtam mindenemet, egy asztal meg egy csomó könyv kivételével. Aztán utcai ruhát öltöttem, megnövesztettem a szakállamat és egész tőkémeket a zsebembe téve, elhagytam Angliát, anélkül, hogy búcsút mondtam volna a kapufélfán kívül bárkinek is.

— Mennyi időre ment el?

— Hat évre. Bejártam fél Európát, és Ázsiának egy jó darabját is.

— Aztán?

— Nos, aztán megint leborotváltattam a szakállamat, visszajöttem Londonba és birtokomba vettem, amim el volt téve. — Itt aztán Chilcoterá nézett, mint akit félig mulattat, félig lenézésre bír az elárult kíváncsiság.

De Chilcote csak nézett rá, egészen elképedve. Az ember egyéniségének parancsoló volta s ezzel szemben munkásságának silány eredménye, teljesen érthetetlenek voltak előtte.

— Azon csodálkozik, mi az ördögért jöttem én a világra, ugy-e? — Mondta hirtelen. — Magam is sokszor gondolkoztam már azon.

Szavaira Chilcote modorán valami változás volt észlelhető. Előbb félig fölemelkedett, aztán visszahanyatlott ismét a helyére.

— Nincsenek barátai? — kérdezte. — És . . . és az életének nem sok értéket tulajdonít? És teljesen szabad, független?

— Senki sem teljesen szabad, aki a kenyéréért dolgozik. Ha minden másként történt volna, talán most én is olyan nyomokon járhatnék, mint ön; a törvényhozás mellékutain szökdécselve. Egyszer az én reményeim is az irányban repültek, de a remények is, csakúgy, mint a kézzel foghatóbb dolgok, már mind a multhoz tartoznak. — Itt hirtelen elhallgatott és rátekintett vendégére.

A Chilcote magatartásában végbement változás ezalatt még szembeszökőbb volt, amint ott ült, szivarával babrálva, szemöldökét erősen összeráncolva húzta le szemére, ajka pedig keményen össze volt szorítva, mintha egymással küzdő felindulások takarnának nagy idegességet. Egy ideig teljes némaságban ült ott, mintegy kerülve Loder tekintetét, de aztán, mintha az elhatározás nagy hirtelenséggel pattant volna ki lelkéből, egyenesen odafordult hozzá és a szeme közé nézett:

— De hátha volna jövő is, mint ahogy mult volt?

ÖTÖDIK FEJEZET.

Egy álló percig csend volt a szobában, akkor künn, a néma éjszakában, három toronyóra egyszerre kezdte a tizenegyet verni, hirasukat még vagy hat más óra is tudomásul vette és visszhangozta, ki erősen, ki gyengén, ki rekedt, ki csengő hangon, mert hisz az éj csendjében Fleet-Sreet egész környéke csakúgy zsong az óraütésektől.

Chilcote összerezte a hangra és felállt ültéből, aztán, mintha legyőzhetetlen ösztön üzné a beszédre, így szólalt meg:

— Ön bizonyára örültnék képzel.

Loder kivette a szájából a pipát. — Nem vagyok olyan elbizakodott, — felelte nyugodtan.

Chilcote egy ideig némán figyelte, mintha a gondolatainak akarna nyomára jönni, aztán egyszerre megszólalt megint.

— Hallgasson rám. Azért jöttem, hogy egy ajánlatot tegyek. Mikor mindent elmondtam, ön először kineveti a tervet, úgy mint én kinevettem, mikor eszembe jutott, aztán akkor látni kezdi lassan a lehetőségét, amint én láttam, aztán, — itt elhallgatott és körül nézett a szobában, — aztán belemegy, mint ahogy én belementem. — Szavai itt már oly lázas sietőséggel követték egymást, hogy csaknem érthetetlenek voltak.

Loder akaratlanul is fölemelte a fejét, de a másik intett a kezével. Arcán most ott volt az a makacs elszántság, amit néha a gyenge emberekben meglepetve látunk.

— Mielőtt elkezdeném, annyit akarok hangsúlyozni, hogy nem vagyok ittas; sem ittas, sem örült. — Most történt jóformán először, hogy nyugtalan tekintete teljesen rászegződött társa arcára. — Józan vagyok és épelméjű.

Loder ismét közbe akart vágni, de a másik megint megakasztotta.

— Hallgasson ki. Ön már elmondott valamit a történetéből. Most én mondok el az enyémből egyetmást. Ön lesz az első emberi lény tíz év óta, akihez bizalmasan szólok. Ön azt mondta, hogy rosszul bántak önnel, én pedig saját magammal bántam rosszul, amibe nehezebb belenyugodni. Nekem sokat adott a jó szerencse és én mindazt tönkre tettem.

Feszült szünet állt be s ekkor Loder ismét fölemelte a fejét.

— Morfin? — kérdezte nagyon nyugodtan.

Chilcote oly hevességgel fordult vissza, mintha megsebeztek volna. — Honnan tudja?

A másik mosolygott. — Sem nem véletlen kitalálás dolga, sem nem a következtetése. Hiszen ön maga mondta meg, vagy jóformán megmondta, akkor, a ködben, mikor Lexingtonról beszéltünk. Ön akkor nem uralkodott az idegein és én . . . nos, az ember talán nagyon is

éles megfigyelővé válik olyankor, ha sokat van egyedül. — Itt ismét elmosolyodott.

Chilcote bágyadtan hanyatlott hátra a szé-
kén és megtörölte a homlokát.

Társa egyideig némán figyelte, aztán be-
szélni kezdett:

— Miért nem vesz magán erőt? — kérdezte
némi keménységgel. — Hiszen még fiatal ember.
Miért nem hagyja abba a dolgot, mielőtt igazán
késő lenne?

Chilcote ránézett társa arcára, amelyről nem
olvasott le rokonszenvet s a szemrehányás hang-
jára aztán mindjobban elsápadt. Izgatottságán
keresztül is meglátszott, hogy beteg és ki van
merülve.

— Beszélhet ön nekem ítélet napjáig is,
az mind hiába. Már hat éve annak, hogy nekem
teljesen beföllegzett.

— Akkor minek jött ide? — kérdezte Lo-
der, erősen szíva a pipáját. — Nálam nem kap-
ható rokonszenv.

— Nekem nem is kell; — felelt Chilcote
ismét fölemelkedve. Még mindig fel volt in-
dulva, de jobban uralkodott rajta. — Én sok-
kal költségesebb dolgot kívánok, mint a szimpá-
tia és kész vagyok érte megfizetni.

A másik ránézett.

— Nekem semmi sincs a világon, ami ön-
nek csak öt fontot is megérne, — mondta hide-
gen. — Ön vagy valami csalódásban van, vagy
csak az időmet rabolja.

Chilcote idegesen nevetett föl:

— Várjon! — mondotta. — Csak arra kérem, hogy várjon. Előbb hadd vázoljam önnek a helyzetemet. Nem fog sok időbe kerülni.

— Nagyatyám, a westmorelandi Chilcote-ok közül való volt. Az első egyike volt a maga osztályából, és a maga idejében azoknak, akik átlátták, hogy a kereskedelemnek jövője van, azért letörve a maga nevét jelző kis gallyat a családjáról, fölkerekedett és elment Warkba, ahol egy hajótulajdonoshoz állt be. Harminc év múlva, mikor meghalt, már Anglia egyik legnagyobb cégének volt a feje. Annak idején előbbi cégfőnökének a leányát vette feleségül. Atyám huszonnégy éves volt és még Oxfordban tanult, amikor rászállott az örökség. Ugyyszólván legelső tette az volt, hogy végét szakítsa annak, amit nagyapám fiatalos elhamarkodásának látott, azért is visszaköltözött északi Angliába, hogy a családi kötelékeket újra összecsomózza. Elvette az unokatestvérét s akkor aztán a Chilcote név felélesztett varázsának segítségével, (meg a hajóépítő cég pénzével, amely ezt a varázst támogatta), hozzálátott, hogy megvalósítsa élete ábrándjait, ugyanis hogy képviselőjévé legyen East Warknak, konzervatív programmal. Nagy küzdelem volt, de megnyerte; s ebben volt a személye befolyásának csak annyi része, mint bárki másnak a küzdelmében. Arisztokrata volt, de egyszersmind töről metszett üzletember is. Ez az összeállítás pedig mindig hat

az önök alsóbb osztályaira. A Házban sohasem tett valami sokat, de Warkban igazi hatalom volt a pártja számára. Még ma is használják a nevét varázsszer gyanánt, ha valamit el akarnak érni...

Loder érdeklődve hajolt előre.

— Ah, Chilcote Robert? — kérdezte. — Én is hallottam róla. Egyike volt azoknak a kiváló, feltűnést nem kereső embereknek, akik a cselekvésben erősek; talán egy kicsit szűk látkörűek, de föltétlenül szükségesek egy ország hatalmához. Önnek nagy oka van, hogy az édesatyjára büszke legyen.

Chilcote elnevette magát.

— Milyen hamar összegezi az ember a dolgokat, ha az egész nincs személyhez kötve. Atyám bizonyára magas polcra termett egyéniség volt, csak azt nem lett volna szabad kívánnia, hogy arra a polcra aztán én is feljussak.

Loder szeme kérdésekkel volt tele.

— Nem érti, mit gondolok? — kérdezte Chilcote felújuló izgatottsággal. — Atyám meghalt és East Warkban akkor engem választottak meg. Ön erre azt mondja, hogy ha nem volt rá hajlamom, miért nem hadakoztam ellene. De mikor nem lehetett. Minden helybeli érdek; a politikai is, a kereskedelmi is, azt kívánta, hogy megint egy Chilcote legyen a jelölt. Azt tettem, amit tíz ember közül nyolc tett volna. Engedtem a nyomásnak.

— Milyen kapu nyilt meg ön előtt! — szaladt ki a szó Loder ajkán.

— A börtönöknek többnyire tág kapujuk van, — felelt Chilcote kellemetlen nevetéssel. — Ez most volt hat éve. A morfint négy évvel ezelőtt próbáltam meg először, de egészen atyám haláláig uralkodtam fölötte. Vagy legalább azt hittem, hogy uralkodom, s hat évvel ezelőtt aztán, amikor a politikai kötelességeim kezdődtek, azoknak közepette szinte teljesen szakítottam is a morfinnal. Hónapokon át azután, hogy belekerültem a parlamentbe, igazán keményen dolgoztam. Azt hiszem, egyszer egy olyan beszédet is mondtam, ami egyszerre „jövendő nagyság“-ot csinált belőlem. Itt megint elnevette magát gúnyosan. — Még meg is házasodtam.

— Igazán?

— Meg. Egy tizenkilenc éves leányt vettem el, egy nagy államférfiu gyámleányát. Fényes házasság volt, politikailag úgy, mint társadalmilag. De mégsem vitt sok jóra. Az én egyéniségemből hiányzik a szeretni tudás. Először a társadalmi életet úntam meg halálosan, aztán a munkám kezdett izgatni. Csak egyetlen egy dolog volt, ami az életet elviselhetővé tette: a morfin. Hat hónap sem telt bele s már tökéletesen tisztában voltam ezzel.

— De hát a felesége?

— Az semmit sem tudott róla; és nem tud ma sem. A politikai pálya, annak az átkozott örlő volta, az gyengít engem.

Itt elhallgatott idegesen, aztán megint belekezdett:

— Mondom, hogy nekem pokol látni ugyanazokat az arcokat napról-napra, ott ülni nap-nap mellett ugyanazon a helyen, tudva, hogy erőt kell vennem magamon és marokra kell fognom a gyeplőt...

— Még mindig lehet a hivatalos visszavonulásra gondolnia.

— Visszavonulni? És azt hiszi, hogy lehetne? — Chilcoteból újra kitört a gúnyos nevetés. — Ön nem tudja, mekkora egy olyan helyen a lokális nyomás, mint például Wark. Már vagy húszszor voltam ott, hogy otthagynom az egész dicsőséget. Tavaly egyszer magánlevelet írtam Valérnek, az egyik legfontosabb párt-emberünknek, arra célozva a levélben, hogy az egészségem nem a legjobb. Két órával azután, hogy a levelemet olvasta, ott volt a dolgozószobámban. És ha Grönlandban lettem volna, oda is ugyanolyan sietséggel és olyan habozás nélkül jött volna utánam. Nem. A lemondás puszta szó az olyan emberre nézve, mint én.

Loder lehajtotta a fejét.

— Értem, — mondotta aztán lassan, — értem...

— Akkor minden egyebet is megérthet. A nehézségeket, az elszigeteltséget. Öt éve, három, sőt két éve is még képes voltam eltűnni; de most már egyre iszonyúbb lesz minden hónappal. Minden bizonynyal el fog jönni a nap,

amikor... amikor... — itt elhallgatott, idegesen habozva; — amikor fizikailag lehetetlen lesz rám nézve az, hogy ott legyek a helyemen, amikor kell.

Loder nem szólt.

— Fizikailag lehetetlen, ismételte Chilcote izgatottan. — Mostanáig még csak képes voltam számítani az erőmre, legalább bizonyos fokig, de tegnap, tegnap valami rázkódtatás ért; tegnap rájöttem, hogy... hogy... — itt ismét elhallgatott kínzó idegességében, — hogy most már beállt nálam az az állapot, amikor az ember nem számíthat az erejére többé.

A helyzet zavarólag feszült kezdett lenni. Hogy a nehéz pillanaton valamivel keresztül segítse magát, Loder odament a kandallóhoz, és megrakta a tüzet, amely már nagyon lelohadt.

Chilcote, akiben szokatlan hevessége fölkorbácsolt minden ideget, nem tudott nyugton maradni, utána ment s megállt mellette a kandallónál.

— Nos? — kérdezte lenézve rá.

Loder nagyon lassan egyenesedett föl.

— Nos? — felelt vissza, látogatóját méregetve szemmel.

— Nincs semmi mondanivalója?

— Semmi. Kivéve azt, hogy az ön története igazán egyetlen a maga nemében és hogy azt hiszem, nagyon megtisztelő reám nézve a bizalma.

Amíg ezt mondta, hangja készakarva keményen csengett.

Chilcote azonban nem fordított figyelmet a hangra. Előre lépve, megfogta a Loder kabátja lebbenyét.

— Magamra már nem számíthatok többé, — mondotta, — tehát valaki másra akarok számítani. A világ előtt meg akarom tartani a helyemet, de úgy, hogy azért mégis szabad lehessenek . . .

Loder önkéntlenül is visszahúzódott, mialatt arcán a meglepetés küzdött az elképedéssel.

Chilcote fölemelte a fejét.

— Valami sajátságos véletlennél fogva ön megtehetné értem azt, amit a kerek világon senki más meg nem tehetne. Véletlenül egy könyv jutatta eszembe ezt a tervet, egy könyv, amelyben két ember úgyszólván létet cserél. Eleinte semmit sem láttam az egészben; de ma reggel, amint még feküdtem, egészen betegen a tegnapi kudarctól, ma aztán úgy rohant meg ez a gondolat, egyszerre, mint valami nagy sugallat. Engem megmentene, önt pedig emberré tenné. Nincs sértés abban, amit mondok, noha ön most azt szeretné hinni . . .

Loder minden megjegyzés nélkül szabadította ki magát, aztán visszament az íróasztalához. Haragja, büszkesége, mind föltámadt, de akarata ellenére az érdeklődése is.

Leült, két könyökét az asztalra tette, aztán odahajtott a fejét a két tenyerébe. Az a másik ember ott bizonyosan örültséget beszélt, de őt esztendő kietlen józansága után az örültségnek

is megvolt a maga varázsa. Minden józan ész ellenére is hatott rá a dolog. Egy pillanatra haragja és a büszkesége is meghátráltak e másik érzés előtt, de aztán a józan ész visszatért a maga helyére és rendbe zökkenettette az egyensúlyt.

— Ön tehát azt ajánlja, — mondotta ekkor, — hogy én bizonyos pénzösszegért áruba bocsás-
sam azt a hasonlatosságot, ami köztünk van;
hogy eféle szalmabáb legyek ön helyett, amikor
ön más módon van elfoglalva.

Chilcote elpirult.

— Ön kellemetlenül, durván vázolja a dol-
got . . .

— De fölfogtam az értelmét?

— Nagyjában véve, igen.

Loder bólintott.

— Akkor fogadja meg a tanácsomat és men-
jen haza. Azt hiszem, nincs egészen magánál.

Chilcote visszanézte Lodert és amint
szemük találkozott, Loder kénytelen volt beval-
lani magának, hogy ha társának valamennyire
dült volt is az arca, azért a háborodottságnak leg-
kisebb jele sem volt rajta látható.

— Ajánlatot teszek önnek, — mondta Chil-
cote idegesen. — Elfogadja?

Loder egy pillanatig néma maradt, hogy
eléggé erőteljes választ találhasson. Chilcote azon-
ban hasznára fordította a szünetet és így kezdte
újra:

— Végre is, amit kérek öntől, az nagyon
egyszerű dolog. Csak az az egész, hogy vigye

a napi munkámat egy-két héten át olyankor, ha én úgy érzem, hogy az erőm fogytán van és hogy a szünetelés elkerülhetetlen. Az a munka semmi nehézséggel sem járna olyannak, aki az ön elméleti állapotában van; a fizetés pedig akkora, amekkorát kíván.

Mialatt Chilcote ezt mondta, izgatottságában már ott állott Loder mellett, az íróasztalnál.

— Nem felel? Mondtam, hogy nem vagyok sem ittas, sem örült.

Loder eltolta maga elől a szanaszét heverő papirosokat.

— Csak örülttől kerülhet ilyen terv, — mondta aztán durván, minden érzés nélkül.

— Miért?

A másiknak megnyílt az ajka, hogy hirtelen visszavágjon valamivel; de ekkor a visszavágás valami sajátságos módon nem akart sikerülni.

— Oh, hát mivel az egész képtelenség; kivihetetlen, mindenféle szempontból.

Chilcote közelebb lépett.

— Miért? — sürgette a választ.

— Szerencsétlen ember; hát mert nem lehet végrehajtani. Nem lehetne folytatni tizenkét óra folyásáig sem.

Chilcote kinyújtott keze megérintette Loder karját.

— De miért nem! Mondja! Adjon valami okot!

Loder lerázta a kezét és fölkacagott, de a kacagásában már ott rejlett valami a másiknak

az izgalmából. A jelenet ismét hatott reá a job-
bik esze ellenére is; hanem azért a felelet, ami-
kor már meg tudta az adni, elég szilárdan hang-
zott:

— Nos, ami az okot illeti, az volna százával
is, ha volna idő azokat mind elsorolni. Tegyük
fel, a magyarázat megkönnyebbítéseért, hogy én
elfogadnám az ön ajánlatát. Mondjuk, hogy én
egy nap, ebéd idején elfoglalnám helyemet az
ön házában. Nos, az inasa estélyi ruhát ad rám és
ezzel mindjárt az első lépésnél már fölébred a
gyanu. Az az ember valószínűleg évek óta is-
meri önt; ismeri önt úgy, hogy ma már min-
den mozdulata, hanglejtése, szokása ismerete-
sebb ő előtt, mint saját maga előtt. Kutató erőre
nincs szem a cselédénél.

— Gondoltam erre én is. Inast is, titkárt is
könnyen változtathatok. Alaposan kell a dolog-
hoz fognom.

Loder meglepetve pillantott reá. Ebben az
örültségben több volt a rendszer, mint gondolta.
Aztán, mialatt nézte Chilcote-ot, egyszerre va-
lami más gondolat jutott eszébe és erre elne-
vette magát.

— Egy dologról egészen megfeledkezik ön.
A feleségének nem igen adhatja ki az útát.

— A feleségem nem számít.

Loder ismét nevetett.

— Attól félek, hogy ebben nem értek egyet.
A helyzet egy kicsit... egy kicsit...

Itt elhallgatott.

Chilcote szunnyadó ingerültsége egyszerre kitört.

— Ide hallgasson! Ez nem tréfa dolog. Ne nevéssen rajta. Én a legkomolyabban beszélek...

Loder nem felelt.

— Gondolja meg, mielőtt visszautasítaná,
— mondta Chilcote sürgetőleg.

Loder egy pillanatig mozdulatlan maradt, aztán hirtelen fölállt, kirúgva maga alól a széket.

— Hallgasson, ember! Nem tudja, mit beszél. Az a körülmény, hogy ön házas, egyszerűen elzárja az utat az egész elől. Hát nem látja ezt be?

A másik ismét megragadta a karját.

— Ön félreért engem. És félreérti a helyzetet. Mondom önnek, hogy a feleségem és én nem vagyunk egymásra nézve semmik a világon. Ő megy a maga útján, én megyek az enyémen. Megvannak külön-külön a saját szobáink, a saját barátaink, de házaselet, igazi házasság az nincsen köztünk. Néha találkozunk ebédnél, néha meg mások házánál, néha együtt megyünk látogatóba a látszat kedvéért, de azonkívül nincs közöttünk semmi. Ha ön felveszi az én életem fonálát, senkisémet fogja kevésbbé zavarni, mint éppen Éva, erről jót állhatok, — fejezte be izgatott nevetéssel.

Loder arca változatlan maradt.

— Még ezt is megengedem, de azért a dolog mégis lehetetlen.

— Miért?

— Lássá, ott van a Ház. Ott is tarthatatlan volna a helyzet. Ott úgy ismerik az embert apróra, akár a saját klubjában. — Ezt mondva elhúzódtott Chilcote érintése elől.

— Igaz! Igaz! — nevetett ez idegesen; — de hát volt-e valaha klub, amelynek nem volt meg a maga külön tagja? Örülök, hogy ezt is szóba hozta. Már jó ideje annak, hogy a különség hírnevét használtam védőpaizs gyanánt, — egyéb más ellen és minél hasznosabbnak mutatkozott a külön hírem, annál jobban hagytam hogy növekedjék. Higyje el, bemehetne a Házba helnap és ott tölthetné az egész napot, a nélkül, hogy egy lélekhez is szólna, vagy csak a fejét is megbiccentené; és ameddig külsejére nézve olyan, mint én vagyok, addig senki sem nézne önre gyanús szemmel vagy csodálkozva. És viszont ön szavazhat a helyemben, interpellálhat, szónoklatot tarthat, ha akar . . .

A szónoklat szóra Loder akaratlanul is megfordult. Egy pillanatra fölengedett magatartásának hidegsége és egész arca megváltozott.

Chilcote a maga ideges, túlingerült észlelő képességével meglátta a változást s ekkor az ő arcán is új kifejezés villant át.

— És miért ne? Egyszer önnek is olyan irányu ambíciói voltak. Miért ne újítaná föl?

— Hogy aztán a hegytetőről ismét a csatornába zuhanjak? — kérdezte Loder s mosolyogva rázta meg a fejét.

— Jobb egy napig élni, mint száz évig tengődni.

Chilcote hangja remegett az izgalomtól. Most ismét kinyújtotta a kezét, hogy a másiknak a karját megérintse vele.

És Loder most nem rázta le azt a kezét; alig érezte az érintését is.

— Nézze, — mondotta Chilcote és ujjai jobban összeszorultak. — Az imént a befolyásról beszélt. Itt ön egyenest beleléphetne egy olyan helybe, amelyet a befolyás épített föl. Megtehetne mindent, ami felől egyszer reménykedett.

Loder hirtelen fölkapta a fejét.

— Képtelenség, — mondotta, — képtelenség; ilyen tervet még nem vitt keresztül senki.

— És éppen azért fog sikerülni. Az emberek sohasem gyanakszanak addig, amíg precedens nem tudnak felhozni valamire. Fog a dolgról gondolkozni? Igérje meg legalább azt, hogy gondolozik róla. Emlékezzék rá, hogy ha valaki kockáztat ebben valamit, az csak én vagyok. Saját bevallása szerint az ön életében nem sok van olyan, amit eljátszhatnak.

A másik rövid nevetést hallatott.

— Mielőtt elmegyek, megígéri, hogy gondolkozni fog róla?

— Nem.

— Akkor hát holnap megsürgönyzi az elhatározását. Most nem fogadok el döntő választ.

Loder kirántotta magát Chilcote kezéből.

— Miért nem?

Chilcote idegesen mosolygott.

— Mivel én ismerem az embereket, és az emberek kísértéseit. Mindnyájan nagyon erősek vagyunk, amíg a legérzékenyebb ponton nem érintenek; akkor mind megrezdülünk egyszerre. Egyiknél a morfin a pont, a másiknál a nagyra-törés. Mindkét esetben csak az a kérdés, hogy későbben-e vagy korábban? — Itt föl kacagott a maga zilált módján, aztán kezét nyújtott. — A címemet tudja. *A viszontlátásra!*

Loder egy percre megszorította az odanyújtott kezét.

— Isten önnel! — mondotta jelentősen. Aztán áthaladt a szobán és kinyitotta az ajtót.

— Isten önnel! — mondta ismét, amint a másik elhaladt mellette.

Chilcote a küszöbre érve megállapodott.

— *A viszontlátásra!* — javította ki Lodert.

Míg csak a látogató lépteinek nesze egészen el nem hangzott, Loder mindaddig ott állott, kezét a kilincsen tartva; aztán csendesen becsukta az ajtót, megfordult és körülnézett a szobában. Sokáig állt ott egy helyben, mintha mindennek az értékét mérlegelné; azután nagy lassan odalépett az egyik könyves polc elé, levette onnan a Parlamenti Gyakorlat című munkát és odavitte azt az íróasztalához, megigazította a lámpát az asztalon.

HATODIK FEJEZET.

Másnap Chilcote reggeltől estig lázas izgalomban remegett. Majd forróság öntötte el, majd a hideg rázta s nyughatatlan felkorbácsolt tétvágygyal fogott mindenbe, hogy aztán éppen olyan hamar abba is hagyja. A délelőtt folyamán kétszer hajtatott oda a Clifford's Inn elé, de bátorsága mind a kétszer cserben hagyta és megint csak visszatért a Grosvenor-térre, hogy ott újra azt a hírt hallja, hogy Loder sürgönye még nem jött meg.

Ez ugyan kimerítő lelkiállapot volt, de azért egészben véve nem volt egyéb, mint valamivel magasabb foka annak az izgalomnak, ami már hónapok óta gyötörte, úgy hogy a magatartásában nem okozott az egész valami észrevehető különbséget.

Délután elfoglalta a helyét a Házban, bár a minapi meghátrálás óta ez volt az első alkalom, hogy megjelent, azért jövetele nem vonja rá a közfigyelmet. Ha akarta, tökéletes sikerrel tudta visszaverni a közeledést és az emberek az utóbbi időben meglehetősen visszahúzódtak tőle.

Az egyik előszobában ott találta Fraide-et, egy csoport ismerős között. Szokott ijedt gyorsaságával akart elsietni ezek mellett is, de ekkor az öreg pártvezér kivált a csoportból, és megszólította. Mindig nagy előzékenységgel közeledett Chilcotehoz, mint annak a férjéhez, aki gyámleánya és keresztlánya volt egy személyben.

— Jobban vagy, Chilcote? — kérdezte kezét nyujtva.

A halk, kissé kimért hang hallatára, amely oly jellemző sajátsága volt az öreg államférfúnak, százféle emlék ébredt föl Chilcote lelkében; száz olyan óra emléke, amelyet kínos volt keresztül élni s amelyre még emlékezni is csak kellemtelen lehetett: mindezekkel ellentétben pedig átvillant lelkén a remény egy sugara is; a szabadulás lehetősége. A bizalom hirtelen kitörésével fordult Fraidehoz.

— Azt hiszem, megtaláltam az idegeim erővességát, — mondotta ekkor — és... és remélem, hogy most már egészen új ember leszek.

Szavait felizgatott nevetéssel fejezte be.

Fraide barátságosan szorította meg a kezét.

— Annak igazán örülök. Igazán! Ma reggel ott voltam a Grosvenor-téren, de Éva azt mondotta, hogy a multkori rosszulléted nem volt komoly dolog. Évának nagyon sok dolga volt; csak egy negyedórát szánhatott nekem. Éva igazán fáradhatatlan a te pályád társadalmi uton való támogatásában. Sokat köszönhetsz neki, Chilcote. Egy népszerű feleség nagyon sokat jelent egy politikus életében.

Chilcote-ot úgy zavarta társának állandóan rajta függő tekintete. Elhúzta a kezét.

— Éva egyetlen a maga nemében, — mondotta rá határozatlanul.

Fraide mosolygott.

— Ezt már szeretem, — mondotta. — Az

egymás bámulása meglehetősen ki van rekesztve a modern házasságokból.

Itt azután udvarias módon befejezte a társalgást s visszatért a barátaihoz.

Ebéd ideje volt már, mielőtt Chilcote el tudott volna szabadulni a Házból, de abban a pillanatban, amint lehetett, sietett haza a Grosvenor-térre.

Amint belépett, az előcsarnokot üresen találta. Elfojtva dörmögött valami szitkot, azután megnyomta a legközelebbi csengő gombját. Fraide jelenlétében pillanatnyi fölviillanyozott érzés vett rajta erőt, de azóta lelohadt s most már a legnyomottabb hangulatban volt ismét.

Amikor nem is palástolt türelmetlenséggel várakozott arra, hogy valaki jöjjön, fenn, a lépcső fordulójánál a komornyikját pillantotta meg.

— Ide jöjjön, — kiáltotta, örvendő azon, hogy valakire kiöntheti a rossz kedvét. — Megjött már az a távirat?

— Nem, sir. Öt perccel ezelőtt kérdeztem.

— Kérdezze meg újra.

— Igenis.

Allsopp ezzel eltűnt.

Egy másodperc múlva az előcsarnok ajtaján éles berregéssel szólalt meg a csengetyű.

Chilcote összerezzen. Minden hirtelen hang, mint minden hirtelen fény, sajátságos nagy erővel hatott reá. Már oda is fordult az ajtó felé, amikor hirtelen megállította önmagát egy rövid,

méltatlankodó fölkiáltással. Ebben a percben jött vissza Allsopp.

Gazdája rátámadt:

— Mi az ördögöt csinálnak maguk? Egy ármádia cseléd a házban és azért nincs, aki ajtót nyisson.

Allsopp zavartan nézett föl.

— Crapham azonnal itt lesz újra, sir. Csak azért ment el az előcsarnokból, hogy megkérdezze Jeffriestől . . .

— Eh, Crapham! Mit beszél nekem róla. Nyissa ki az ajtót maga.

Allsopp habozott; — méltósága ellentétbe jött a szófogadásával.

Ezalatt a csengettyű újra megszólalt.

— Hallotta, mit mondtam?

— Igenis, sir.

Allsopp az ajtóhoz ment.

Amikor kinyitotta, Chilcote a félelem és remény óriási feszültségében a zsebkendőjét egyik kezéből a másikba tette át; amikor pedig a sürgönykihordó fiu éles hangjából a maga nevét hallotta ki, akkor már tartani sem bírta és leejtette a földre.

Allsopp átvette a fiútól a vékony borítékot és odavitte gazdájához.

— Távirat, sir, — mondotta. — És a fiu azt kérdezi, hogy lesz-e válasz.

Ezzel fölemelte Chilcote zsebkendőjét, azután öntudatos méltósággal fordult el.

Chilcotenak úgy remegett a keze, hogy alig

birta betenni az ujja hegyét a boríték sarka alá. Letépte hát az egyik sarkat, úgy nyitva föl a borítékot erős rándítással, hogy a vékony rózsaszínes papirost kisimíthassa.

A távirat rövid volt nagyon.

„Várom ma este tizenegykor. Loder.“

Előbb kétszer-háromszor is elolvasta, csak azután tekintet föl.

— Nincs válasz, — mondotta azután gépiesen és a saját szavának hangja olyan erőltetetten és élesen hangzott a fülében.

— — — — —
Az órák éppen verni kezdték a tizenegyet, amikor Chilcote fölment Loder lépcsőjén. De járásában ma több volt a sietség, mint a bizonytalanság és habozás s amikor fölért, a folyosót pár lépéssel maga mögött hagyta és bekopogott az ajtón.

Ez azonnal megnyílt és Loder állott szemben Chilcote-tal.

Az alkalom sajátságos volt nagyon. Néhány pillanatig egyik sem szólott; mindegyik nézte a társát új tekintettel a megváltozott körülmények között. Mindkettő más helyet foglalt el a másiknak a gondolatában most, mint előbb. A mulékony meglepődés, a félig-meddig személytelen kíváncsiság, amely előbbi egymáshoz való viszonyukat jellemezte, most el volt vetve, — hogy sohase vegyék föl újra. Mindegyik önmagát látta a másikban — és még valamivel többet.

Mint rendesen, most is Loder volt az, aki összeszedte magát.

— Vártam önre! — mondotta. — Jöjjön be.

A szavak jóformán ugyanazok voltak, mint tegnap, de a hangnak más csengése volt; mint ahogy arcán is más volt most a kifejezés, amint hátralépett a küszöbről; a várakozásnak valami vonása látszott rajta, ami előbb nem volt ott. Chilcote figyelmét nem kerülte el ez a különbség, mialatt a küszöbön belépett, és egy rövid pillanatra valami, szinte a féltékenységhöz hasonló érzés suhant át rajta. De csak pillanatra.

— Köszönettel tartozom önnek, — mondomondotta most, kezét nyujtva. Sokkal jobb nevelésű volt, semhogy a legkisebb jellel mutatta volna, hogy látta a másiknak az elveiből való engedését. De Loder összezúzta a helyzet mesterseges elemét.

— Legyünk legalább egymással szemben őszinték, ha már mindenki mást amúgy is rá fogunk szedni, — szólott, vendége kezét elfogadva. — Önnek semmi köszönni valója sincs, s ön azt jól tudja. A régi Ádám története. Ön kísértett és én elbuktam.

Nevetett, de a nevetés alól csaknem valami diadalérzet hangzott ki; annak az embernek a diadala, aki ismerte az erő zsarnokságát és aki most hirtelen belátja, hogy a gyöngeségben is rejlik szabadság.

— Ön teljesen tisztában van azzal, hogy mit ajánlott? — kérdezte megváltozott hangon.

— Még nem késő visszalépni; még most sem késő.

Chilcote ajka megnyílt; azután várt egy kicsit; majd Lodert nevetni hallva, ő is elnevette magát, ami azonban igen erőltetetten hangzott.

— Édes barátom, én azt a szót, hogy visszalépni, nem használok soha.

— Soha?

— Soha.

— Akkor áll az alku.

Loder átment a szobán, azután elfoglalva helyét a kandalló mellett, visszanézett társára. Amint így szemben álltak, a közöttük lévő hasonlóság tényleg határtalan volt; olyan, ami kiálta volna a legrészletesebb vizsgálódást is. És mégis; — hisz' a természet oly titokzatos még a tévedéseiben is, — valami finom, valami meghatározhatatlan különbség mégis volt közöttük. Chilcote maga volt Loder, — valami fontos vonásnak a hijjával; Loder meg maga volt Chilcote, annak a vonásnak a hozzáadásával. A különbség nem az anyag különbsége; abban a belülről kisugárzó világosságban állott, amit némelyek egyéniségnek neveznek, mások meg léleknek.

Ennek valami sejtelme — noha az ideges képzelődéstől összeziláltan és elhomályosítottan is, — átsuhant a Chilcote elméjén, mialatt vizsgálódva nézte a másikat, de azután készakarva elfordult a gondolattól.

— A . . . a részletek megbeszélése végett

jöttem, — mondotta sietve és néhány lépéssel a házigazdája mellett termett. — Ha talán . . . Nem lenne jó, ha . . .? Itt zavartan hallgatott el.

— Rendelkezzék velem; — szólott Loder teljes határozottsággal. Az asztalhoz lépve, széket mutatott s magának is odahuzott egyet.

Leültek.

Chilcote előrehajolt, összekulcsolt két kezét az asztalon nyugtatva.

— Sok mindent meg kell gondolnunk, — kezdte idegesen, társára nézve az asztalon át.

— Igaza van. — Loder egyetértőleg tekintett reá vissza. — Magam is azokról a részletekről gondolkoztam csaknem egész éjjel. Mindenekelőtt a kezeírását kell tanulmányoznom. Jót állok róla, hogy megtanulom utánzását, de bele fog kerülni egy hónapba.

— Egy hónapba!

— Talán csak három hétbe. De elrontanunk nem szabad a sietséggel semmit.

Chilcote idegesen mozdult meg.

— Három hétig! Nem lehetne talán . . .?

— Nem. Nem tehetném, — felelte a másik határozottan. — Lehet, hogy sohasem lesz szükség arra, hogy tollhoz nyuljak, de viszont az is lehet, hogy egyszer valami csekket kell aláírnom. — Elnevette magát. — Gondolt ön erre? Hogy esetleg ezt is meg kell majd tennem, vagy hogy meg akarom majd tenni?

— Nem. Megvallom, erre nem gondoltam.

— Kockáztatja a vagyonát, hogy megtarthassa azt a helyet, amelyet a vagyona segítségével szerzett meg. — Itt Loder ismét nevetett. — De hogy tudja ön, hogy én nem vagyok gazember? Hogy tudja, hogy egy nap majd nem állok odébb? Ki gátolná meg Chilcote-ot abban, hogy összeszedjen negyven-ötvenezer font készpénzt, azután elillanjon innen?

— Ön azt nem fogja tenni, — felelte Chilcote élesen és szokatlan határozottsággal. — Én már tegnap kimutattam önnek, hol van a gyöngé oldala. Nem a pénz az. Nem a pénz az a zátony, amelyen ön hajótörést fog szenvedni.

— Hát gondolja, hogy valamelyik zátonyon az vár reám? Nos, de az nem tartozik ide. Hogy rátérjünk az üzletre: hát csakugyan beleegyeznek, hogy tanulmányozzam a kezeírását?

A másik bólintott.

— Helyes. Második pont. Meg kell ismernem név és arc szerint a jóismerőseit, amennyire lehet. Csak a férfiakat. A nőismerősei nem tartoznak a játékhoz. Amíg én vagyok ön, — addig ön sebezhetetlen lesz, mint a gyémánt. De a férfibarátok dolga fontos; ez a dolog gerince. — Itt ismét nevetett kellemes hangján.

— Nincsenek barátaim. Nincs bizalmam a barátságban.

— Úgy hát ismerősei?

Chilcote élénken tekintett föl.

— Azt hiszem, itt kedvező a helyzet. Én ismeretes vagyok a szórakozottságomról s ennek

a révén az ön útja nyitva áll. Azt mondják rólam, hogy úgy keresztül tudok nézni a Házban, a legmegtermettebb emberen, mintha pókháló volna, pedig lehet, ugyanaznap vele reggeliztem.

Loder mosolygott.

— Becsületemre, ezt a sors bizonyosan akkor igazította már el úgy, amikor még egyikünk sem volt a világon. Ismernem kell a kollégáit, ha éppen csak azért is, hogy köszönés nélkül menjek el mellettük. El kell egyszer vinnie engem a Házba.

— Lehetetlen!

— Dehogy. — Itt Loder ismét felsőbbbséges hangon beszélt. — Szememre vághatom a kalapomat; a kabátgalléromat meg fölhajthatom úgy, hogy senki sem vesz észre. Azután meg választhatjuk a szürkület idejét is. Ne féljen semmit, ha mondom.

— De ha kiszivárognék a hasonlóság híre? Nagy kockázat az!

Loder megnyugtatólag nevetett:

— Hallgasson azzal! A kockázat az élet sója. Látnom kell önt a helyén és látnom kell az embereket, akik együtt dolgoznak önnel. — Ezzel fölállt s a pipájáért ment. — Ha belekezek ebbe a dologba, jól akarom csinálni.

Pipáját megtöltve, újra elfoglalta a helyét s amint az asztalra támaszkodott, öntudatlanul már utánózta is Chilcote-ot.

— Van gyufája? — kérdezte röviden, átnyulva az asztalon.

Chilcote feleletül kivett egy skatulyát s meggyújtotta a gyufát az oldalán. Amikor kezük összeért, Chilcote fölkiáltott a csalódás és meglepetés hangján:

— Szavamra! Ezt nem vettem észre előbb.
— Amíg ezt mondotta, szeme kedvetlen kifejezéssel pihent Loder kinyújtott kezén.

Loder követte a tekintetet s azután mosolyogva mondotta:

— Furcsa, hogy ez mindkettőnk figyelmét kikerülte. Pedig csúnya sebhely. — Ezzel föl emelte kezét, hogy a világosság egyenesen reá essék. A középső ujj második ize fölött, közel a kézfejhez egy fűrészkes élű fehér vonal húzódott, annak a sebnek a maradványa gyanánt, amely annak idején egészen a csontig hatolt.

Chilcote előre hajolt:

— Hogy kapta ezt?

A másik vállat vont.

— Oh, az nagyon régi történet.

— De az eredménye ugyancsak megvan ma is. Ez bolond dolog. Bosszantó igazán.

Chilcotenak, akit minden hamar kizökkenített a kerékvágásból, most egészen lelohadt a kedve az első akadály láttára.

Loder, aki még mindig a kezét szemlélte, nem is hallotta, amit mondott.

— Csak egy dolgot lehet tenni, — mondotta. — Viseljünk mindketten két-két gyűrűt a középső ujjunkon. Két gyűrű bizonyosan eltakarná.

Mialatt ezt mondotta, méregetni kezdte a hosszúságot a pipája szárával.

De Chilcote most is zavart volt és ingerült.

— Gyűlölöm a gyűrűket. Sohasem viselek.

Loder nyugodtan tekintett föl.

— Én sem, — felelt azután. — De nincs ok a makacskodásra.

A másiknak azonban már fölébredt az ingerlékenysége. Kihúzta a széket maga alól:

— Nekem nem tetszik ez a gondolat.

Loder mulatságosnak találta ezt a föllépést.

— Micsoda furcsa egy fickó ön. Arra a veszélyre nem is hederít, hogy valaki esetleg az aláírását hamisítsa, hanem annak a gondolatára megriad, hogy egy darab ékszert kelljen viselnie. No, nekem lesz módomban jellemet tanulmányozni önnél.

Chilcote nyugtalanul mozdult meg:

— De amikor mindenki tudja, hogy gyűlölöm az ékszereket.

— Mindenki tudja azt is, hogy szeszélyes ember. Ha gyűrűt nem, akkor mást ugyan mit tehetnénk az ujjunkra. A sebforradást nem utánozzhatjuk.

Chilcote megint izgett-mozgott egy kicsit, kerülve a másiknak a tekintetét, de azután némi belső küzdelem után rátekintett.

— Igaza van! Legyen úgy, ahogy ön akarja.

Ez volt az erősebbik akarat első, kézzelfogható diadala.

Loder nyugodtan vette a győzelmet.

— Helyes. Akkor a többivel rendben voltunk?

— Rendben. Kivéve a . . . a jutalom kérdését, — mondotta Chilcote habozva a szóval.

Rövid szünet következett, mire a másik nyíltan kívágta, nevetve:

— A fizetésemet?

Chilcote zavarban volt.

— Én nem akartam egészen úgy mondani.

— De azt gondolta. Ugyan már, miért nem lép föl nyíltan, becsületesen — legalább magával szemben.

Chilcote közelebb húzta a széket az asztalhoz. Nem is igen hallotta a másik szavát, hanem ujjjaival a mellényzsebében keresgélt.

Loder látta ezt.

— No lássa, ön igazán túlozza a dolgot. A fizetés kérdése nem olyan sürgős; hagyjuk azt a következő alkalomra. Ön amugy is fáradtnak látszik.

Chilcote megkönnyebbülten tekintett föl.

— Köszönöm. Egy kicsit csakugyan ki vagyok merülve. Ha megengedi, most kérném azt a whiskyt, amit a multkor visszautasítottam.

— Hogyne, szívesen!

Loder azonnal fölemelkedett és odament egy faliszekrényhez. Szó nélkül huzott elő egy üveg whiskyt, két poharat és egy üveg szódavizet.

— Mondja, mikor akarja? — kérdezte azután a whiskys üveget fölemelve.

— Most mindjárt kérném. De tiszta vizet kérnék szódavíz helyett, ha nem alkalmatlan.

— Dehogy.

Loder ismét keresztülment a szobán. De alighogy háttal volt fordulva, Chilcote hirtelen elővett néhány tablóidot s beledobta a whiskybe. Mire a másik visszajött, akkor nevetett, idegesen, csaknem görcsösen.

— Köszönöm. Most már készítse el a maga italát; én elvégzem a többit. — Ezzel minden tartózkodás nélkül fölkapta a vizeskorsót és poharát pedig úgy fogva meg, hogy a pirulákat ne lehessen látni, teletöltötte vízzel a legnagyobb izgalomban.

— Mire iszunk? — kérdezte.

Loder hozzáértéssel készítette el a maga italát, azután fölemelte a poharat mialatt jókedvűen mondotta:

— Nos, hát Chilcote John pályájára. Ugyan mi egyébre ihatnánk jogosabban?

Chilcote habozott egy pillanatra. A szavakban volt valami jóslatszerű. De lerázta ezt a gondolatot és poharát fölemelve így felelt hangos nevetéssel:

— Chilcote John pályájára!

HETEDIK FEJEZET.

Vagy három hét mulhatott el azóta, hogy Chilcote és Loder erre üritették poharukat. Ma este Loder megint ott ült az íróasztala mellett.

Feje le volt hajtva, keze pedig óvatosan mozgott, amint sort sor után szántott tele a nagy ív papiroson összefüggéstelen szavakkal. Amikor a lap már tele volt írva, akkor fölállt, odament a középen levő asztalhoz, s összehasonlította a maga írását egy ott heverő levéllel. Az összehasonlítás eredménye kedvére való lehetett, mert egész alakját kiegyenesítve, fejét hátravetve, elégedetten nézte a végzett munkát.

Úgy el volt merülve, hogy a lépcsőn fölhangzó lépteket sem hallotta s csak akkor fordult hátra, amikor valaki minden engedelem nélkül betaszította az ajtót. De ez is csak pillanatnyi érdeklődést keltett nála.

— Halló! — szólott oda a belépőhöz, de a szeme már megint az írását vizsgálta.

Chilcote hirtelen becsukta az ajtót, azután Loderhez sietett. Sápadt volt és kimerültnek, megviseltnek látszott. Izgatottan fogta meg Loder karját, aki föltekintett:

— Nos, mi ujság? Valami új fordulat?

Chilcote mosolyogni igyekezett.

— Az, — felelte rekedten. — Elérkezett. Loder kiszabadította a karját:

— Mi? A végítélet?

— Az én végítéletem.

A szavak szakadozva jöttek s minden szótagon látszott, milyen erőfeszítés kell a kiejtéséhez.

De Loder nem értette vagy nem akarta érteni.

Chilcote újra megkapta a kabátja ujját; most már görcsösebben.

— Nem látja? Hát nem veszi észre?

— Nem.

Chilcote végighúzta kendőjét a homlokán.

— Elérkezett. Nem érti? Szükségem van önre.

Ezzel hátrahúzódott, de csak, hogy a másik percben újra előre lépjen.

— Tudom, hogy készületlenül rontok rá önre, de nem az én hibám. Lelkemre, nem az! A veszedelem meg engem rohant meg, hogy torokon ragadjon. — Itt elhallgatott s lankadtan roskadt egy székre.

Loder egy pillanatig kiegyenesedve és mozdulatlanul nézte, azután tekintete jóformán vonakodva fordult csak az előtte ülő, összeesett alakra.

— Azt akarja, hogy mindjárt ma elfoglaljam a helyét, minden előkészület nélkül? — kérdezte s a hangja tiszta volt és szilárd.

— Azt. Azt akarom.

— Hogy az éjjelt morfin-mámorban tölthesse. Ezt is, meg a következő éjjeleket is?

Chilcote fölemelte dúlt, égő arcát.

— Nincs joga arra, hogy erkölcsöt prédikáljon. Elfogadta az alkut.

Loder hirtelen kapta föl a fejét.

— Én, soha... — kezdte, de ekkor egyszerre arca is, a hangja is megváltozott egészen.

— igaza van, — mondotta, hidegen. —
Többé nem lesz oka arra, hogy panaszkodjék.

Chilcote kényelmetlen mozgolódás között felelt:

— Nem akartam sérteni; édes barátom.
Csak lássa, csak . . .

— Az idegei. Tudom. Térjünk a dologra.
Mit csináljak?

Chilcote izgatottan kelt föl:

— Igen, térjünk a dologra. Tudom, kényelmetlen önre nézve, hogy így megrohantam. De lássa, beszámíthatatlanul ingerlékeny emberrel van dolga. Irtózatoss napom volt, irtózatoss napom.

Az arca halálsápadt volt ismét s a lámpa-ernyőn átszűrődő zöldes fényben csaknem hamvasszürkébe játszott. Loder akaratlanul is elfordult tőle.

Chilcote figyelemmel nézte, amint Loder odalépett az íróasztalhoz és gépiesen kezdte a papirosait rendezni.

— Olyan irtózatoss napom, — kezdte Chilcote újra, — hogy nem merek szembenézni az éjszakával. Olvasta ön a De Quincey Opium-evőjét?

— Olvastam.

— Akkor olvassa el újra és mindent meg fog érteni. A borzalmak az én esetemben is mind benne vannak . . . a művészeti szép nélkül. Nálam nincsenek a „bánat leányai“, hanem szárnyetegekből iszonyúbbak kínoznak, mint an-

nak a „krokodilja“ volt. — Szavaít bántó, szilaj nevetéssel fejezte be.

Loder megfordult:

— De hát akkor miért nem... — kezdte, de hirtelen elhallgatott. Chilcote megnyúlt, fölindult arcában volt valami, ami megakasztotta. A predestinációnak valami árnya, amit néha ott látunk egy-egy arcon, úgy megdöbbenetette Loder, hogy szinte a hideg is végig futott rajta, megbénítva utolsó ellenállását.

— Mit kíván tőlem? — kérdezte halkabb hangon.

Ezek a szavak mintha megszilárdították volna Chilcote-ot. Egy kicsit elnevette magát. A nevetés még remegő hangú volt mindig, de már nem volt annyira éles.

— Igaza van, hogy reám pirít. Nincs veszteni való időnk. Egy órára meg kell lennie. — Itt kivette az óráját s az ablakhoz lépve, letekintett a homályos udvarra.

— Milyen békés hely ez, — mondotta aztán. — Majd hirtelen valami új eszme kapta meg, mert megint visszament a szoba közepére.

— Loder! — kezdte. — Loder, nekem van egy eszmém. Míg ön az én helyemen lesz, miért ne lehetnék én meg ön? Miért ne lennék én addig Loder John, ahelyett, hogy az a vándor legyek, aminek engem szántunk? Ez mindent rendbe hozna, mindent megmagyarázna. Pom-

pás eszme! Csodálom, hogy eddig nem gondoltunk rá.

Loder még mindig ott állt az asztalnál.

— Én gondoltam rá, — felelte, anélkül, hogy visszatekintene.

— És nem javasolta?

— Nem.

— Miért?

Csend volt.

Chilcote arcát előntötte a vér.

— Féltette a hírét?

— Nincs mit féltennem.

Chilcote kellemetlen nevetéssel felelt.

— Hát még sem jutott el a filozófiában olyan messzire, mint hittem. Még megőrzött egy zúgot a magáról való jó vélemény számára.

Loder ismét néma volt egy percig, aztán elmosolyodott.

— Milyen különösen helyes megfigyelései vannak néha. Azt hiszem, csakugyan volt bennem valami félszeg büszkeség arra nézve, hogy a nevem tisztaságát megőrizzem, pedig az efféle büszkeség divatját multa már s nekem úsznom kell az árral..

Nevetett. Azzal a rövid, hirtelen elcsapódó nevetéssel, amelyet Chilcote már hallott tőle egyszer-kétszer; aztán keresztül haladva a szobán, ott állapodott meg a látogatója mellett.

— Végtére is; ugyan mire való nekem a büszkeség, akár a félszeg, akár a helyes! Legyen az egyéniségem az öné, ha akarja. Ha már min-

den védőbástya le van rombolva, egyetlen egy ép pont nem menti meg a várost.

Nevetve tette kezét a másik férfi karjára, s így fejezte be:

— Rajta! Adja ki a parancsomat. Megadom magamat.

Egy óra múlva a két férfi úgy jött ki Loder hálósobájából a nappaliba, hogy ekkor már minden szükséges részlete végre volt hajtva az átalakulásnak. Loder jött ki először, aki most kifogástalan estélyi öltözetet viselt. Haja ki volt kifeléve gondosan, a ruha pedig úgy állott rajta, mintha ráöntötték volna. Bárki szemében, akár tudatos, akár öntudatlan vizsgálódással nézte az illető, Loder annak látszott, aki ma este látogatóba jött ide. S mintha Chilcote ruházatával annak még a járását is átvette volna. Sietős léptekkel jött be a szobába s egyenest az íróasztalhoz lépett.

— Nincsenek magántermészetű írásaim, — szólalt meg, — így nincs is mit elzárnom. Minder úgy maradhat, amint van. Reggelenként egy Robinsné nevű asszony jár ide kitakarítani és a tüzet megrakni, a többiben magát kell kiszolgálnia. Zavarni nem fogja senki. Nyugalom, halálos nyugalom jóformán az egyetlen dolog, amire itt bizton számíthat.

Chilcote a küszöbön állva úgy érezte, hogy nevetne is, nem is. Kettejük közül ő volt nagyobb zavarban. Loder viseltes, bár jókarban

tartott bolyhos gyapjú-öltözetében úgy érezte magát, hogy most igazán a maga egyéniségére van utalva, mert most már hiányzik mind az a járulék, amely palástolta a hiányokat és amely a konvenciók keréktengelyét mozgásban tudta tartani. Csak állt ott, kínosan világos öntudattal, s mégis képtelenül arra, hogy érzéseit összegezni tudja. Sorra megnézte a tüzet, az asztalt, majd a széket, amelyikre bejövet a téli kabátját ledobta. A kabát láttára arca egyszerre földerült a céltalanság érzete lehullott lelkéről és Chilcote a megkönnyebbülés felkiáltását hallatta.

— Szavamra! Csaknem elfelejtettem!

— Mit? — kérdezte Loder körülnézve.

— A gyűrűket. — A székhez lépve bele-
nyúlt a kabát zsebébe. — A másolatokat csak ma
délután kaptam meg. Éppen ideje volt, mi? —
Gyorsan beszélt, mialatt ujjai lázasan keresgél-
tek a kabát zsebében. Bárminő tevékenység is
aldásnak látszott.

Loder követte s mikor a doboz előkerült,
érdeklődve hajolt előre, hogy lássa.

— Mint már mondtam, az egyik egy antik
pecsétgyűrű másolata, a másik egy sima, lapos
arany pánt, olyan, mint valami jegygyűrű.

Chilcote nevetett s a négy gyűrűt egymás
mellé rakta a kitért tenyérre:

— Semmi egyéb nem jutott eszembe, ami
elég széles legyen és a mellett mégsem feltűnő.
Tudja, mennyire irtózom a fitogtatástól.

Loder megérintette a gyűrűket.

— Jó izlése van, — mondotta. — Lássuk, megfelelnek-e a céljuknak?

Ezzel fölvette s odament velük az asztalhoz. Chilcote utána ment.

— Ez gonosz sebesülés lehetett, — mondta mert kíváncsisága újra fölébredt, amint Loder kinyújtott kezét meglátta. — Hogy kapta?

A másik mosolygott.

— Emlék! — mondta aztán.

— Hőstett emléke?

— Éppen az ellenkezőé! — Ismét lenézett a kezére, majd róla fel Chilcoterára. — Nem, — felelt aztán szokatlan ösztönszerű megnyilatkozásával a bizalomnak. — Arra való, hogy emlékeztessen, hogy én sem vagyok sérthetetlen, hogy énbelőlem is bolondot űztek egyszer, mint más emberből.

— Amit persze úgy értsek, hogy valami asszony? — kérdezte Chilcote a tekintetet visszaadva.

— Az.

Loder az ujjain levő fehér vonalat nézte.

— Ritkán idézem föl a dolgot, — mondta, — mert annyira a múlté! De ma úgyszólván szeretek megemlékezni róla. Azt akarom, tudja meg, hogy én is keresztül mentem a tűzpróbán. Er is biztosíték.

Chilcote elutasító mozdulatot akart tenni, de a másik meggátolta.

— Oh, tudom, hogy ön eléggé megbízik bennem. De azért mégis kockáztatott pontra helyez.

Azt akarom, lássa tisztán azt, hogy az asszonyok kívül állanak az én világomon; teljesen kívül.

— De édes barátom . . .

Loder csak folytatta, rá sem ügyelve:

— Nyolc évvel ezelőtt történt Santasalareban. Az egy parányi fészek Luna és Pistoria között; egy marék ház, odaszórva két hegy közé. Igazi maradvány a régi Itáliából, amely lassan porladozik a virágok és a nap sugarai alatt; a jelen századra nem vall az egész helyen semmi egyéb, mint az, hogy néha-néha a vonat is elhalad az egyik hegy lábánál. Valósággal csak úgy vaktában bukkantam rá a helyre, amikor Svájc-ból jövet ott kóboroltam s kísértetbe jöttem, hogy megszálljak a kis korcsmában. Odaérkezésem után a második este valami szokatlan dolog történt. A vonat kisiklott éppen azon a ponton, ahol Santasalare mellett haladt el.

A dolog egy kis izgalmat okozott, a lakók mind segíteni akartak s a munkából én is kivettem a részemet. Az igazság az, hogy a baj nem volt valami nagy; az utasok közül néhányan megsérültek, mások csak megijedtek, de meg nem halt senki.

Itt Loder elhallgatott, hogy a társára nézzen, de mivel ennek arcáról érdeklődést olvasott le, tovább ment az elbeszélésben.

— Az utasok között volt egy angol hölgy is. Valamennyi között ez volt, akit a dolog a legkevésbé érintett és aki tökéletesen megmenekült minden bajtól. Amikor ráakadtam, ott ült az

egyik vasuti kocsi összezúzott ajtaján, nyugodtan igazítva a kalapját. Amint engem meglátott, föltekintett a fölkerektség legbájosabb mosolygásával.

— Éppen olyan valakire vártam, mint ön, — mondotta. — Az én ügyetlen szobalányom ott van valahol a másodosztályu kocsikban, nem tud kijönni és nekem senkim sincs, aki segítene a kutyámat megkeresni.

— Persze, hogy nekem már ezekre a szavakra tisztán kellett volna látnom, de nem tettem. Csak a mosolygást láttam és a hangot hallottam, hogy mély vagy sekélyes dolgot mondott-e, arról nem tudtam semmit. Így aztán megkerestem a komornát, és megkerestem a kutyát. Az első megköszönte, a második nem. Óriási nehézséggel húztam ki a málhás kocsi roncsai alól és ime, ez volt az, ahogy a méltánylásának kifejezést adott.

Loder itt kinyújtotta a kezét és a sebhelyre mutatott.

Chilcote föltekintett.

— Hát ez a magyarázat?

— Ez. Mindenáron el akartam titkolni, mikor a kutyát visszavittem, de átkozottul vértzett a kezem és az eltitkolás nem sikerült. Ekkor aztán az egész helyzet megváltozott. Most már én voltam az, akinek gondját kellett viselni, mint új ismerősöm erősítette; énnekem volt ápolásra szükségem, nem neki. A kutyáról is meg-

feledkezett az új érdeklődés mellett, amelyet az én sebes kezem keltett benne. A szobaleányt, aki jóformán szintén teljesen sértetlen volt, előre küldte, hogy szobákat fogadjon a kis korcsmában, mi ketten pedig. követtük.

Az a séta nagy benyomást tett rám. A nyári meleg estében volt valami vonzó párateltség, abban az érzésben pedig több volt a vonzónál, hogy ötesztendei hazátlan kóborlás után az embert egy saját hazája- és osztályabeli hölgy olyan nagy, kitüntető figyelemben részesíti. — Elnevette magát a gúny némi árnyalatával. — De nem akarom az idejét a részletekkel zavarni. Tudja, milyen nyomokon halad rendesen egy szerelmi történet. Adjon hozzá egy kicsit több virágot és több napfényt a szokottnál; képzeljen el egy olyan embert, aki jóformán olyan mint a remete és egy olyan asszonyt, akinek a kis-ujjában van a nagyvilági élet minden titka és akkor előtte áll az egész történet.

Kimondotta, hogy három napig mindenestre ott marad Santasalareban, hogy a kezemet bekötözhesse; — azután azzal végezte, hogy ottmaradt három hétig abban a reményben, hogy összezúzhatja az egész életemet.

A kis szállóba érkezve, nem mondott be semmi nevet és az első beszélgetéseink folyamán arra a következtetésre hagytam jutnom, hogy hajadon leány. Csak a három hét legvégén vallotta be a világ legédesebb mosolyával, hogy nem szabad többé, mint én azt a magam ártatlanságá-

ban hittem, hanem férje van, akit Florencban hagyott hátra betegen.

A fölfedezés úgy ért, mint a villámcsapás és nem is fáradoztam azon, hogy eltitkoljam. Erre azután hirtelen megjött a befejezés. Én az ő szemében nevetséges bolond voltam polgári előítéletekkel; — ő meg az én szememben . . . De erről nem szükség beszélnem. Még aznap este elutazott Santasalareból az utiböröndök és kálapskatulyák nagy tömkelegével; — másnap reggel pedig én vettem a tarisznyámat a vállamra, és hátat fordítottam a Délnek.

— És azóta az asszonyok nem számítanak többé? — mosolygott Chilcote, akit a beszéd kiesalt a maga zárkózottságából.

Loder nevetett.

— Ezt akartam önnel megértetni. Égett gyermek fél a tüztől.

Ezzel mosolyogva csusztatta a két gyűrűt az ujjára, mintegy befejezve ezzel az egész dolgot.

— Nos és most már induljak. Ez a kapukulcsa? — kérdezte, kis kulcsot véve ki Chilcote estélyi ruhája zsebéből. — És ugye, amikor a Grosvenor-térre érve meglelem a házát, egyenesen bemegyek, föl a lépcsőn és ott jobbkézfelől találom az ön . . . akarom mondani: az én lakosztályomat. Azt hiszem, tudom az egésznet könyv nélkül. Ma inspirálva vagyok; érzem, hogy nem hibázhatom el.

Ezzel a másik két gyűrűt átadta Chilcote-nak és fölvette a télikabátot a székről.

— Addig maradok a helyemen, amíg öntől nem kapok sürgönyt, akkor visszajövök és újra szerepet cserélünk; — folytatta a kabátot felöltve. Azután visszatért az asztalhoz. Most, hogy a döntő pillanat eljött, egyszerre megzavarta. Jóformán nem tudva, hogyan vessen véget a helyzetnek, kinyújtotta a kezét.

Chilcote megrázta, de közben elsápadt egy kicsit.

— Minden jó lesz, — mondotta visszatérő idegességgel. — Minden jó lesz. És ami a . . . a föltételeket illeti, azt ugy-e tudattam? Száz font hetekint, az összes költségeken kívül.

Loder mosolygott.

— A fizetésem? Oh, hogyne, azt tudatta oly világosan, mint a nap. Búcsuzzunk tehát?

— Jó lesz. Jó éjszakát.

Chilcote hangjának valami sajátságos színezete volt, mintha messziről jönne; de a másik úgy tett, mintha nem venné észre. Megszorította a kezében tartott kezét, noha annak nyirkos hidegsége szinte borzasztotta.

— Jó éjszakát, — mondotta ismét.

— Jó éjszakát!

Még ott álltak egy percre, zavartan nézve egymásra, akkor azután Loder kiszabadította a kezét, keresztül ment a szobán és kilépett a folyosóra.

Chilcote meg, amint ott maradt a szoba

közepén, várt, várt, amíg csak a léptek egészen el nem hangzottak a szőnyegtelen lépcsőn; akkor azután sietős, ideges mozdulattal kapta föl a zöldernyős lámpát és belépett Loder hálószobájába.

NYOLCADIK FEJEZET.

Minden életben megjönnek a fontos pillanatok, a nehéz pillanatok, a diadalmas pillanatok egyaránt. Lodernek is volt már eddig része mind a háromféleképpen, de egész élete folyásának talán egy pillanata sem ért föl izgató sajátságára nézve azzal, amikor egy más ember ruhájába öltözve beleillesztette a kapukulcsot annak a más embernek a háza ajtajába.

Az egész igen csöndesen ment. A kulcs simán belecsuszott a zárba és Loder keze habozás nélkül fordította meg; habár szíve, amely rendkívüli nyugodt verésű volt mindig, most egy percig hevesen zakatolt. Az előcsarnok nehéz és komoly színben tartott diszítést mutatott. Költséges és sötét fölszerelése fekete és barna árnyalatokból állt; a falak tetejét vert rézlemezből álló friz diszítette, kiterjesztett farku pávákat ábrázolva; a korlát rúdjai nehéz vasmunkából voltak s a kissé félelmes méretű kandalló ugyanabból a sötét ércből.

Loder körülnézett; azután megindult előre, s most a szíve megint csak elkezdett hevesen do-

bogni, amint a lépcső korlátjába fogózva, fölfelé indult. De önbizalma minden lépéssel szilárdult, lépése biztosabb lett, keze is nyugodtabb; hanem azután fenn a lépcső fordulójánál mintha csak egyszerre semmivé akarta volna a bátorságát tenni, az ütere megint hamis ütemben kezdett zakatolni, még pedig most már komolyabb nótára. Mert egy jól kivilágított folyosó tulsó végéről egy nőcseléd közeledett, egyenesen feléje.

Egy pillanatig minden forogni kezdett Loder körül; a fölfedezés bizonyos volta teljesen megbénította az elméjét. Az az elvitázhatatlan tudat, hogy ő végre is Loder és senki más, minden álruha és vakmerőség ellenére is, úgy erőtt vett rajta, hogy ez elől minden más tekintetnek hátrálnia kellett. Csak egy szó kellett, egyetlen egy áruló szó, — és akkor az egész haditervnek vége. A pillanat kétségbeejtő hatása alatt csaknem azt kívánta, hogy bár az a szó ki is lenne már mondva, hogy ennek a feszült percnak vége legyen.

De a szobaleány csak közeledett csöndesen és a némaság oly hihetetlen nagy volt, hogy Loder is csak haladt előre. Már csak egynéhány lábnyi távolság volt közöttük és a leány még mindig nem szólt; — amikor pedig a férfi elhaladt mellette, tiszteletteljesen a falhoz húzódott, hogy gazdájának helyet adjon.

Az erőfeszítés csodásan rövid tartamu volt ugyan, de óriási; — amikor azután lazulni kez-

dett a feszültség, akkor megjött az erős visszahatás is. A megalázástól való félelem egyszerre helyet adott annak a váagnak, hogy szembe szálljon a sorssal. Loder hirtelen megállva, megfordult és visszahívta a leányt.

Az a pont, ahol megállott, fényesen megvolt világítva, mert a lefüggő lámpa éppen ott volt a feje fölött s amikor a leány közeledett hozzá, Loder fölemelte a fejét szándékosan és várt.

A leány minden meglepetés vagy érdeklődés nélkül nézett rá.

— Tetszik parancsolni?

— Itthon van az úrnője? — kérdezte. Más kérdés nem jutott eszébe; de arra ez is jó volt, hogy a hangját kipróbálja.

A leányon még most sem látszott semmi meglepetés.

— Nincs itthon, sir, — felelte, — de egy félóra múlva várjuk.

— Félóra múlva? Jól van. Csak ezt akartam. — Azután határozott léptekkel sietett a lépcső fordulójához, ott jobbra tartott és benyitott Chilcote lakosztályába.

Az ajtó egy rövid, széles kis előszobába vezetett. Ennek egyik oldaláról nyílt a könyvtár, a másiktól a háló-, öltöző- és fürdőszoba. Loder az elméletben való ismeret és a gyakorlatban való ismeretlenség különös vegyülékével haladt előre, mert hiszen Chilcote részletesen leírt neki mindent, de azért jární még sem járt itt soha.

Az iménti siker emléke azonban velejárt, mint jó előjel s ennek emelő hatása alatt fordította még az ajtó gombját.

Benn a szobában a tűz is égett, a lámpa is s volt valami munkára hívó békességes érzés az egész légkörben. Ennek észrevétele és az a hitelenség, hogy Chilcote minderről önként lemondhasson, ezek voltak első benyomásai; de azután csakhamar közelebb fekvő dolgok tartottak igényt a figyelmére.

Amikor belépett, az új titkár éppen akkor tett vissza egy kötöt könyvet a helyére az egyik polcon. A belépőt megpillantva meggyorsított mozdulattal tolta helyre a könyvet és azután feléje fordult:

— Khorasan politikai helyzetéről csináltam jegyzeteket, — mondotta a titkár futólagos, figyelő tekintetet vetve a belépő arcára. Alacsony, félénk kis emberke volt, nagyon kevés társadalmi állással és nagy tanultsággal; ellentéte az élénk Blessingtonnak, akinek a helyét betöltötte.

Loder egy szemhunyorítás nélkül állta a vizsgálatot. Sőt egyszerre az a gondolat lepte meg, hogy lám, micsoda érdekes, szinte izgató dolog is van abban, amikor az ember új meg új szempárral áll szemben. Erre a gondolatra közelebb lépett az íróasztalhoz:

— Köszönöm, Greening, — mondotta. — Ez nagyon hasznos dolog lesz.

A titkár kissé meglepetve tekintett föl. A

béketürése ugyanis erős próbára volt téve az elmult két hét alatt.

— Örülök rajta, hogy úgy gondolja, sir, — mondotta habozva. — Mert talán emlékezik, hogy ma reggel még kicsinyesnek találta a dolgot.

Loder éppen azon volt, hogy a téli kabátját levesse, de erre megállt.

— Ma reggel? — mondotta. — Igazán? Oh, lehet!

S mivel egyszerre tisztán állott előtte, milyen fényes alkalmat adnak meg neki most ezek a szavak, így fordult a titkár felé:

— Önnek még meg kell engemet szoknia, Greening. Még nem ismert meg. Lássa, én a hangulat embere vagyok. Mostanáig csak a lánghaságomat, a zilált oldalamat látta, de van nekem másilyen, amikor meg akarom mutatni. Afféle kifordított-befordított egyéniség az enyém, tudja.

Itt elnevette magát, amit Greening is visszahangozott tisztelettudóan, de tartózkodva. Chilcote, szemmeláthatólag útját szokta vágni minden bizalmaskodásnak.

Loder hirtelen támadt, de teljes megértéssel nézte a titkárt. Az aggodalmas, alkalmazkodni kívánó modor, — bár elébe tárult ennek az embernek a nagy egyedülisége.

— Maga ki van fáradva, — mondotta szívélyesen. — Menjen, feküdjék le. Egy kis gondolkodni valóm volna amúgy is. Jó éjszakát. — Amint ezt mondotta, kezet nyújtott.

Greening szinte bizalmatlanul fogadta el, nem értve e szövevényes jellem ujonnan kitárult vonásait.

— Jó éjszakát, sir. Holnap, ha parancsoja, majd folytatom a jegyzeteket. Remélem, nyugodt éjszakája lesz.

Loder egy pillanatra föl vonta a szemöldökét, de azután rögtön összeszedte magát ismét.

— Köszönöm, Greening. Remélem, úgy lesz.

Nézte, amint a kis titkár csöndesen, szinte mentegetőzve haladt az ajtó felé, azután oda lépett a kandallóhoz és könyökét annak párkányára támasztva, fejét két tenyerébe nyugtatta.

Egyideig teljes mozdulatlanságban állott ott; akkor azután két keze lehanyatlott és Loder lassan megfordult a lámpa felé. Az az izgatottság, ami az iménti hirtelen szavakból és magabizó modorból látszott, most kialudt egyszerre, amint Loder szembe nézett a helyzettel.

Nyugalma visszatértével először is a szobát vette szemügyre. Tekintete helyeslőleg csillant meg, amint végigfutott a szépkötésű könyvek sorain, amelyek ott húzódtak a fal egész hosszában és odaért az alkalmasan elhelyezett lámpához; a lámpáról tovább suhant a tekintete az íróasztalra, amely úgy föl volt szerelve mindennel; az íróasztalról a székekre, amelyek minden kívánságát kielégíthették annak, aki olvasni, írni vagy elmélkedni akart. Nem hiányzott innen semmi. Mindaz, amije egyszer neki is meg-

volt régen, s amiről azóta is álmodott, az itt volt mind; — csak hogy nagyobb szerű alakban. Hogy az ember igazán élvezhesse az élet fényüzéseit, arra az szükséges, hogy sokáig nélkülözze. Loder szigorú egyszerűségben élt, annyira, hogy még néhány héttel ezelőtt is azt hitte, reá nézve már nincs veszedelme az emberi kísértéseknek. De akkor megszólalt a nagyvilág hívó hangja és Loder lelkében visszhang támadt reá; oly erős, oly hangos és sürgető, hogy ez túlkiáltotta az ellenkezés meglepett szavát is; — felelt, hogy bizonyosságot tegyen létezéséről és követeléséről. Ez a hang a sokáig elnyomott nagyratörés szava volt; de most azután, amikor Loder itt állott az új környezetben, most lelke mélyén egy új hang emelkedett. Az anyagi, a külvilági dolgokban való gyönyörködés érzése emelkedett föl hirtelen, fölforgatva hirtelen mindazt azt a filozófiát, amit nagy gonddal épített föl a lelkében. Most már egészen új világításban látta azokat a dolgokat, amelyek körülvették, a puha szőnyeget, a lágyan árnyalt világosságot, azt a megszámlálhatatlan kellemes, szükségtelen dolgot, amelyek szint adnak az élet tájképeinek, amíg azok mellett elhaladt az ember és amelyek megolajozzák az élet gépezetének kerekeit. Érezte, hogy ezek jelentik a hatalmat. Igen, az ember könyveinek választékos kötése, környezetének nyugodt összhangja, alárendeltjeinek jóleső hódolata, ez mind hozzátartozott a dologhoz, s ő ezeket a külső, látható jeleket már-már elfeledte.

Keresztül menvén a szobán, az íróasztalhoz lépett és fölemelt néhányat az ott heverő papirosok közül. Fontos és értékes dolog gyanánt hatott rá valamennyi. Olyanok voltak, mint megannyi kulcs valami problémához. A papirosokon kívül levelek is heverték az asztalon rendes csomagokba rakva és még fölbontatlanul. Megforgatta valamennyit. Súlyosak voltak és érdekesnek tetszett mind. Mosolyognia kellett, amikor a maga gyéren érkező postacsomagjaira gondolt; majd hosszú és termetes borítékok jöttek, majd keskenyek és vékonyak: nem szívesen látott kézirat-csomók és szívesen látott postautalványok. Amikor a leveleket átválogatta, habozni kezdett. Hiszen föl kellett volna bontania a megállapodás szerint; de mikor még soha életében nem bontott föl másnak címzett levelet.

Csak állott ott, méregette a leveleket a kezében. De ekkor egyszerre a figyelés és a meglepetés kifejezése jelent meg az arcán, mert kétségtelen volt, hogy valaki állott kívül az ajtó előtt, amelyet Greening nem csukott be egészen.

Az illető habozott még egy pillanatig, de akkor azután ruhasuhogás hangzott föl, majd határozatlan kopogás és ekkor egy asszony lépett be.

Egy pillanatra megállapodott a küszöbön, de mivel Loder nem szólott közbe, beljebb jött a szobába. Láthatólag éppen most jöhetett haza valami társaságból, mert hosszú keztyűjét ugyan

lehúzta már, de a prémből és csipkéből alkotott estélyi köpeny még rajta volt a vállán.

Loder ösztönszerűleg kitalálta rögtön, hogy ez csak Chilcote felesége lehet, de ami erre a gondolatra támadt az agyában, az csak valami végtelen zürzavar volt, semmi más. Loder csak állott ott az asztalnál némán és zavartan, azon igyekezve, hogy azt, amit tennie kell, valahogy összhangba hozza ezzel a tudattal. Ekkor azután tisztán érezve, hogy ez úgyis képtelen reménység, hirtelen az asszony felé fordult, hogy ránézzen.

Az asszony ezalatt már letette a köpenyét és most ott állott a tűz mellett. Annak a kénytelensége, hogy az életen úgyszólván egyedül kellett áthaladnia, rányomta a maga bélyegét egész egyéniségére, valami erőt, öntudatosságot adva neki; de azért egész alakja még, amint ott állott, halványkék estélyi ruhába öltözve a könyvtár sötét háttére előtt, maga volt a fiatalosság, ami Loder előtt szinte ellentétnek látszott. Meglepetéssel gondolt vissza arra, hogy Chilcote „hidegnek“ és „résztvéltlennek“ mondotta a feleségét. Loder maga sem a fölfedezéstől, sem a megalázástól nem tartott az ő jelenlétében, nem úgy, mint amikor az imént a szobaleányával került szembe. Hanem helyett valami más volt a nő arc kifejezésében olyan, ami ennél sokkal kényelmetlenebb érzést keltett nála. Olyan kifejezés, amelynek jelzésére alig talált kifejezést; valami gonddal, erőfeszí-

téssel föntartott nyájasság kifejezése volt azon az arcon, arra való, hogy valami más érzést elrejtessen; bizalmatlanság, idegenség, vagy határozott gyűlölet volt-e ez a másik érzés, azt már Loder nem tudta volna megmondani. Valami képtelen öntudatával annak, hogy ő most zavarban van, csak rakosgatta Chilcote leveleit tovább is, csak várva, hogy az asszony szólaljon meg.

Ez pedig, mintha csak kitalálta volna a gondolatát, csakugyan megszólalt:

— Félek, hogy zavarom. De ha talán dolga van . . .

Loderben egyszerre fölébredt a lovagiasság. Ez az ember úgy kezdte az életet, hogy a nőkről nagyon magas véleménye volt és ez a régi érzés most föltámadt újra, mint visszhang.

— Ne gondolja azt. Csak a . . . a leveleimet néztem át. Nem szabad magát hátrább tennie a levelemnél.

Loder tudta, hogy a szavai lázas sietséggel, szakadozva hangzottak; de Éva nem vette azt észre. Greeninget meglepte a megváltozott modor, az asszonyt nem. Hiszen hat éve ismerte már.

— Fraide-éknál voltam ebéden ma este, — mondotta. — Fraide üzenetet küldött önnek.

Loder akaratlanul is elmosolyodott. Volt valami humoros gondolat abban, hogy neki érkezék üzenet a nagy Fraidetől. Hogy nevetését

elrejtse, előregördítette az egyik nagy karosszéket.

— Úgy? — mondotta. — De miért nem foglal helyet?

Most közel voltak egymáshoz és Loder jobban láthatta az asszony arcát. Megint meglepte valami. Lám, Chilcote csak úgy beszélt róla, mint igazi társaságba való és eszes nőről, de azt sohasem mondotta, hogy szép is. Pedig a szépsége ritka volt, nagy és szokatlan. Fekete haja volt; — nem fényes fekete, hanem tompa, koromfekete, ami lágyabb tud lenni minden barna árnyalatnál; — szeme nagy és csodálatosan tiszta kék; szempillája fekete; nagyon sűrű és gyönyörűen visszahajló. Loder azon vette észre magát, hogy mindez sorra szemébe tűnik.

— Nem foglal helyet? — kérdezte újra, némi zavarral vágva el a saját gondolatait.

— Köszönöm.

Komolyan fogadta el a följánlott ülőhelyet. Loder azonban látta, hogy minden föltűnés nélkül bár, de mégis félrehúzta a ruháját, amint Loder előtt elment, hogy hozzá ne érjen. Loder nem tudta miért, de ez végtelen rosszul érintette.

— Nos, — kérdezte hirtelen, — mit üzent Fraide? — Ezzel a kandallóhoz ment a maga szokásos mozdulataival és odatámaszkodva, az asszonyra nézett. Most már megszabadult attól az ösztönszerű kívánságától, hogy az arcát eltakarja előle. Ez a minden érdeklődés nélkül,

tüstént való elfogadása az ő egyéniségének szinte sértette; újra fölébredt előtte az a jóformán megvetésre készítő benyomás, amelyet Chilcote keltett benne maga iránt s ezzel együtt az első kívánság arra, hogy érvényt szerezzen saját egyéniségének. Az ellenmondó érzelmek kellemtelen hatása alatt keresgélgni kezdett Chilcote kabátja zsebében, hogy rágyujthasson.

Éva látta és megértette a mozdulatot.

— Ezek itt a cigarettái? — kérdezte, odahajolva egy kis asztalhoz, hogy a kis kígyóbőrtoke fölvegye.

— Köszönöm.

Loder elvette a dobozt s ezalatt látta, hogy Éva egy pillantást vet az ő kezén levő két gyűrűre. A meglepetés hatása alatt ajka megnyílt, de azután bezárult ismét minden szó nélkül. Ez a semmiség minden beszédnél ékesszólóbban tártá föl Loder előtt, hogy milyen szakadék választja el egymástól a férjet és az asszonyt.

— Nos, — kérdezte erre, — hát Fraide üzenete?

Éva e szóra egy kicsit kiegyenesedett, határozottabban ránézett a férfira, mintha valami föladatara szedné össze az erejét

— Fraide úr most is annyi, annyi érdeklődéssel van ön iránt, mint mindig.

— Vagy ön iránt, — felelt Loder ugyanolyan hangon mondva ezt, mint ahogy képzelte, hogy Chilcote mondaná. De már a másik percben szeretne volna visszavenni a szót...

Éva melegszinü arcborét mélyebb árnyalat színe öntötte el. Egy pillanatra megint megjelent szemében az a megmagyarázhatatlan kifejezés, amely egyszer már úgy meglepte Lodert; aztán visszadőlt a szék sarkába.

— Miért tűzi ki céljául azt, hogy az én jó embereimet kigúnyolja? — kérdezte nyugodtan. — Olyankor elnézem, ha ideges. — Egy kicsit habozott, mielőtt a szót kimondotta volna. — De ma este nem az.

Loder nagy megaláztatásában érezte, hogy elpirult. Kivéve a takarítónéjának, Robinsnénak egy hirtelen kifakadását egyízben, elmondhatta, hogy éveken át nőt sohasem haragított meg.

— A gúnyolódás nem volt szándékos! — mondotta.

Éva most árulta el a személyes érdeklődésnek első jelét.

— Ha ezt a mentegetőzést úgy érzi, ahogy mondja, — szólalt meg habozva, — akkor örömmel fogadom el. De: ...

Loder, nem tudva, hogyan vegye a szavakat, zavartan visszament az íróasztalhoz. Ujjai között ott tartotta meggyújtottan szivarját.

Egyikük sem szólt. Végre, a helyzet ferdeségének tudatára ébredve, Éva szólalt meg. Egyik kezével a karosszék hátára támaszkodva, ránézett a férfirra.

— Fraide úr azt gondolja, igen nagy kár, hogy... hogy ön kibocsátja a kezéből a... hogy ör veszíteni kezdi az érdeklődését bizonyos dol-

gokban. Sokat gondolkozott önről a lemúlt három hét alatt, az egész idő alatt, az ön multkori . . . rosszulléte óta a házban. És azt hiszi... — Itt megint elhallgatott, a férfi félrefordított fejére emelve szemét. — Azt hiszi, ha ön most egy igazi nagy erőfeszítést tenne, éppen most, arra nézve, hogy nyugtalanságát lerázza, akkor az egészsége is megjavulhatna. Azt gondolja, hogy a mostani válság óriási alkalmat adhatna önnek. Az ön kereskedelmi érdekei, amelyek Perzsiával oly szorosan függnék össze, kettős súlyt kölcsönöznének minden véleménynek, aminek a tárgyra nézve kifejezést adna. — Itt csaknem észrevétlenül némi melegség lopódzott a hangjába. — Fraide úr nagyon komolyan beszélt az ön pályája kezdetéről. Azt mondotta, csak visszatérne még az ön akkori lelkesedése, minden jó lenne! — Beszédje meggyorsult, mintha félt volna, hogy Loder némasága gúnyolódást jelent. — Arra kért, használjam a befolyásomat. Tudom, hogy nagyon kevés van, talán semmi; de ezt nem mondhattam meg neki és így... megígértem.

— És megtartotta az ígérését? — kérdezte Loder vaktában. Az asszony modora is, szavai is, eigondolkozásra bírták. Valami végtelen valótlanlás érzete töltötte be a lelkét.

— Meg, — felelte Éva. — Mindig rajta vagyok, hogy megtegyem, amit tudok.

Mialatt beszélt, Lodernek egyszerre a szemé elé állott, hogy milyen erőfeszítésébe kerülhet az

asszonynak az, hogy szóljon és ezzel a gondolat-
tal egyszerre a Chilcote ellen való haragja is
feltámadt újult erővel.

— Az én szándékom, — kezdte aztán oda-
fordulva felé. De ekkor eszébe jutott, milyen
hiábavaló minden kijelentés és elhallgatott.

— Gondolkozni fogok azon, amit mondott,
— felelte aztán. — Azt hiszem, ennél nem mond-
hatok többet.

Tekintetük találkozott s az asszony elmoso-
lyodott egy kicsit. .

— Nem vártam ilyen sokat, — felelte. —
Azt hiszem, most már megyek. Bámulatosan tü-
relmes volt. — Itt ismét mosolygott s közben
odanyújtotta a kezét. A mozdulat barátságos volt
egészen, de Loder látta nála e mellett a meg-
könnyebbülést is, amiatt, hogy mehet. Amikor
kezük érintkezett, észrevette, hogy az asszony
ujjai alig érintik az övét.

Loder fölvette Éva köpenyét és utána vitte
a szobán keresztül. Mialatt az ajtót kinyitotta
előtte, csendesen az asszony karjára tette a kö-
penyt.

— Majd gondolkozom azon, amit mondott,
— ismételte.

Éva rápillantott, azon gondolkozva, nem
gúnyból mondja-e ezt, aztán megnyugodott és
erre megállt egy kicsit.

— Ön mindig kicsinyelni fogja a pályája
kilátásait és én meg azt hiszem, hogy mindig

irigyelni fogom. De hát ez így van a férfiak és az asszonyok között. Jó éjszakát!

Halvány mosolya még egyszer megjelent, az arcán, amint kilépett a folyosóra.

Loder várt, amíg a külső ajtó is becsukódott, aztán elgondolkozva ment végig a szobán, és ledült abba a székre, amelyet az asszony az imént hagyott el. Egyideig ott ült, nézve a saját kezét, amelyet az asszony megérintett, aztán felkapta a fejét a maga jellemzetes mozdulatával.

— Teringettét! — kiáltott föl, — ez aztán szívéből gyűlölheti azt az embert!

KILENCEDIK FEJEZET.

Loder mélyen és álmok nélkül aludt, Chilcote menyezetes ágyában. Az ő szemében a szoba komoly pompájával nem volt semmi abból a félelmességből, vagy magányból, amit előbbi tulajdonosa látott benne. A súlyos, nagyméretű bútort, a magas mennyezet, a nehéz függönyök, — mindez Chilcote nagyatyjának ideje óta maradt meg változatlanul, mind a régen fennálló tulajdonjogra emlékeztették s ez hatott rá. Mindez csaknem regeszerű volt előtte, a tárgyak maguk meg mintha csak káprázat képei lettek volna; de a napot betöltötték. És valóban, elég a napnak az ő maga . . .

Éppen ez volt a hangulata, amikor másnap reggel kinyitotta a szemét és ott feküdt, méltá-

nyolva a körülötte levő kényelmet, az egész környezetet, még azt a világosságot is, amely függöny nyílásain át behatolt, fölkeltve benne egy újjáteremtett világ gondolatát.

Amint a nap eljön újra, egy egészséges ember előtt minden lehetségesnek tetszik. Kinyújtotta a karját az ágyban és gyönyörködve élvezte a vászon ágynemű selyem sikosságát.

Hogyan is mondta Chilcote? Jobb egy napig élni, mint egy emberöltőn át tengődni. Ez igaz volt és ime, az élet elkezdődött. Harminchat éves korában kellett azt tehát először megismernie.

Mosolygott, de minden gúny nélkül. Az ember legszebb ideje a harminchat esztendő, gondolta. Mert a lelkesedni tudása még megvan, de a heveskedését már lerázta; megtanulta már, hogy mit szedjen le az élet ösvényén és mit hagyjon ott; már nem képzei azt többé, hogy kiűriteni a kelyhet annyit tesz, hogy a seprőjét is meginni. Itt behúnyta a szemét és újra nyújtózott egyet; most már nemcsak a karjával, hanem egész testével. Lelkiállapotának élvezetes volta a testre is kihatott.

Aztán felülve az ágyban, megnyomta a vilamos csengőt.

Chilcote új komornyikja csakhamar belépett.

— Húzza félre a függönyöket, Renwick,
— mondotta Loder. — Hány óra?

Már nem félt; a komornyik szemének tűz-próbáját már tegnap este kiállta.

A komornyik lassu volt, egy kicsit ostoba is. Gondosan húzta félre a függönyöket, aztán az öltöző-asztalon álló kis órára tekintett.

— Nyolc óra, sir. Nem vártam a csengetést ilyen korán, sir..

Loder érezte, hogy hibán érték és erre csend állott be.

— Behozhatom a teát, sir?

— Nem. Nem még. Előbb fürdőt veszek.

Renwick teljes bizonytalanságban meredt a gazdájára.

— Meleget, sir? — kockáztatta meg.

— Nem. Hideget.

Az ember elámulva hagyta el a szobát.

Loder mosolygott. Erről az oldalról nem fenyegetett veszély. Hajlandó volt azt hinni, hogy Chilcote talán még tovább is ment a kelleténél abban, hogy mindenkinek megnehezítse az életét.

Egyedül reggelizett, hogy Chilcote szokásaihoz hű maradjon; reggeli után pedig átment a dolgozó-szobába.

Amikor belépett, Greening a tegnapi kedvkereső sietséggel kelt föl.

Loder fejbólintással üdvözölte.

— Már munkában?

A kis titkár arcán csaknem a nevetségesig merő megkönnyebbülés látszott.

— Jó reggelt sir! — mondotta. — De ön is nagyon korán fölkelt ma. Félttem, hogy talán

szenvedett az idegeitől tegnap este, amikor elváltunk, mert ma reggel még mind fölbontatlanul találtam a leveleit. De örömmel látom, hogy nagyon jó erőben ébredt föl.

Loder hirtelen háttal fordult a világosságnek . . .

— Oh, a tegnapi levelek, — mondotta. — Hogy az igazat megvalljam, Greening, tegnap este a feleségem . . . — a habozása nagyon csekély volt, mielőtt kimondta. — A feleségem még benézett hozzám, aztán elfecsegtük az időt. Egyszerűen elfeledkeztem a postáról.

Mosolyogva ment az asztalhoz, hogy a levelekhez lásson.

Amíg Greening oly odaadással függesztette rá a szemét, nem szabad volt haboznia. Tiszteletreméltó higgadtsággal kezdte tehát a leveleket egymás után fölbontani. Nem voltak fontosak és egyenként adogatta át a titkárjának, mialatt valami tekintély érzése rezgett végig a lelkén. Újra előtte állt az a tény, hogy a hatalom apró dolgokban is láthatóvá válik sokszor.

— Adja csak ide a tennivalóim jegyzékét, Greening, — szólott aztán, hogy a levelekkel végzett.

A kis könyv, amelyet Greening átadott neki, csinos portéka volt; kigyóbőrbe kötve, csakúgy mint Chilcote szivartárcája. Amikor Loder a kezébe vette, az arany C. J. monogramm, megcsillanva a reggeli nap fényében, szinte mintha

rákacsintott volna. Ez hatott Loder tréfaérzékére. Úgy tetszett, mintha ő meg a könyve cimborák lettek volna ebben a nagy komédiában. Kedve támadt, hogy visszakacsintson. De azért hibátlan komolysággal nyitotta ki a könyvet, hogy a lapokat átfussa.

A mai napra szóló lap jóformán tele volt egészen. Minden második sorban ott volt valami odavetett jegyzet Chilcote zilált leírásában és két helyen szembeötlő kék keresztek is fordultak elő . . .

A többi aztán legnagyobbbrészt társadalmi kötelességeket jelzett, meghívásokat s ezeket a körülményekre kellett bízni, meg Loder hajlandóságára; hiszen ott volt Chilcote megbízhatatlan emlékeztetése, mint magyarázat arra, ha valami mindennapi ígéretet nem lehetett megtartani . . .

De Loder a maga friss erejével szinte vágyódott minél több és több eféle kötelességre; próbakő gyanánt szolgált valamennyi s ezekhez csak egyre jobban és jobban megjött a kedve. Az első kötelessége az volt, hogy Creshammel, egyik fő párthivével találkozzék, aki Warkból volt itt; a másik a villásreggeli volt, Fraide-del. Az első dolog sarkalta az érdeklődését, de a másakra gondolva egy pillanatra megriadt. Ha a királyhoz lett volna rendelve a könyv tanúsága szerint, az bizonyosan kevésbé nyugtalanítja. Egy rövid időre, mintha lelankadt volna az önbizalma, de akkor aztán, mintegy véletlenül Éva jutott

eszébe, és Éva szavai, mire aztán valami új érzés töltötte el egész lelkét.

Lám, Chilcote az oka, hogy most Chilcote felesége őt veti meg. Nem lehetett tagadni, hogy az egész, kellemesnek ígérkező vállalkozásban ennek az egy dolognak a tudata ott rejtett keserítőleg. Visszatért hozzá annak emlékével, hogy az asszony milyen vonakodva érintette meg a kezét, és hogy tekintetében is mennyire ott rejtett az ellenszenv. Csekélység, semmiség volt az egész, de sértette a férfi büszkeségét. Igen, azt; magyarázta magának. Nem mintha sokra tartotta volna az asszony véleményét, vagy bármilyen más asszonyét, mindössze a büszkesége volt sértve. Az ablak felé fordult és kinézett rajta, a jegyzőkönyvet még mindig kezében tartva. Hátha kivívná a nagyrabecsülését? Hátha a saját egyénisége erejénél fogva, noha Chilcote egyéniségének álarca alatt rábírná, hogy el kelljen ismernie az ő képességeit. Büszkeség dolga az egész, talán még csak nem is a büszkeség; önbecsülés volt talán a jobbik szó rá.

Megelégedve a magyarázattal, visszafordult az ablakból.

— Intézze el ezeket a leveleket, Greening, — mondotta aztán. — Ami pedig a délelőtti többi részét illeti, talán legjobb lenne, ha folytatná a Khorasanra vonatkozó jegyzeteket; nekem úgy látszik, hogy nem telik bele sok idő és szükségünk lesz minden morzsájára az odavágó ismereteinknek. Később még visszajövök.

Biztató fejbólintással köszöntötte a titkárt és azzal kiment a szobából.

Fraide-del a klubban találkozott a villásreggelinél, aztán együtt mentek le Westminsterbe. A reggeli is, a séta is, emlékezetesek maradtak számára. Ebben az órában sok olyan dolgot tanult meg Loder, amelyek eddig hét peccséttel voltak elzárva előle. Most látta, életében először, hogyan ereszkedik le egy nagy ember; milyen természetesen, milyen teljesen, milyen elragadóan. Érezte, mit vihet végbe a helyesen egyesített tapintat és a jószívűség és lelkét csak úgy égette ez az álarcos szerep, mert le is alázta, fel is magasztalta az, amit általa elért. Végre is Loder John volt, akinek nincs pénze, sem barátja, sem jelene, sem jövője, és ime, mégis így, fényes nappal ott haladt a Whitehall előtt a legnagyobb államférfiak egyikével, akiket Anglia valaha ismert.

Mikor a Házba értek, ott éppen néhány idegen látogatónak mutatták meg a híres terrace-t s amint az öreg úr a nyitott ajtót megpillantotta, azonnal megállt.

— Én sohasem utasítom vissza, ha friss levegőt kínálnak, — mondotta. — Élvezzük még egy percre, mielőtt leülnénk?

Ezzel karonfogta Lodert s vitte magával. Amint az ajtón kiértek, ujjai megszorították Loder karját.

— A mai napot legkellemesebb emlékeim közé fogom sorozni, Chilcote, — mondotta ko-

molyan. — Nem tudom azt az érzést megmagyarázni, de úgy tetszik, mintha ma behatoltam volna Éva férjének a lelkébe; a te igazi énedbe, jobban, mint ezelőtt valaha. Nekem a mai nap igazi boldogságot hozott.

Itt föltekintett azzal a csodálatos szempárral, amely annyi év kemény munkája és nagy gondjai ellenére is megtartotta élénk ragyogását.

De Loder hirtelen elsápadt és tekintete odafordult a folyóra, a széles, a titokzatos, a kifürkészhetetlen folyóra. Fraide akaratlanul is szét tépte az ábrándjait. Nem Loder volt tehát az, aki ott járt kelt, nem, hanem Chilcote; az állás, választókerület és a feleség, az mind azé! Csaknem kirántotta karját Fraide kezéből, de az ott tartotta fogva.

— Nem, ne húzódjál el. Hiszen amúgy is túlságosan kész voltál arra mindig. Nekem nincs sokszor alkalmam arra, hogy kellemes igazságokat mondjak. Amikor van, akkor nem engedem, hogy megfosszanak az örömtől.

Mosolygott.

— És lehet az igazság valaha is kellemes? — kérdezte Loder, akaratlanul Chilcote-ot utánozva.

Fraide fölemelte a fejét. Csaknem félfejjel alacsonyabb volt, mint társa, bár tartásának méltósága észrevehetetlenné tette ezt.

— Chilcote, — szólalt meg komolyan, — hagyj fel a cinizmussal. Az a sikertelenség biz-

tos jele; és én nem szívesen látom azt a — barátaimban.

Loder nem szólt semmit. A szemrehányásban rejlő mélyretekintés és annak mégis oly enyhe, jóságos volta mélyen érintették lelkét. Egyszerre szinte látta azokat a sineket, amelyek lefelé útnak indította egyszer létezése csekély kis kocsiját, hogy tekeregve haladjon egyre lejjebb; és ez a látvány elszédítette. A lejtő meredekebb volt, a vágány keskenyebb, mint képzelte; fordulók és veszedelmes oldalak is voltak az út mentén, olyanok, amelyekre nem gondolt. Fejével Fraidehez fordult és szembenézett vele . . .

— Arra kérem, ne építsen reám túlságosan, uram, — mondotta aztán lassan. — Hátha újra csalódnék bennem.

Hangja hirtelen elakadt az utolsó szónál, mert csevegés és nevetés ütötte meg a fülüket. Egy kis csoport, két hölgy és három úr, lépett ki a terraszra és Loder egy pillanat alatt észrevette, hogy a két nő közül a nyulánkabbik Éva volt

Amint az asszony is észrevette őket, kivált a csoportból és hozzájuk sietett. Loder látta, hogy arca rózsásra pirul és szeme csak úgy ragyog, mialatt Fraide-re néz, de észrevette azt is, hogy reá magára, az első köteles pillantás után alig nézett csak egyszer is.

Amint Éva közeledett, Fraide csakhamar el-

venta a kezét Chilcote karjáról, hogy odamehes-
sen az asszony elé.

— Itt jön az én keresztlányom, — mondta.
— Sokszor óhajtom, Chilcote, bár a kereszt-
szót oda se kellene tennem. — Ezt csak halkán
mondotta s amikor Éva odaért hozzájuk, Fraide
melegen viszonzotta a mosolygását.

— Hogyan? Hát az Éden kertjévé akarja
varázsolni a terraszt januárban? Ezt nem en-
gedhetjük meg.

Éva nevetett.

— Lady Saraht vádolja érte. Lunch-nél ta-
lálkoztunk s aztán egyszerűen elvitt magával.
Mondanom sem kell, hogy fölösleges volt kér-
deznem hova.

Mindhárman nevettek és Loder némileg
határozatlanul csatlakozott a nevetésben hozzá-
juk. Még meg kellett tanulnia, hogy Fraidenek
és a feleségének egymáshoz való nagy, odaadó
ragaszkodása állandó tréfás célzások tárgya volt
a maguk körében.

Loder elkésve jött nevetésére Éva is odafor-
dult felé.

— Remélem, nem raboltam meg az egész
éjjeli álmától, — mondotta neki, aztán Fraide-
hoz fordulva így folytatta: — Megleptem az odú-
jában és vakmerően betörtem hozzá. Azt hiszem,
éjfél után kettőig beszélgettünk.

Lodernek megint csak észre kellett ven-
nie, milyen gyorsan tér vissza a tekintete ő róla
Fraidere. Ez a tudat fölkelte a becsvágyát.

— Sőt kitűnő éjszakám volt, — felelte. — Vagy olyan színben vagyok, mintha nem aludtam volna?

Éva lassan és vonakodva fordította reá visza a tekintetét, de ekkor ő zinte hangon szólalt meg:

— Nem! — és a hangjában levő meglepetés úgy tűnt fel Loder előtt, mint a legelső igazi érzelemnyilvánulás, amit nála látott. — Nem! — ismételte Éva, — sőt azt hiszem, sohasem láttam jobb színben!

Amikor ezt mondta, teljesen mesterkéletlen volt és bájos, végtelenül. Lodernek az is szemébe tűnt, hogy a haja színe és a szeme napvilágnál még szebbnek látszott; s itt mintha a komor folyó és a szürke folyó és a komor szürke kövek ellentéte mellett még élénkebb, életteljesebb lett volna.

Fraide szeretettel mosolygott reá, aztán Loderre tekintett.

— Chilcote új szerződést kötött az idegeivel, Éva, — mondotta nyugodtan, — és azt hiszem, hogy én meg új bajnokot nyertem. De ni, úgy látom, a feleségem hív. Okvetlen szólnom kell vele, mielőtt elröppennek. Ugy-e megbocsátanak? — fejezte be udvarias meghajlással.

Éva sokáig nézett utána.

— Néha igazán gondolkozom, mit is csinálnék én, ha Fraide-ék nem volnának, — mondotta aztán szinte elmélázva. De aztán hirtelen elnevette magát, mintha megbánta volna. —

Hallottam, amit Fraide mondott, — folytatta megváltozott hangon. — És csakugyan lehet önnek szerencsét kívánnom?

A megváltozott hang bántotta Lodert, anélkül, hogy tudta volna, miért?

— Hát sohasem fog bennem hinni? — kérdezte.

Éva anélkül, hogy felelt volna, keresztül haladt a teljesen néptelen terraszon s megállva a párkány mellett, rányugtatta kezét annak kőlapjára. Szótlanul nézett le a folyóra, mialatt a levegő mozdulása fodrozni kezdte a haját.

Loder nyomon követte. Szinte kihívásnak tetszett az, hogy az asszony mennyire távol állt tőle egész modorának tanúsága szerint.

— Hát sohasem fog bennem hinni? — ismételte Loder.

Most végre ránézett az asszony, még pedig némi meglepetéssel.

— Adott-e rá okot, hogy higgyek önben? — kérdezte nyugodtan.

Erre az igazságra Loder nem talált feleletet, noha a leplezett hitetlenség csak még jobban bántotta.

— A türelemre minden emberrel szemben és minden körülmények között szükség van. Mindnyájunknak ki kell várnunk egyet-mást.

Éva nem sütötte le szemét, mialatt a férfi beszélt és ez szinte valami még jobban zavarót talált annak a kék szemnek zavartalan tiszta-ságu pillantásában. Félve, mintegy attól, hogy

vajjon mit talál mondani, oda lépett hozzá és kezét az asszony keze mellé tette a párkányra.

— A türelem mindenkivel szemben szükséges. Az ember néha olyan, mint valami hajó roncs; csak úszik az árral, míg aztán egyszerre valami erő, nagyobb, mint a magáé, útjába kerül és megállítja.

Itt ismét Évára nézett. Alig tudta, mit beszél, csak azt érezte, hogy a legképtelenebbül hamis helyzetben van és mégis, mégis kétségbeesetten próbálja magát igazolni.

— Nem hiszi, hogy az úszó roncsokat is a partra vetheti néha valami?

A Big Ben* érczúgásu szava hangzatos erővel zendült közbe e percben.

Éva fölemelte a fejét. Lodernek úgy tetszett, mintha látná a választ ott reszketni az ajkán; de ekkor Fraidené, Lady Sarah közeledett hozzájuk derült jókedvvel.

— Éva, — kiáltotta már messziről. — Éva, szaladjunk. Tudod-e, hogy már három óra?

TIZEDIK FEJEZET.

A Fraide határozott közeledését követő napok alatt Loder olyan tapintatosan járt el, ami kedvező világot vetett egész gondolkozására. Nem egy ember lett volna, aki ebben a felelősséggel telt, s csodálatosképpen a felelősségtől

* A parlament-palota harangtornyának az óraja. *Ford.*

mégis ment helyzetben nem tudta volna a gyep-
lőt elég erősen tartan. De Loder ment maradt a
kisértéstől.

Amint a munka próbája elé állították, vá-
ratlan vonásokat árult el. Az előrelátott s szinte
várt nehézségek elsimultak, de viszont más ne-
hézségek meg hirtelenül ütötték föl a fejüket.
Az bizonyos, hogy a közte és Chilcote közt levő
csodálatos hasonlóság, — az egész vakmerő
tervnek az alapja, — bevált a legtökéletesebben.

De azért Loder e nagy siker ellenére is óva-
tosan kormányozta a csónakát. Amikor először
érezte Fraide jóindulatának fölvyillanyozó hatá-
sát; vagy amikor önző módon azon igyekezett,
hogy Éva kétkedését megtörje, akkor a közvetlen
hatás alatt jóformán kész volt az örvénybe, a lá-
zas cselekvés örvényébe belerohanni; de szeren-
cséjére saját magának, Chilcotenak és az egész
tervnek, Loder természetében erősen megvolt az
újraevaló átgondolás képessége, amivel jobban le-
het a világot igazgatni, mint a hirtelen vaktá-
ban kipattant eszmékkal. Amikor aznap délután,
hogy Évától elvált, ott ült a házban, meggondol-
tan kezdte latolgatni a lehetőségeket. Maga a
hely is mélyen hatott reá; az ő szemében a Há-
zat semmi sem foszthatta meg a maga jellegétől;
a legszárazabb részlete sem a szőnyegen lévő
tárgynak, sem pedig a legszintelenebb hangu
szónok beszéde; olyan impulzusokat szűrt le
magának a körülötte folyó dolgokból, amilyent
csak az olyan képes, aki sokáig élt egészen egye-

dül s úgy tanult megkülönböztetni és mindent átrostálni.

Mire annak a napnak vége volt, Loder elméjében is készen állott a programja. Úgy határozott, hogy nem szabad sem esztelen rohanásnak, sem vaktában való ugrásnak lennie a dologban; csak rendén menjen minden. Ez volt első szerencsepróbáló útja az ujjonnan fölfedezett világban és most már a sorstól függött, ha vajjon az utolsó is lesz-e egyszersmind.

Hátratámaszkodva ült székében, szemét a miniszterek padjára szögezve, karjait összefonva, hogy Chilcote-ot utánozza, amikor ezek a gondolatok végigvonultak előtte, s ezek megjöttére ajka szinte összeszorult, arca pedig kemény kifejezésű lett és rideg. Nem kellemes dolog az, amikor egy ember először kezd egy másiknak a gyöngeségére építeni és azt a tekintetet, amely ezt az eszmét tükrözi vissza, nem jó látni. Loder nyugtalanul mozdult meg a helyén; azután az ajka megint összezárult keményen.

Egy, vagy tán két hét múlva Chilcote majd visszaköveteli a helyét. Akkor azután kezdődik újra az élet régi rendje. Igen, de Chilcote-ot a szabadság és a vétkének való hódolás, bizonyosan úgy alakítják majd, hogy kötelességét még százszor nehezebbnek fogja találni. Egy ideig majd küzd, azután . . .

Loder arcán mosolygás vonult végig, amikor ez a fordulat jutott eszébe.

Azután jön majd elkerühetetlen a vissza-

hívás; és akkor igazán nekigyürkőzhetik a munkának. Loder sohasem engedett uralmat maga fölött az ábrándoknak, de akkor, abban a pillanatban szinte a látomás erejével álltak előtte a jövő képei. Láttá önmagát ott állani, ugyanabban a teremben; látta a körülötte levők sorait, amint ott ülnek előbb unatkozva, azután lassan átalakulva az ő befolyása alatt; azon egy nagy hatalom befolyása alatt, amely felől bizonyosan tudta, hogy a birtokában van, — az ékesszólás. A képzelődés ereje csaknem fájdalmat okozott neki. Az olyanok, akik teljes önuralomra tettek már szert, néha mégis hirtelen a hatalma alá kerülnek valami érzelemáradatnak. S éppen, mivel azt hiszik, hogy ismerik önmagukat, azért mennek előre olyan vak bátorsággal; neki az oromnak és neki a szakadéknak egyaránt.

Ezek voltak Loder eszméi, ha szakadozottan jöttek is, új életének legelső napján. A kilencedik napon pedig, úgy négyóra tájban éppen a jóleső nyugalom érzése között járkált föl s alá Chilcote dolgozószobájában; kellemesen elfoglalt elmével, jól égő szivarral, amikor hirtelen megállott sétájában s még a homlokát is összeráncolta; mert magányában az inas belépése zavarta meg.

Ez lassan lépett be a szobába; kis asztalkát húzott oda a tűzhöz, azután leterítette egy igen finom és igen kevésbé célszerű terítővel.

Loder csak figyelt csöndesen. Egyre jobban meggyőződött arról, hogy a hallgatás végtelenül

hasznos. Kivárni a dolgok fejlődését, ez volt az az álláspont, amit leggyakrabban foglalt el. De most el volt képedve. Hisz ő nem csöngetett teáért; és még ha csöngetett volna is, az esetben is egy csésze tea egy tálcára téve egészen kielégítette volna.

Az inas most eltávozott, azután ünnepélyesen tért vissza egy nagy ezüstitálcán csészéket, teáskannát és több tányér süteményt hozva. Amikor már ez is el volt helyezve megelégedésére, akkor odafordult Loderhez:

— A nagyságos asszony egy perc múlva itt lesz, sir, — szólalt meg.

Várni látszott a válaszra, de Loder nem felelt. Most is érezte a hallgatás tanácsos voltát, de azért most nem ezért maradt néma, hanem azért, mert egyszerűen nem tudta, mit mondjon.

Amint az inas látta, hogy hiába vár a válaszra, kiment. Loder pedig, magára maradva csak nézett azokra a nőies apróságokra ott az asztalon, majd hirtelen megfordult és a szoba közepe felé tartott.

Mióta a terrasszon kettesben beszéltek, azóta csak háromszor látta Évát s mindig mások jelenlétében. Idejövetelének első estéje óta nem jött be Éva többé s Loder most azon álmélkodott, vajjon mit jelenthet ez az új fordulat.

A legutóbbi napok alatt Éva nem volt lelke előtt oly folytonosan és élénken, mert most, bárha óvakodott is még, de azért fokozatosan csak ragadta már magával az új munka és az

új érdekek örvénye. Bármennyire igyekezett is Loder maga előtt tagadni, ez az esemény, amely reá magára nézve oly életbevágó személyes fontosságu volt, viszont életbevágó politikai jelentősége volt az országra nézve is, elannyira, hogy Chilcote állása jóformán rákényszerítette arra, hogy tevékenyen is részt vegyen a helyzet alakulásában. Újra meg újra fölébredt az az eszme, hogy ha a hamu alatt lappangó tűz Perzsiában lángra lobbanik, akkor Chilcote kereskedelmi érdekei megkönnyítenék számára, de sőt mi több, kötelezővé is tennék azt, hogy kiálljon a kormány ellen ebben a kérdésben.

A teaasztal most egyszerre társadalmi kötelességeit is emlékébe hozta. Most látta csak, az ellentétnél fogva, milyen nagy mértékben le is foglalták már az élet nagy dolgai. Hogy ragadták előre magukkal azok az érdekek, amelyek hajlamainak megfelelően képességeit kiterjesztették és szellemének módot adtak a megnyilatkozásra.

Most oly tagadhatatlanul rátalált a neki való hatáskörre, hogy a bitorlás minden gondolata elhalványult elméjében és észrevétlenül a saját maga egyénisége kezdett színt adni a nap munkájának.

Amikor ennek tudata tisztán állott előtte, hirtelen arra gondolt, vajjon ugyanez szolgálhat-e megoldásul az itt most készülődő kis vígjátéki jelenetnek; ha vajjon Éva is látta-e azt, amit mások is észrevettek, hogy Chilcote most

egyszerre oly tökéletesen látja a helyzetet, mint évek óta soha.

Mivel e percben ruhasuhogás közeledett a lépcsőn, Loder a maga hirtelen mozdulatával egyenesedett ki és szivarkáját gyorsan dobta bele a tűzbe.

Éva úgy lépett be a szobába, mint amikor első ízben jött, csak azzal a különbséggel, hogy amikor most elhaladt Loder előtt, csöndesen odanyújtotta neki a kezét.

Loder is csöndesen fogta meg az asszony kezét.

— Miért részesülök ma ilyen megtiszteltetésben? — kérdezte.

Éva elnevette magát egy percre, azután a tűzbe nézett.

— Milyen igazi férji eljárás! Mindjárt az ok kutatásával kezdeni. Először teázzunk, azután térjünk rá a magyarázatokra.

Az asztal felé indult és Loder követte. Mialatt ez történt, a férfit meglepte, milyen sajátos összhangban áll Éva ruhája a nappal, az egész szobával; de ezentúl azután már nem tudta volna a részleteket követni. Mialatt Éva megállt az asztal mellett, a férfi a zavar némi érzésével húzott előbbre egy széket.

Az asszony megköszönte és leült.

Loder némán figyelte, hogyan tölti ki a teát és ekkor az a gondolat villant át az elméjén, hogy de régen is ült utóljára olyan asztalnál, ahol asszonyt látott az asztalfőn. Éva ujjai-

nak ügyes mozgása szokatlan, csaknem kíváncsi csodálattal töltötte el. S ez olyan érdekes volt még érzésnek is, hogy egészen elmerült benne és amikor az asszony odanyujtotta feléje a teáscsészét, nem is mindjárt vette észre.

— Nem iszik teát? — kérdezte Éva mosolyogva.

A férfi összerezte a maga szórakozottságára gondolva.

— Attól félek, lassan jár az eszem, — mondotta, — de olyan nagyon . . .

— Keményen dolgozott az elmúlt héten, — szólott közbe Éva.

Loder egy pillanatra föllélegzett. De amikor a csend ismét beállott, lassan itta a teáját és megevett hozzá egy darab süteményt. Talán most történt életében először, hogy vágyódott valami olyan könnyed, semmitmondó szalontársalgásra, ami némely embernél olyan könnyű helyen áll. Érezte, hogy a helyzet nevetséges. Lopva rátekintett az asszonyra, aki éppen ekkor félrefordította a fejét; azután letette az üres csészéjét az asztalra.

Éva jóformán abban a pillanatban fordult vissza ismét és így szemük találkozott.

— John, — kezdte az asszony, — nem találja ki, miért akartam, hogy együtt teázzunk?

— Nem, — felelt amaz becsületesen és minden szépítés nélkül.

A válasz kurta volta más asszonyt talán

kellemetlenül érintett volna, de Éva nem látott benne sértést.

— Fraide-ékkel önről beszéltünk ma, — kezdte. — Sokáig beszéltünk. Fraide úr nagy dolgokat mondott önről; olyanokat, amit rajta kívül senkinek sem hittem volna.

Megmozdult egy kicsit s elvonva tekintetét Loder arcáról, a tűzbe nézett.

A férfi előbbre lépett valamivel.

— Mi volt az, amit mondott? — kérdezte s közben csaknem megszégyenülten érezte, milyen legyőzhetetlen elégtétel érzése buzog föl a szívéből az asszony szavaira.

— Oh, azt nem szabad megmondanom, — felelte nevetve, — csak annyit, hogy ön meglepte Fraide-et.

Itt elhallgatott; ivott egy kicsit a teájából, azután megváltozott arckifejezéssel tekintett föl:

— Csak egy pont van, John, — kezdte komolyabban, — ami felől aggódunk. Tartós lesz ez a változás?

A kérdés teljes nyílt egyenességgel volt feltevé; bámulatos nyíltan, tekintve, hogy nő ajkáról jött, gondolta Loder. Hatalmasan állt elébe az a sejtelem, hogy ennél az asszonynál a rendkívüli báj mögött rendkívüli jellem is rejtőzhetik. Ez a lehetőség eddig nem jutott eszébe és most, hogy elébe állt, arra bírta, hogy másodszor is ránézzen az asszonyra. Ebben az új világosságban még a szépsége is másként tűnt föl, és ezért más módon érdekelte, mint azelőtt. Ez-

előtt az asszonyokat hajlandó volt ebbe a három osztályba vonni: a bálvány, a játékszer és a nyűg. De most egyszerre úgy látta, hogy esetleg még egy másik fajta is lehet: az élettárs.

— Ön nagyon hitetlen, — mondotta, tekintve álltából reá.

Az asszony nem viszonzta a tekintetet.

— Azt hiszem, csakugyan hitetlenné tettem, — mondotta, a csészéje mintáját nézve merően.

Mialatt ezt mondta, Loder elméjén Chilcote képe suhant keresztül.

Chilcote, az ingerlékeny, haragtartó, állhatatlan ember. Erre a képre aztán mély szánalom ébredt benne; szánalom az asszony iránt, aki amahhoz feloldhatatlanul hozzá van csatolva.

Éva nem tudva arról, mi megy végbe annak a lelkében, így folytatta:

Mikor egybekeltünk, — kezdte szelid hangján, — én annyi érdeklődéssel voltam telve minden iránt és olyan nagy volt a hitem az életben. Leánykoromban is a politikai légkör vett körül és úgy tudtam, hogy akihez hozzámegyek, az egyike a mi jövő nagy embereinknek; mindenki úgy mondta. Alig képzeltem, hogy valami hiányozhassék a boldogságomhoz. Ön nem volt valami heves szerelmes, — folytatta mosolyogva, — de én azt hiszem, hogy én meg is feledkeztem a szerelemről. Az volt a legnagyobb óhajomásom, hogy az lehessenek, ami lady Sarah: egy nagy ember felesége. — Itt elhallgatott. — Egyideig jól

is ment minden, aztán lassanként rosszra fordult. Ön hatalmába került az — idegeinek.

Loder csaknem hevesen mozdult meg.

Éva félreértette a mozdulatot.

— Kérem, ne gondolja, hogy kellemetlenségeket akarok mondani. Csak meg akarom érteni, hogyan . . . hogyan vesztettem el a bátorságomat.

— Azt hiszem tudom, hogyan, — vágott közbe Loder csaknem akarta ellenére. — A dolog rosszabbra és rosszabbra fordult. Ön belátta, hogy a beleszólás hiábavaló és így lassanként nem volt többé férje.

— Míg végre, egy héttel ezelőtt, — szólott közbe Éva hirtelen fölpillantva, mert a lelke úgy tele volt a saját érzéseivel, hogy Loder szavaiban semmi különöset sem látott.

De Loder viszont egészen belepirult az aszszony szavait hallva.

— Ez a leghihetetlenebb dolog a világon! — szólott Éva. — Hihetetlen és mégsem tagadhatom. Az ész ellenére, a tapasztalás és a hajlandóságom ellenére, mintha éreztem volna a lemult hét folyamán a legelső idők érzéséből. — Itt zavart nevetéssel hallgatott el, de csakhamar így folytatta: — Úgy tetszik, mintha valami várázsitalnál fogva az élet fonálát ismét ott vennénk föl, ahol hat évvel ezelőtt kiejtettük a kezükből.

Loder végtelen kínosan érezte magát, de rem tudta, mit feleljen.

— Azt hiszem, azon az estén kezdődött, amikor Fraide-éknál voltam ebéden. Fraide úr akkor oly bölcsen és oly jóságosan beszélt, sok mindenről. Emlékünkbe hozta mindazt, amit annak idején öntől vártunk és — és engem hibáztatott egy kicsit.

Éva elhallgatott egy percre, csészéjét letéve kezéből.

— Azt mondotta, hogy amikor valaki megtette azt, amit a legutolsó, döntő próbának nevezett, akkor... akkor még egy próbát kellene tennie. Azt ígérte, hogyha én rá tudnám önt beszélni, hogy ismét érdeklődjék az előbbi munkássága iránt, akkor a többi az ő dolga lenne. Ezt mondotta és ezer más még jóságosabb dolgot, én pedig csak ültem ott és hallgattam. De az egész idő alatt nem gondoltam egyébre, mint arra, hogy ez mind milyen hiába való. Mielőtt hazajöttem volna, megígértem, hogy megteszem, ami tőlem telik, de lelkemben az a gondolat volt az uralkodó akkor is. S abban a pillanatban volt a legerősebb, amikor rákényszerítettem magamat, hogy bejőjjek ide, önhöz.

Elhallgatott s nézte Lodert, aki elfordított arccal meredt a tűzbe..

— Bejöttem és . . . és mintha azzal, hogy legyőztem önmagam, valami jutalmat érdemeltem volna ki; ön, ön valamiképp más volt, mint különben. Tudom, hogy nevetséges, amit mondok, — folytatta és hangja itt félig jókedvűen, félig magát gúnyolva szólott. — Nem

a külsejére értem azt, hogy más volt, noha még az arcáról is azonnal láttam hogy aznap nem volt baja az idegeivel. — Ehhez a szóhoz érve megint csak habozott. — Nem a belső lényében rejlett a különbség, abban, amit mondott és talán még inkább abban, ahogyan mondotta.

Loder egyre jobban érezte, hogy parázson áll . . .

— Mindez *akkor* nem tett rám mélyebb benyomást, — folytatta Éva halkabban. — Be sem akartam vallani magamnak. Sőt még másnap is tagadtam, amikor a terrazon beszélünk. De azóta aztán figyelni kezdtem önt s rájöttem, hogy a változás való. Fraide úr is azt érzi — és az soha sem téved. Tudom, hogy csak kilenc-tíz nap óta van ez így, de hiszen a lemúlt három év alatt kilenc-tíz óráig sem láttam önt ugyanabban a hangulatban . . . — Itt elhallgatott, de ez a csend ékesszólóbb volt mindennél. Szinte könnyörögni látszott ez a némaság azért, hogy erősítse meg a másik is szavakban azt, amit ő érez.

De Loder csak nem tette meg a választ.

Éva most előre hajolt a széken és egyenesen ránézett a férffia.

— John, — kezdte, — mondja: tartós lesz ez? Ez az, amit kérezni akartam. Addig hinni sem akarok benne, amíg a tartósságában nem bízhatom; nem akarom megkockáztatni, hogy újra csalódnom kelljen.

Loder érezte, milyen komolysággal tekint

reá az asszony, noha szembe nézni nem mert vele.

— Egy héttel ezelőtt még nem birtam volna önnek mindent elmondani, de ma már bírom. Megmagyarázását nem is kísértem meg; ez az érzés megmagyarázhatatlan. Csak azt ismétlem, hogy ma meg tudtam tenni; egy héttel ezelőtt nem tudtam volna. Ugy-e, megpróbálja, hogy megértse ezt és . . . és felel nekem?

Loder szótalan maradt. Mit is tudott, mit is mert volna mondani.

Évát zavarba hozta ez a némaság és felállt.

— Ha csak átmenet ez is, — szólalt meg, — akkor ne igyekezzék ezt eltitkolni. De ha tartós lenne; ha valami lehetségnél fogva tartós maradna . . .

Habozva hallgatott el ismét és fölemelte a tekintetét Loderre.

Most már egészen közel állott hozzá. Loder kevesebb lett volna, mint ember, mint férfi, ha nem érezte volna a pillantásának titokzatos befolyását és lényének közelségét; már pedig Lodertől a férfiaságot el nem tagadhatta volna senki. A kísértés pillanata volt ez.

Saját ereje, saját céljai oly közelálló, oly való dolgok, Chilcote pedig a maga igényeivel, oly távoli és oly valótlan. Végre is, a saját élete, saját nagyratörése, elhatározása, az övé volt, a magáé. Fölemelte fejét és Évára pillantott.

— Azt akarja hallani tőlem, hogy így lesz továbbra is? — kérdezte.

Éva szeme felragyogott. Közelebb ment még egy lépéssel.

— Azt! — felelte. — Azt szeretném, jobban, mint bármi mást a világon.

Szünet állott be. Az a szó, ami az asszonyt kielégítette volna teljesen, már-már feltört Loder lelkéből, de erőszakkal késleltette. Pedig a halogatás végzetes volt. Mert mialatt ott állott, a feleletre készülve; az ajtó újra megnyílt és az inas, aki az imént a teát hozta, megjelent a küszöbön, hogy Loderhez lépve, táviratot adjon át neki.

— Lesz rá felelet, sir? — kérdezte.

Éva visszament előbbi helyére. Arcán rózsás szín derengett s szemében is ott volt még az a lelkes ragyogás.

Loder föltépte a borítékot; elolvasta a táviratot nagy hirtelen, aztán beledobta a tűzbe.

— Nincs válasz, — vetette oda kurtán.

Hangjának keménységére Éva is föltekintett...

— Rossz hír? — kérdezte, amikor a szolga betette az ajtót.

Loder nem nézett reá. A papiroslapot figyelte, amint a láng végigszaladt rajta.

— Nem, — felelt nagy erőfeszítéssel. — Nem, csak olyan hír, amiől el is feledkeztem, hogy várnom kellett volna reá.

(Vége az első kötetnek.)

